

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΟ

ΣΧΟΛΗ ΣΕΥΠ

ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ: ΟΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΤΩΝ ΚΟΡΙΤΣΙΩΝ ΣΤΗΝ
ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΚΡΗΤΗ.Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΤΥΛΙΣΟΥ .

ΣΤΙΝΗ ΙΩΑΝΝΑ-ΚΑΒΟΥΡΑ ΧΡΥΣΑΥΓΗ

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: ΡΑΤΣΙΚΑ ΝΙΚΟΛΕΤΑ

ΗΡΑΚΛΕΙΟ 2020

Το περιεχόμενο της συγκεκριμένης πτυχιακής εργασίας αποτελεί πνευματική ιδιοκτησία των συγγραφέων του επιβλέποντα καθηγητή και του τμήματος κοινωνικής εργασίας και προστατεύονται από τους νόμους περί πνευματικής ιδιοκτησίας (νόμος 2121/1993 και κανόνες Διεθνούς Δικαίου που ισχύουν στην Ελλάδα).

ΤΗΡΗΣΗ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ

Οι υπογράφουσες φοιτήτριες του τμήματος κοινωνικής εργασίας του Ελληνικού Μεσογειακού Πανεπιστημίου

Κάβουρα Χρυσανγή και Στίγη Ιωάννα

δηλώνουμε υπεύθυνα ότι η παρούσα πτυχιακή εργασία με τίτλο:

*«Επαγγελματικές προοπτικές των κοριτσιών στην αγροτική Κρήτη, η περίπτωση της
Τυλίσου»*

είναι στο σύνολο της προϊόν δικής μας δουλειάς και ότι όλες οι πηγές που έχουν χρησιμοποιηθεί αναφέρονται πλήρως.

Επίσης δηλώνουμε ότι δεν αποτελεί προϊόν οποιασδήποτε εξωτερικής μη αδειοδοτημένης βοήθειας και ότι δεν έχει υποβληθεί σε οποιοδήποτε ίδρυμα ή οργανισμό προς αξιολόγηση ούτε έχει δημοσιευθεί στο παρελθόν μέρος αυτής ή στο σύνολό της.

Υπογραφές

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εργασία αποτέλεσε αντικείμενο μελέτης μας εδώ και αρκετά μεγάλο διάστημα , απο τον Οκτώβρη του 2019 . Ο λόγος που επιλέξαμε το συγκεκριμένο θέμα προς διερεύνηση(οι επαγγελματικές προοπτικές κοριτσιών στην αγροτική Κρήτη, η περίπτωση της Τυλίσου) ήταν η έρευνα και η δράση που πραγματοποιήσαμε στα πλαίσια της εποπτείας μας το ακαδημαϊκό έτος 2018-2019 στο χωριό της Τυλίσου κατά τη διάρκεια του οποίου ήρθαμε σε επαφή με νέους-ηλικιωμένους κατοίκους του χωριού και τους αντίστοιχους φορείς της κοινότητας της Τυλίσου. Τόσο μέσα από αυτήν την προσέγγιση του χωριού και των υποκειμένων του όσο και μέσω της δημιουργίας σχολής Γονέων που είχε πραγματοποιήσει η ομάδα μας στα πλαίσια της εποπτείας μας όπως αναφέρθηκε παραπάνω, αποκτήσαμε ενδιαφέρον για περαιτέρω ανάλυση και μελέτη της περίπτωσης της Τυλίσου και ειδικότερα για τις επαγγελματικές προοπτικές των κοριτσιών του χωριού.

Επιπλέον, ένας ακόμη λόγος επιλογής του συγκεκριμένου θέματος είναι η έλλειψη σχετικών πρόσφατων ερευνών για την κοινότητα της Τυλίσου και η απουσία αντίστοιχων πτυχιακών εργασιών για το θέμα της επαγγελματικής αποκατάστασης νεαρών κοριτσιών στο συγκεκριμένο χωριό.

SUMMARY

This work has been the subject of our study for quite some time, since October 2019. The reason we chose this subject to investigate (the professional perspectives of girls in rural Crete, the case of Tylissos) was the research and action we carried out as part of our supervision of the 2018-2019 academic year in the village of Tylissos during we came in contact with young, elderly people of the village and the corresponding bodies of the Tylissos community. Both through this approach of the village and its subjects and through the creation of a Parent School that our team had conducted as part of our supervision as mentioned above, we gained interest in further analyzing and studying the Tylissos case, and especially the professional ones. perspectives of village girls.

In addition, another reason for choosing this topic is the lack of relevant recent research on the Tylisos community and the absence of corresponding undergraduate theses on the topic of vocational rehabilitation of young girls in the village.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΤΗΡΗΣΗ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ	3
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	4
SUMMARY	5
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	10
ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΚΑΙ ΝΕΩΤΕΡΙΚΟΤΗΤΑ	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο ΘΕΩΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΩΣ ΕΠΙΛΕΓΕΙ ΚΑΝΕΙΣ ΕΝΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	16
Εισαγωγή	16
ΘΕΩΡΙΕΣ ΓΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ	17
Η θεωρία του E. Ginzberg	17
Η θεωρία του D. Super	18
Η θεωρία των D. Tiedeman και R. O' Hara	19
Η θεωρία της A. Roe.....	20
Η τυπολογική θεωρία του J. Holland.....	21
Το μοντέλο δομής κοινωνικών παραγόντων του K. Roberts.....	22
Παράγοντες που επηρεάζουν την επιλογή επαγγέλματος	22
1. Η οικογένεια	23
2. Οι συνομήλικοι και τα αδέρφια	24
3. Το σχολείο	24
4. Ο τόπος διαμονής.....	25
5. Η διάρκεια και τα έξοδα των σπουδών	25
6. Το κοινωνικό κύρος του επαγγέλματος	26
7. Τα εισοδήματα (οικονομικές απολαβές).....	26
8. Τα Μ.Μ.Ε. και οι νέες τεχνολογίες	26
9. Ο τομέας και οι συνθήκες εργασίας.....	27

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο ΓΥΝΑΙΚΕΙΑ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ.....	28
Ισότητα ευκαιριών	28
Ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών.....	29
Δικαιώματα σε σχέση με την απασχόληση.....	29
Γυναικεία απασχόληση.....	30
Γυναίκα και εργασία στη σύγχρονη κοινωνία	31
Εκπαίδευση και κατάρτιση των γυναικών	31
Χαρακτηριστικά γυναικείας απασχόλησης.....	32
Γυναικεία απασχόληση στον αγροτικό τομέα	34
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΔΟΜΕΣ.....	36
Ο ορισμός της κοινότητας	36
ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΔΟΜΕΣ	37
Εισαγωγή	37
Οργάνωση του χώρου	38
Κοινότητα	38
Συγγένεια	40
Οικογένεια	40
Σχέσεις παραγωγής	41
Σύγκριση αρχαϊκής με τη σύγχρονη κοινωνία.....	42
Παρουσίαση της κοινότητας Τυλίσου	43
Εισαγωγή	43
Οι πέντε διαστάσεις της κοινότητας	44
Ιστορική διάσταση - Ιστορική εξέλιξη της Τυλίσου.....	44
Δημογραφικά Στοιχεία.....	45
Διοίκηση	45
Γεωγραφική διάσταση	45
Δομημένο Περιβάλλον.....	46

Μέσα εφοδιασμού.....	46
Μέσα επιμόρφωσης	47
Μέσα Πολιτισμού	47
Οικονομική διάσταση	47
Πρωτογενής τομέας.....	48
Δευτερογενής τομέας.....	49
Τριτογενής τομέας.....	49
Κοινωνική διάσταση.....	51
Κοινωνικό κλίμα.....	51
<i>Γενικά</i>	51
Ζωή των Νέων	52
Μορφή Οικογένειας.....	52
Προβλήματα χωριού	52
Δυνατά Σημεία Χωριού	53
Δύναμη ισχύος χωριού.....	53
Ο Καλλικρατικός Δήμος Μαλεβιζίου.....	54
Πολιτισμική διάσταση	60
SWOT ANALYSIS	61
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	63
Σκοπός μελέτης.....	63
Ερευνητικά ερωτήματα.....	63
Μεθοδολογία έρευνας.....	64
Τρόπος συλλογής δεδομένων.....	64
Κριτήρια επιλογής του δείγματος	64
Τρόπος προσέγγισης δείγματος	65
Ανάλυση δεδομένων	65
Ηθικά και δεοντολογικά ζητήματα	66

Δυσκολίες της έρευνας	66
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5ο ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	67
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6ο ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	86
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	90

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Ελλάδα είναι μια χώρα η οποία βιώνει τον εκμοντερνισμό αλλά παράλληλα τηρεί και ένα μεγάλο πλήθος των παραδόσεων της. Στη σημερινή εποχή γίνεται αντιληπτό μέσα από την καθημερινή μας εμπειρία(σχολείο- πανεπιστήμιο-χώρος εργασίας) πως έχουν εξαλειφθεί σε σημαντικό βαθμό οι ανισότητες και διακρίσεις ανάμεσα στα δύο φύλα στον τομέα της εκπαίδευσης και απασχόλησης. Πλέον οι ευκαιρίες που παρέχονται και στα δυο γεννητικά φύλα στην εκπαίδευση, είναι αυξημένες συγκριτικά με το παρελθόν, δίνοντας έτσι την δυνατότητα για επαγγελματική ανέλιξη με στόχο την ατομική ανεξαρτησία. Ωστόσο, ορισμένες παραδοσιακές/αγροτικές κοινότητες της Ελλάδας εξακολουθούν να λειτουργούν με βάση τον πατριαρχικό τρόπο ζωής(δηλαδή στα χωριά) έχοντας συχνά ως συνέπεια την στέρηση των δικαιωμάτων μόρφωσης και εργασίας των κοριτσιών με αποτέλεσμα η κύρια ενασχόληση τους να περιορίζεται στο νοικοκυριό και στη φροντίδα παιδιών, ηλικιωμένων , συζύγου και άλλων εξαρτώμενων μελών της οικογένειας.

Έτσι, μέσω της παρούσας εργασίας μας αποσκοπούμε να εξετάσουμε κατά πόσο το παραπάνω φαινόμενο εξακολουθεί να ισχύει στο χωριό της Τυλίσου μιας και δεν έχουν διεξαχθεί συναφείς έρευνες γι' αυτό, με απώτερο σκοπό μας τη διερεύνηση των επαγγελματικών προοπτικών των κοριτσιών στην αγροτική περιοχή της Τυλίσου και την καταγραφή των παραγόντων που συμβάλλουν στην διαμόρφωση του σχεδίου τους για το επαγγελματικό τους μέλλον.

Επιμέρους λοιπόν στόχοι της εργασίας μας είναι η εξέταση και διερεύνηση: 1. Των μελλοντικών προσωπικών προσδοκιών των κοριτσιών που διαμένουν στο χωριό, 2. Των προσδοκιών των οικογενειών τους για την προσωπική εξέλιξη αυτών των κοριτσιών, 3. των προσδοκιών της κοινότητας Τυλίσου για εκείνες, 4. Των πιθανοτήτων αυτά τα κορίτσια να επηρεάζονται από τις πεποιθήσεις τις οικογένειας και του χωριού, με απότερω σκοπό την υιοθέτηση τους, 5.η εξέταση για πιθανά στερεότυπα για ένα αγόρι και ένα κορίτσι της κοινότητας της Τυλίσου , 6.η εξέταση των διαπροσωπικών σχέσεων μεταξύ των δύο φύλων , 7. η μελέτη της καθημερινότητας ενός κοριτσιού που ζει στο χωριό.

Η συγκεκριμένη πτυχιακή μας εργασία έχει συνταχθεί και χωριστεί σε έξι κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο θα αναφερθούμε σε θεωρίες σχετικά με το πώς επιλέγει κανείς

ένα επάγγελμα και στους παράγοντες που συμβάλλουν στην επιλογή αυτή. Έπειτα στο δεύτερο κεφάλαιο αναφορά θα γίνει στο θέμα της γυναικείας απασχόλησης και ειδικότερα θα αναφερθούμε στην ισότητα ευκαιριών μεταξύ ανδρών και γυναικών όπως και στα δικαιώματα της απασχόλησης, στην εργασία και γυναίκα στη σύγχρονη κοινωνία, στην εκπαίδευση και κατάρτιση των γυναικών, στα χαρακτηριστικά της γυναικείας απασχόλησης γενικότερα αλλά και στην Ελλάδα και τέλος αναφορά θα γίνει στο συγκεκριμένο κεφάλαιο στην γυναικεία απασχόληση στον αγροτικό τομέα. Στο τρίτο μας ωστόσο κεφάλαιο θα εστιάσουμε στην κοινότητα της Τυλίσου η οποία θα περιγραφεί σύμφωνα με στοιχεία που έχει συλλέξει η ομάδα μας τόσο από την εργασία της εποπτείας μας στο χωριό όσο και από πληροφορίες βιβλίων σχετικά με θεωρίες για κοινότητα και γενικά για τις παραδοσιακές κοινωνικές δομές. Στο τέταρτο κεφάλαιο θα παρουσιαστεί η μεθοδολογία έρευνας που χρησιμοποιήσαμε για τη διεξαγωγή της έρευνας μας την οποία πραγματοποιήσαμε μέσω ποιοτικής έρευνας και συγκεκριμένα με ημιδομημένες συνεντεύξεις. Το πέμπτο κεφάλαιο θα περιλαμβάνει τα αποτελέσματα της έρευνάς μας όπως προκύπτουν από τις συνεντεύξεις και τέλος στο έκτο και τελευταίο κεφάλαιο αναφορά θα γίνει στα τελικά μας συμπεράσματα αναφορικά με την έρευνα που πραγματοποιήσαμε.

ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΚΑΙ ΝΕΩΤΕΡΙΚΟΤΗΤΑ

Οι έννοιες παράδοση και μοντερνισμός υποδηλώνουν μία διάκριση ανάμεσα στο σταθερό και το μεταβαλλόμενο, τον τρόπο ζωής(με τις συνήθειες και τις αντιλήψεις) του παρελθόντος και τον προοδευτικό τρόπο του μέλλοντος. Με άλλα λόγια οι δύο παραπάνω όροι υποδηλώνουν δύο στάσεις απέναντι στη διαπραγμάτευση της αλλαγής δηλαδή τη θέληση κάποιου να δοκιμάσει κάτι νέο, με την παράδοση να αντιστέκεται σε αυτή και τον μοντερνισμό να την αποδέχεται(Lakhani,1973). Στην παράδοση οι βασικές κοινωνικές σχέσεις δημιουργούνται μέσω συγγένειας και φιλίας ενώ χαρακτηρίζονται από συντροφικότητα. Σύμφωνα με τον Tonnies(1961) ο βασικός θεσμός εδώ είναι το οικογενειακό δίκτυο το οποίο χαρακτηρίζεται από την πατρική υπεροχή και την ευρύτερη οικογένεια ή συγγένεια. Η νεωτερικότητα(μοντερνισμός) εμφανίζεται κατά τον 17ο αιώνα στην Ευρώπη και αφορά στους τρόπους κοινωνικής ζωής και κοινωνικής οργάνωσης που εμφανίστηκαν

κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου και τελικά ήρθαν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο σε παγκόσμια κλίμακα η οποία στις μέρες μας σύμφωνα με τον Giddens(1996) καθίσταται όλο και πιο ριζοσπαστική και καθολική. Η νεωτερικότητα αντιπροσωπεύεται από την εμφάνιση εξουσιαστικών σχέσεων μέσω της φιλελεύθερης αστικής δημοκρατίας. Πηγή όλων αυτών αποτελεί η ποικιλία τρόπων ζωής (πολλά και διαφορετικά πρότυπα) και η αύξηση της καταναλωτικής κυριαρχίας της κοινωνίας του καπιταλισμού.. Παρόλα αυτά ακόμη και σήμερα , σε πολλές κοινωνίες η παράδοση και η νεωτερικότητα συνυπάρχουν με αποτέλεσμα οι νέοι να βιώνουν αντιφάσεις που προκύπτουν από την συνένωση αυτών των δύο. Το σχέδιο ζωής των νέων περιλαμβάνει πτυχές όπως: επαγγελματικός προσανατολισμός , εκπαίδευση, απασχόληση, γάμος, οικογένεια, κοινωνικά δίκτυα, ελεύθερος χρόνος και ούτω καθεξής. Τα άτομα λοιπόν διαμορφώνουν τα σχέδια τους για το μέλλον σε συγκεκριμένα περιβάλλοντα και μέσω της αλληλεπίδρασης τους με άλλους.(Carpis, Bern, Elder 1989, Lerner 1982). Παράλληλα, οι ενέργειες των νέων επηρεάζονται από τις απαιτήσεις και τις ευκαιρίες που τους προσφέρει το περιβάλλον της κοινωνίας στην οποία ζουν(Hogan&Astone, 1986). Ειδικότερα, η επιλεγμένη πορεία δράσης των νέων εξαρτάται από τον τρόπο που αντιλαμβάνονται (οι νέοι) την κοινωνική τους πραγματικότητα και τί είναι πρόθυμοι να κάνουν για τον εαυτό τους σε σχέση με αυτήν την πραγματικότητα.

Υπάρχουν ωστόσο μελέτες που δείχνουν ότι οι νέοι στην ύπαιθρο έχουν λιγότερες ευκαιρίες από τα παιδιά που ζουν σε αστικό χώρο προκειμένου να αποκτήσουν εφόδια. Αυτό συμβαίνει περισσότερο στο γυναικείο φύλο (Γαλανού, Γελασάκη, Λεντιδάκη, 2008, Γεωργιάδης, Κουμής, Τερζάκης, Τζουλιανάκης,2010). Μετά τα παραπάνω, θέλουμε μέσα από την πτυχιακή μας εργασία πώς εμφανίζετε το σχέδιο ζωής νεαρών κοριτσιών στην αγροτική περιοχή της Κρήτης , Τύλισο. Επιλέξαμε λοιπόν τη συγκεκριμένη κοινότητα λόγω της εγγύτητάς της στο αστικό κέντρο επειδή επηρεάζεται από τον αστικό τρόπο ζωής και γιατί πραγματοποιήσαμε εκεί την εποπτεία μας στα προηγούμενα εξάμηνα όπως έχει προαναφερθεί.

Επιπρόσθετα, σύμφωνα με την επικοινωνιακή προσέγγιση, παράδοση και νεωτερικότητα αποτελούν ένα αυτόνομο τμήμα όλων των θεωριών που ασχολούνται με την εξέλιξη των ανθρώπινων κοινωνιών. Οι περισσότεροι μελετητές της κοινωνίας αντιλαμβάνονται την κοινωνική αλλαγή ως μετάβαση από ένα τύπο κοινωνικού συστήματος σε έναν άλλο, σαν ριζοσπαστικό ρήγμα ανάμεσα στο παρόν και

παρελθόν.(GeorgeBalandier,1972). Θα μπορούσαμε να πούμε πως η παράδοση εκφράζει την αδιαίρετη ύπαρξη των πολιτισμικών και κοινωνικών χαρακτηριστικών μιας προηγούμενης φάσης της παρούσας κοινωνίας (παρελθόν). Ως παράδοση ορίζεται η διατήρηση και συνέχιση κοινωνικών τύπων, στοχεύοντας στην διατήρηση του παρελθοντικού τρόπου ζωής. Από την άλλη πλευρά, η νεωτερικότητα αντιπροσωπεύει το τώρα, το παρόν και εμπεριέχει τη διακοπή. Δηλαδή την αλλαγή στον τρόπο που οι άνθρωποι κατανοούν και αποδέχονται τη σχέση με το περιβάλλον τους αλλά και με τον ίδιο τους τον εαυτό. Το κατά πόσο μια κοινωνία χαρακτηρίζεται και υπολογίζεται ως παραδοσιακή ή νεωτεριστική, έχει να κάνει με το ποσοστό των στοιχείων που υπάρχουν ή εκλείπουν από αυτήν. Μία παραδοσιακή κοινωνία περιγράφεται ως μερικευτική όταν χαρακτηρίζεται από μικρή διαφοροποίηση ή εξειδίκευση, χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης και προβολής στα Μαζικά Μέσα Επικοινωνίας. Μία σύγχρονη κοινωνία περιγράφεται ως οικουμενιστική όταν έχει υψηλότερο βαθμό εκπαίδευσης και αντίδρασης στα ΜΜΕ, αύξηση του κατά κεφαλήν εισοδήματος και εκβιομηχάνιση.(KavenA.Miller, AlexInkeles 1974). Οι όροι της παράδοσης και της νεωτερικότητας που εφαρμόζονται στις δύο ιδεατές - τυπικές κοινωνίες(παραδοσιακές και σύγχρονες) ,παρουσιάζονται να αντιδιαστέλλονται μεταξύ τους άρα και γιαυτό να παραμένουν ασαφείς. Όλοι οι τομείς μιας κοινωνίας δεν εξελίσσονται από το ένα επίπεδο στο άλλο ταυτόχρονα. Έτσι λοιπόν ένα κοινωνικό σύστημα δεν είναι αποκλειστικά νεωτερικό ή παραδοσιακό αλλά μπορεί να περιλαμβάνει στοιχεία που τοποθετούνται σε διαφορετικά επίπεδα εξέλιξης. Οι περισσότερες μελέτες που ασχολούνται με την εξέλιξη των ανθρώπινων κοινωνιών προσεγγίζουν το πρόβλημα του μετασχηματισμού ενός κοινωνικού συστήματος από το στάδιο της παράδοσης σε ένα νεωτερικό, είτε μέσω της πολλών τύπων κοινωνικών συστημάτων είτε μέσω του συστήματος της ανθρώπινης επικοινωνίας , στο οποίο βασική προϋπόθεσή είναι ότι η επικοινωνία που επιτυγχάνεται μέσω διαπροσωπικών επαφών ή μαζικών μέσων είναι μία ουσιαστική δύναμη στη διαδικασία της μεταβολής. Τέλος, ένα σύστημα επικοινωνίας που προσεγγίζει τη μεταβολή ενός κοινωνικού συστήματος επιδρά στην κοινωνική οργάνωση η οποία διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στη διαδικασία της εξέλιξης των ανθρώπινων κοινωνιών.(WillerSchramn,1973).

Σε ότι αφορά το σύστημα των ενδοοικογενειακών ρόλων, αυτό καθορίζει το ρόλο της οικογένειας στο πλαίσιο των κοινωνικών μετασχηματισμών. Συγκεκριμένοι

δείκτες οποιασδήποτε αντιληπτής - ή λανθάνουσας αλλαγής στους ρόλους των φύλων είναι: το κέντρο/α εξουσίας και ο καταμερισμός των ρόλων μέσα στην οικογένεια τα οποία έχουν ως αποτέλεσμα νέες ευθύνες. Η μορφή της οικογενειακής εξουσίας είναι ένας δείκτης ανάπτυξης μιας κοινωνίας. Συγκεκριμένα, στα αγροτικά περιβάλλοντα οι ενδοοικογενειακοί ρόλοι διαχωρίζονται σύμφωνα με το φύλο σε τομείς εξουσίας. Οι περισσότερες έρευνες που μελετούν την παραδοσιακή ελληνική οικογένεια έχουν διαπιστώσει ότι η έννοια της ισότητας των ρόλων είναι ανυπόστατη καθώς οι άνδρες παίρνουν αποφάσεις όσον αφορά τις σχέσεις/ τους ρόλους και την κατανομή εργασιών μέσα στην οικογένεια ενώ υπερισχύει η παρουσία των ανδρών στο δημόσιο χώρο έναντι του οικιακού με αποτέλεσμα να δίνεται υπερβολική έμφαση στη κυριαρχία τους (M. Petronoti,1960).

Είναι γεγονός πως η νομοθεσία της Ελλάδος, θεωρεί το αρσενικό φύλο ως προστάτη της οικογένειας(ορίζοντας ως προστάτη το πρόσωπο εκείνο που φέρει ευθύνη για τα οικονομικά ζητήματα σε μια οικογένεια), έχοντας ενισχύσει δυννητικά αυτή την άποψη μαζί με τους επιστήμονες. Αυτή λοιπόν η δομή της ελληνικής κοινωνίας εμφανίζει τον άνδρα να έχει όλη τη νόμιμη εξουσία ,να αναλαμβάνει το δικαίωμα της ανατροφής, της εκπαίδευσης και της τιμωρίας των παιδιών του, εκπροσωπώντας κατ'αυτό τον τρόπο το παιδί απέναντι στα καθήκοντά του. Με βάση αυτό το παραδοσιακό πρότυπο δεν προσδοκάτε οι γυναίκες να έχουν ανάμειξη σε δραστηριότητες κοινωνικό-οικονομικές , εκτός σπιτιού και οικογένειας. Τα χαρακτηριστικά που αποδίδονται στη "σωστή" γυναίκα αφορούν κυρίως οικογενειακές υποχρεώσεις, οικιακά-μητρικά καθήκοντα και υποταγή των προσωπικών αναγκών και επιθυμιών της σε εκείνες του συζύγου και των παιδιών. Σύγχρονες έρευνες αμφισβητούν ωστόσο την άποψη της υπεροχής του άνδρα στις παραδοσιακές κοινωνίες ορίζοντας αυτήν ως μύθο της ανδρικής κυριαρχίας(ErnestineField, 1975). Οι σύγχρονες απόψεις για τους οικογενειακούς ρόλους σε μία αγροτική κοινωνία απαιτούν επαναπροσδιορισμό των παραδοσιακών μοντέλων. Εν πάσηπερίπτωση το παραδοσιακό μοντέλο έχει εφαρμοστεί σε έναν παραδοσιακό τύπο εκτεταμένης οικογένειας που συνδέεται με μορφές παραγωγής και κοινωνικής οργάνωσης παλαιότερου τύπου. Οι κοινωνικοοικονομικές συνθήκες που αναπτύχθηκαν στην ελληνική κοινωνία από το 1950 συνέβαλαν στη διαδικασία μετασχηματισμού και προσαρμογής αυτών των προτύπων στο νέο περιβάλλον. Αστυφιλία εσωτερική μετανάστευση, ΜΜΕ, έχουν θεωρηθεί ως οι περισσότερο

ισχυροί και αποτελεσματικοί παράγοντες στο μετασχηματισμό των ενδοοικογενειακών προτύπων. Αυτοί οι παράγοντες έχουν προάγει έναν τύπο συζυγικής σχέσης περισσότερο ισότιμης ο οποίος έχει οδηγήσει σε μία συγκριτική μορφή οικογένειας όσον αφορά τη λήψη αποφάσεων δηλαδή το πιο νεωτερικό είδος ενδοοικογενειακής σχέσης. Ωστόσο, είναι δύσκολο να ορίσουμε ένα πρότυπο ως παραδοσιακό, μεταβατικό ή νεωτερικό με βάση το ποιος αποφασίζει στην ελληνική οικογένεια καθώς υπάρχουν διάφορα πρότυπα. Έτσι, η ελληνική οικογένεια εμφανίζει μία ποικιλία συμπεριφορών οι οποίες τοποθετούνται σε διαφορετικά σημεία στην κλίμακα ανάπτυξης καλύπτοντας το πλήρες φάσμα των συζυγικών και γονεϊκών σχέσεων (ShirleyWeitz,1977).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο

ΘΕΩΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΩΣ ΕΠΙΛΕΓΕΙ ΚΑΝΕΙΣ ΕΝΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ

Εισαγωγή

Για το θέμα της απόφασης και τελικής επιλογής ενός επαγγέλματος, υπάρχουν πολλές και διαφορετικές απόψεις, κατηγορίες απόψεων και θεωρίες που έχουν αναπτυχθεί ανά τακτά χρονικά διαστήματα. Οι θεωρίες αυτές καθώς και τα μοντέλα που έχουν παρουσιαστεί έχουν ως στόχο την εύρεση παραγόντων που επηρεάζουν την επαγγελματική εξέλιξη, αλλά και την ατομική τελική επιλογή που θα οδηγήσει σε προσωπική- επαγγελματική ανέλιξη. Όλες αυτές οι θεωρίες έχουν ως σκοπό τον εντοπισμό των παραγόντων που επιδρούν στην επαγγελματική συμπεριφορά του καθενός, στοχεύοντας σε μια ουσιαστική και σωστή καθοδήγηση από τους εκάστοτε αρμόδιους φορείς προσανατολισμού. Με την ανάλυση των παρακάτω θεωριών, επιδιώκεται η εξήγηση: α) του πώς γίνεται η επιλογή επαγγέλματος από κάποιον και β) ποιοι λόγοι οδήγησαν σε αυτή την επιλογή.

Κατά τον Δημητρόπουλο (1994), οι θεωρίες μπορούν να διαχωριστούν σε τρεις υποκατηγορίες. Εκείνες που ανήκουν στις κοινωνικοοικονομικές (ή μη ψυχολογικές), στις γενικές και στις ψυχολογικές (όπως για παράδειγμα οι ψυχοδυναμικές, οι θεωρίες της μάθησης και της λήψης και οι εξελικτικές).

Πιο αναλυτικά, οι κοινωνικοοικονομικές θεωρίες παρέχουν την δυνατότητα στο άτομο να επιλέξει επάγγελμα, έξω από το δικό του σύστημα, στηριζόμενο σε παράγοντες που έχουν ως βάση την προσφορά και τη ζήτηση. Αλλά και σε παράγοντες όπως είναι η «τύχη».

Στις γενικές θεωρίες, το 1956 (Blau et all.), βλέπουμε να υποστηρίζεται η άποψη πως η επαγγελματική επιλογή αποτελεί μια δυναμική διαδικασία κατά την οποία οι κοινωνικές, βιολογικές, ψυχολογικές και οικονομικές μεταβλητές μπορούν να την επηρεάσουν (Μαρκουλής 1981).

Για τις ψυχολογικές θεωρίες άξονας στην ανάλυσή τους θεωρείται το ίδιο το άτομο, αφήνοντας όμως ένα παραθυράκι ανοιχτό για την έμμεση επίδραση των περιβαλλοντικών παραγόντων στην καταληκτική απόφαση. Υπάρχουν δυο

υποκατηγορίες των ψυχολογικών θεωριών. Εκείνη των εξελικτικών και εκείνη των ψυχοδυναμικών. Σύμφωνα με την πρώτη υποκατηγορία, η επιλογή κάποιου επαγγέλματος αποτελεί μια διαδικασία ανάπτυξης η οποία περικλύει στοιχεία μεταξύ της πρώτης παιδικής ηλικίας και της ώριμης. Στις ψυχοδυναμικές, γίνεται παρότρυνση του ατόμου για επαγγελματική επιλογή μέσω των κινήτρων, που θα επηρεάσουν την τελική απόφαση.

Η παρουσίαση και ανάλυση των διαφορετικών θεωριών για τα θέματα επαγγελματικών επιλογών, μας δίνει την δυνατότητα συντέλεσης μιας επαρκούς θεωρητικής προσέγγισης τους θεμάτων μας, μέσω των πληροφοριών και της περαιτέρω ενημέρωσης που θα παραθέσουμε παρακάτω.

ΘΕΩΡΙΕΣ ΓΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ

Η θεωρία του E. Ginzberg

Κατά τον Ginzberg(1951), η επιλογή επαγγέλματος αποτελείται από μια μακροχρόνια διαδικασία ανάπτυξης ξεκινώντας μάλιστα από την προσχολική-πρώιμη σχολική ηλικία των 6 ετών και ολοκληρώνεται κατά το ηλικιακό στάδιο της ωρίμανσης ενός ατόμου(μεταξύ 22 και 24 ετών). Επιπλέον, ορίζει την επαγγελματική επιλογή ως τον συμβιβασμό ανάμεσα στις δεξιότητες, τις αρχές, τις ευκαιρίες απασχόλησης και τα ενδιαφέροντά του αλλά και στον συμβιβασμό μεταξύ των επιθυμιών του ατόμου και των συνθηκών εργασίας. Στην θεωρία του, ο Ginzberg, υποστηρίζει πως η αναπτυξιακή διαδικασία μπορεί να υπάρξει μέσα από τρία στάδια. Εκείνο της φαντασίας, του πειραματικού σταδίου και του ρεαλιστικού.

Στο στάδιο της φαντασίας, η ηλικιακή ομάδα κάλυψης είναι τα 6-11 έτη. Σε αυτό το στάδιο το παιδί χαρακτηρίζεται από ουτοπικές επαγγελματικές πεποιθήσεις έχοντας ως στόχο την ικανοποίηση των δασκάλων και του γονεϊκού περίγυρου και όχι των καθαρά δικών του αρεσκειών. Έχουμε τη δυνατότητα να διακρίνουμε σε αυτό το στάδιο την ταύτιση του παιδιού με τον ενήλικα, μέσω του μιμητικού παιχνιδιού και την αντιστοιχία ταύτισης επαγγέλματος ενήλικα με το εν δυνάμει επάγγελμα του παιδιού κατά το παιχνίδι.

Κατά το δοκιμαστικό/ πειραματικό στάδιο, η ομάδα κάλυψης κινείται από την ηλικία των 11 έως την ηλικία των 18 ετών. Το άτομο αρχίζει να σκέφτεται πιο ώριμα, να αναρωτιέται και να επεξεργάζεται τα ενδιαφέροντά και τις δυνατότητές του και να προσπαθεί να συνυπάρξει τα καινούργια δεδομένα που του δημιουργήθηκαν σε μια πιο ρεαλιστική επιλογή επαγγέλματος. Το άτομο ως έφηβο πια, διακρίνει με περισσότερο ευκολία αυτά που τον ενδιαφέρουν και αναπτύσσει/ εξελίσσει τις ικανότητες του στοχεύοντας στην ολοκλήρωση μιας πιο αντιπροσωπευτικής αυτοεικόνας αλλά και μια εικόνα για την εργασία.

Τέλος, το ρεαλιστικό στάδιο που ανταποκρίνεται στην ηλικία των 19-22 ετών, οι επαγγελματικοί στόχοι του ατόμου διακρίνονται από το γεγονός πως είναι περισσότερο διευκρινισμένοι βοηθώντας με αυτό τον τρόπο, στην αποκρυσταλλοποίηση προτύπου οδηγώντας στην επαγγελματική επιλογή (Miller, 1978., Λιάντας, 1996). Κατά τον Δημητρόπουλο (1994), στο ρεαλιστικό στάδιο ο συμβιβασμός ακολουθεί κοινή πορεία με την πραγματικότητα.

Η θεωρία του D. Super

Εν αντιθέσει με τον Ginzberg, του οποίου η θεωρία σταματά στην ώριμη ηλικία, ο Super(1963), στο μοντέλο της επιλογής επαγγέλματος που ανέπτυξε, υποστηρίζει πως η επαγγελματική επιλογή ορίζεται ως μια δια βίου διαδικασία κατά τη διάρκεια της οποίας γίνεται η επίτευξη της αυτοαντίληψης του ατόμου. Στην θεωρία του, συμπεριέλαβε πέντε στάδια και δεν είναι άλλα από τα παρακάτω: το στάδιο της ανάπτυξης, το στάδιο της διερεύνησης, το δημιουργικό στάδιο, το στάδιο της συντήρησης και τέλος, εκείνο της παρακμής(Χαριστού, 1991).

Αναλυτικότερα, στο πρώτο στάδιο, εκείνο της ανάπτυξης (ηλικιακή ομάδα, 0-14 ετών) ως κύρια δραστηριότητα διακρίνεται ο σχηματισμός της αυτοεικόνας και ο προσανατολισμός προς τον εργασιακό κόσμο. Το επόμενο στάδιο(της διερεύνησης), που καλύπτει τις ηλικίες 14-24 ετών, αποτελείται από αυξημένη επεξεργασία πληροφοριών για ένα επάγγελμα. Στο στάδιο της δημιουργίας (ηλικιακή ομάδα 22-44 ετών), παρατηρούμε πως το άτομο διακατέχεται από μια προσπάθεια επιτυχούς ανταπόκρισης στο επάγγελμα της επιλογής του , διακρίνοντας αρκετές φορές την προσαρμογή του σε αυτό.

Κατά τη διάρκεια του σταδίου της συντήρησης (45-64 ετών), βλέπουμε την προσπάθεια του ατόμου να διατηρήσει όλα όσα έχει κατακτήσει επαγγελματικά καθώς σιγά-σιγά προετοιμάζεται να αποχωρήσει (συνταξιοδότηση). Κλείνοντας, στο στάδιο της παρακμής (65 ετών και άνω), υπάρχει βαθμιαία αποδέσμευση του ατόμου από παρελθοντικές επαγγελματικές δραστηριότητες και προσπάθεια ανεύρεσης νέων ρόλων , με στόχο την αντικατάσταση αυτών που του παρείχε η εργασία (Miller 1978, Κρίβας 1987).

Η αυτοαντίληψη στην θεωρία του Super, αποτελεί σημαντικό σημείο αναφοράς. Κατά την εισδοχή του ατόμου σε κάποιο επάγγελμα , υπάρχει η αναζήτηση μιας έμπρακτης έκφρασης της αντίληψης του εαυτού του και η επίτευξη της αυτοπραγμάτωσης του , αποτελεί απόρροια της επαγγελματικής του σταθεροποίησης. Υπήρξε αναδιατύπωση της θεωρίας, καθώς ο Super, ήθελε να δώσει περισσότερη έμφαση στους ρόλους που το κάθε άτομο διαδραματίζει στο εκάστοτε αναπτυξιακό στάδιο, τόσο στο οικογενειακό περιβάλλον, όσο και στην κοινότητα, στο σχολείο- πανεπιστήμιο ή και στην εργασία του. Μετά λοιπόν την αναδιατύπωση που έκανε, έδωσε το συμπέρασμα πως υπάρχει αναστρεψιμότητα στην επαγγελματική του ανάπτυξη αφού πλέον μπορεί να ξεκινά νέες πορείες σε οποιαδήποτε φάση και αν βρίσκεται (Λεβέντη 1977, Κωστάκος 1981, Κασιμάτη 1991, Κάντας & Χαντζή 1991, Χαριστού 1991, Tinsley 1992).

Για τον Super οι ειδοποιόι διαφορές ανάμεσα στους ανθρώπους βρίσκονται ανάμεσα στις ικανότητες τους, τα ενδιαφέροντά τους καθώς και τα στοιχεία των χαρακτήρων τους. Επιπλέον, οι επαγγελματικές προτιμήσεις του ατόμου θεωρούνται μεταβλητές, αφού η ωρίμανση τους λειτουργεί αναλογικά με την αποκτηθήσα εμπειρία. Κλείνοντας, η άποψη που εξέφρασε είχε να κάνει με την επαγγελματική σταδιοδρομία του ατόμου και κατά πόσο συνίσταται από την ολοκληρωμένη πορεία επιλογών στα σημεία που είναι μεταβατικά, πρώτα στα πλαίσια του εκπαιδευτικού κύκλου και έπειτα σε εκείνα του επαγγελματικού.

Η θεωρία των D. Tiedeman και R. O' Hara

Η θεωρία των Tiedeman και O' Hara (1963) διακρίνεται από τα κοινά στοιχεία που υπάρχουν στις θεωρίες των Ginzberg και Super συν ακόμη ένα εξελικτικό πρότυπο θεωρίας που πρόσθεσαν, το οποίο σχετίζεται με την επαγγελματική επιλογή. Η

ανάπτυξη της επαγγελματικής δυνατότητας αποτελεί μια διαδικασία οικοδόμησης της προσωπικής ταυτότητας του επαγγέλματος η οποία πραγματοποιείται κατά τη διάρκεια δυο εξελικτικών περιόδων. Της περιόδου προετοιμασίας ή προσμονής και της περιόδου προσαρμογής ή υλοποίησης.

Στην περίοδο της προετοιμασίας παρατηρούμε τέσσερις βαθμίδες: α) της διερεύνησης, β) της αποκρυστάλλωσης, γ) της επιλογής, δ) της διασάφησης. Κατά την διερεύνηση το άτομο ψάχνει πληροφορίες και αναζητά διαθέσιμες εναλλακτικές επιλογές. Στην βαθμίδα της αποκρυστάλλωσης, το άτομο επικεντρώνεται μονάχα σε μια περιοχή ή ομάδα λύσεων, απορρίπτει τις μη πραγματοποιήσιμες ενώ κάποιες άλλες τις αποδέχεται ως πιθανές λύσεις. Κατά την επιλογή, υπάρχει καταστάλλαξη σε μια επαγγελματική επιλογή ενώ στην διασάφηση το άτομο φαίνεται πως οριστικοποιεί τις σκέψεις του, καταλήγοντας στο τρόπο υλοποίησης τους.

Στην περίοδο της προσαρμογής/ υλοποίησης απαιτείται: α) η είσοδος του ατόμου στο επάγγελμα και η προσπάθεια του να ενταχθεί και η ομάδα να τον αποδεχθεί ως ισότιμο μέλος, β) η αναμόρφωση, όπου καταβάλλει προσπάθεια προβολής του εαυτού και των αντιλήψεων του και γ) η ολοκλήρωση, στην οποία επέρχεται η ισορροπία μεταξύ των ατομικών αναγκών και των ομαδικών προσδοκιών (Δημητρόπουλος 1994, Tinsley 1992).

Κλείνοντας, να διευκρινίσουμε πως οι Tiedeman & O'Hara(1963), αναφέρουν πως στο ενδεχόμενο παλινδρόμησης του ατόμου, η επιλογή που έχει γίνει δεν θεωρείται οριστική. Επιπλέον, διευκρινίζουν πως πρόκειται για διαδικασία περιορισμού και ανοίγματος και πως το άτομο καταλήγει στην συγκεκριμένη επιλογή με την οποία έχει προσαρμοστεί.

Η θεωρία της A. Roe

Ως κύριως άξονας στην θεωρία της A.Roe(1956), ορίζεται η οικογένεια. Το πρότυπο μοντέλο γεννάτε από τον συνδυασμό των προσωπικών γνωρισμάτων του ατόμου και την λήψη της επαγγελματικής απόφασης. Σε αυτό το σημείο τονίζεται πως τα κίνητρα προέρχονται από τις μη ικανοποιημένες ανάγκες που προκύπτουν από την συνύπαρξη τους με τις οικογενειακές σχέσεις και τις πιέσεις που προκαλούνται. Στην συγκεκριμένη θεωρία τα επαγγέλματα, ανάλογα με το είδος των διαπροσωπικών σχέσεων κατά την άσκηση τους και της έντασης, ταξινομούνται σε οκτώ κατηγορίες:

1. Επαγγέλματα υπηρεσιών, 2.επαγγέλματα επιχειρηματικών επαφών, 3.επαγγέλματα οργάνωσης, 4.τεχνολογικά, 5.υπαίθρια, 6. Επιστημονικά, 7.γενικής παιδείας, 8. Καλλιτεχνικά (τεχνών και ψυχαγωγίας).

Επιπλέον, στην θεωρία της η Roe, επισημαίνει πως η επιλογή επαγγέλματος συνδέεται άρρηκτα με τις εμπειρίες της παιδικής ηλικίας. Αναφέρει δε, πως οι μέθοδοι που υιοθετούνται από τους γονείς για την ανατροφή και το μέγιστο των παιδιών αλλά και οι συνθήκες στις οποίες διαβιώνει ένα παιδί, συνδέονται με τις μελλοντικές επιλογές του επαγγελματικά. Οι άνθρωποι που μεγαλώνουν και αναπτύσσονται σε ένα ζεστό οικογενειακό περιβάλλον, έχουν την ευκολία της δημιουργίας στενών διαπροσωπικών σχέσεων αλλά και την επιλογή ανθρωποκεντρικών επαγγελμάτων, ενώ με τα παιδιά που μεγαλώνουν σε ένα απόμακρο και ψυχρό περιβάλλον συμβαίνει το αντίθετο (Κάντας & Χαντζή 1991).

Συνοψίζοντας θα μπορούσαμε να πούμε πως η θεωρία της Roe, ασχολήθηκε με την στενή σχέση της προσωπικότητας του ατόμου με την επαγγελματική του πορεία.

Η τυπολογική θεωρία του J. Holland

Η επαγγελματική επιλογή για τον Holland, θεωρείται ως μια διαδικασία κατά την οποία το άτομο ψάχνει ένα εργασιακό περιβάλλον το οποίο να ανταποκρίνεται όλο και περισσότερο στα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της προσωπικότητας του. Πρόκειται για μια τυπολογική θεωρία η οποία είναι ευρέως αποδεκτή. Για τον ερευνητή της συγκεκριμένης θεωρίας, δυο είναι οι βασικές υποθέσεις: 1. Η αλληλεπίδραση της προσωπικότητας του ατόμου και του περιβάλλοντος στο οποίο δραστηροποιείται, μπορεί να ερμηνευθεί από την συμπεριφορά του και 2. Η αναζήτηση και επιλογή επαγγελματικής πορείας και περιβάλλοντος μέσα στο οποίο θα δραστηροποιηθεί, γίνεται με βάση την δυνατότητα εξάσκησης των ικανοτήτων και την έκφραση των αξιών και των στάσεων τους αλλά και με την ανάληψη ρόλων που ικανοποιούν τον ίδιο(Κρίβας, Σ 1987, Ηλιάδης 1988).

Βασισμένος σε αυτή τη θεωρία, ο Holland κατατάσσει τα άτομα ανάμεσα σε έξι τύπους προσωπικότητας. Τον ρεαλιστικό, τον ερευνητικό/ διανοητικό, τον κοινωνικό, τον συμβατικό, τον επιχειρηματικό και τέλος τον καλλιτεχνικό. Στον πρώτο τύπο, τον ρεαλιστικό, γίνεται προτίμηση στις πρακτικές ασχολίες και σε εκείνες που έχουν ισχύ, ενώ στον ερευνητικό/διανοητικό, υπάρχουν ικανότητες οργάνωσης και

παρατήρησης. Στον κοινωνικό τύπο, διακρίνουμε το ενδιαφέρον για εκπαιδευτικούς τομείς κοινωνικών δραστηριοτήτων. Στη συνέχεια, στον συμβατικό τύπο παρατηρούμε την αγάπη για την τήρηση της τάξης και των πραγμάτων ενώ ο επιχειρηματικός τύπος έχει ηγετικές τάσεις και επιθυμία για απόκτηση αγαθών. Τέλος ο καλλιτεχνικός, βρίσκει ενδιαφέρον στις δημιουργικές δραστηριότητες (Κάντας & Χαντζή 1991, Meier 1991, Farmer et al. 1998).

Το μοντέλο δομής κοινωνικών παραγόντων του K. Roberts

Το 1977 ο βρετανός K. Roberts, έφερε στο προσκήνιο μια κοινωνιολογική αντίληψη σχετικά με την επαγγελματική επιλογή αμφισβητώντας την ψυχική δυναμική και την προσκόλληση στο άτομο. Με βάση αυτό, η εισαγωγή σε ένα επάγγελμα φαίνεται να εξαρτάται από την οικογένεια, το εκπαιδευτικό σύστημα και την κοινωνική προέλευση ενώ ο βασικός παράγοντας της επαγγελματικής ανέλιξης φαίνεται να είναι οι ευκαιρίες που προσφέρονται στο εκάστοτε επάγγελμα, αφήνοντας σε δεύτερη μοίρα την προσωπική φιλοδοξία και επιλογή. Το άτομο, έχει την δυνατότητα να επιλέξει ένα επάγγελμα με βάση τη διαθεσιμότητα και τις επικρατούσες συνθήκες στην κοινωνία και στις διαφοροποιήσεις μεταξύ των κοινωνικών ομάδων. Πιο συγκεκριμένα, τα ανώτερα κοινωνικά στρώματα διαθέτουν πιο εύκολη πρόσβαση στα επαγγέλματα που παρουσιάζουν εξουσία, όπως ο γιατρός ή ο δικηγόρος, σε σχέση με τα εργατικά στρώματα (Βρετάκου 1990, Κασιμάτη 1991).

Το μοντέλο δομής κοινωνικών παραγόντων του Roberts, έρχεται σε αντίθεση με τις θεωρίες των Ginzberg και Super, οι οποίες στηρίζονται στις προσωπικές φιλοδοξίες των ατομών.

Παράγοντες που επηρεάζουν την επιλογή επαγγέλματος

Η επιλογή επαγγέλματος πολλές φορές γίνεται βάση των στερεοτυπικών σχημάτων που έχουν δημιουργηθεί κατά την παιδική ηλικία, αφού αγόρια-κορίτσια επιλέγουν αυτό που θέλουν να γίνουν όταν μεγαλώσουν μέσα από τους στερεοτυπικούς ρόλους των δυο φύλων που περνούν τα κοινωνικά πρότυπα. Συχνή παρατήρηση αποτελεί το γεγονός πως τα αγόρια επιλέγουν επαγγέλματα όπως ποδοσφαιριστής, αστυνομικός,

πυροσβέστης ή και οδηγοί γρήγορων αυτοκινήτων, επηρεασμένα από τα ερεθίσματα που λαμβάνουν μέσω της τηλεόρασης ή των παιχνιδιών που παίζουν. Από την άλλη πλευρά, τα κορίτσια επιθυμούν την ενασχόληση με επαγγέλματα που έχουν να κάνουν με τον κόσμο του θεάματος. Ωστόσο υπάρχουν επαγγελματικές επιλογές και για τα δυο φύλα, όπως είναι οι δάσκαλοι ή οι πωλητές. Πιο κάτω, θα γίνει αναφορά στους παράγοντες που επηρεάζουν την εκάστοτε επαγγελματική επιλογή.

1. Η οικογένεια

Η οικογένεια αποτελεί εξέχουσα σημασία για τον άνθρωπο καθώς απο εκεί παίρνει αξίες ,αρχές και τα πρώτα του ερεθίσματα. Η οικογένεια συνιστά μία ομάδα ανθρώπων που συνδέονται άμεσα με συγγενικές σχέσεις ενώ τα πιο ώριμα μέλη της αναλαμβάνουν την ευθύνη της φροντίδας των παιδιών(Giddens,2009).Η οικογένεια συμβάλλει στη διαμόρφωση της συμπεριφοράς των ανήλικων μελών της και όταν οι σχέσεις ανάμεσα στους γονείς και τα τέκνα είναι καλές δημιουργούνται θετικές συμπεριφορές στα παιδιά. Παρόλα αυτά, το οικογενειακό περιβάλλον με άμεσο ή έμμεσο τρόπο προσπαθεί να ασκήση επιρροή στην τελική επαγγελματική απόφαση του παιδιού. Η υπόδειξη του τι είναι σωστή επαγγελματική επιλογή και τι όχι με βάση τις προσδοκίες και τα θέλω των γονέων, αποτελεί την άμεση παρέμβαση ενώ η μετάδοση των αξιών της οικογένειας αποτελεί την έμμεση παρέμβαση. Ως αποτέλεσμα αυτών των παρεμβάσεων είναι η οδήγηση της συμπεριφοράς των παιδιών είτε σε αντίδραση είτε σε συμμόρφωση. Ωστόσο, δεν είναι λίγες οι φορές που η απόφαση για την επαγγελματική πορεία του παιδιού, έχει παρθεί και μάλιστα χωρίς αυτό (Μωυσιάδου, 2012). Σε αστικές περιοχές, οι γονείς είναι εκείνοι που προσπαθούν να κατευθύνουν τα παιδιά σε επαγγέλματα που οι ίδιοι θεωρούν αξιόλογα και με υψηλό κοινωνικό στάτους, ενώ απ'την αντίθετη πλευρά, οι γονείς που ζουν σε μη αστικές περιοχές, κατευθύνουν τα παιδιά σε επαγγέλματα που θα τους παρέχουν οικονομική άνεση και θα ενισχύσουν μελλοντικά τον οικογενειακό προϋπολογισμό. Εν τέλει, οι σχέσεις που έχουν οι νέοι με την οικογένειά τους αλλά και με την τοπική κοινωνία, καθορίζονται ως βασικός παράγοντας άντλησης ιδεών για τις επαγγελματικές τους προτιμήσεις κατά τις τελευταίες τάξεις του σχολείου (Μωυσιάδου,2012).

2. Οι συνομήλικοι και τα αδέρφια

Συνήθως τα μεγαλύτερα αδέρφια μπορούν να παρέχουν πληροφορίες στα μικρότερα τους αδέρφια σχετικά με επαγγέλματα ή με ανώτερα στάδια εκπαίδευσης με άμεσα ή έμμεσα(συμβουλή λόγω εμπειρίας από την αγορά εργασίας). Σε έρευνα που διεξήχθη (Saltiel, 1986), έγινε διαπίστωση πως ότι αφορά τις επαγγελματικές επιλογές και κατά πόσο επηρεάζονται από φίλους, εκείνοι που ήταν περισσότερο επηρεασιείς ήταν τα αγόρια, ενώ τα θέματα που αφορούσαν την μέλλουσα εκπαιδευτική πορεία, εκείνα που επηρεάζονταν περισσότερο από φίλους, ήταν τα κορίτσια. Αν και οι φίλοι και οι συμμαθητές διαδραματίζουν εξέχοντα ρόλο κατά τον επαγγελματικό προσανατολισμό των νέων, φαίνεται πως ο ρόλος τους έχει μικρή ένταση και διάρκεια συγκριτικά με την άσκηση επιρροής από το οικογενειακό και σχολικό περιβάλλον (Βίκυ & Παπάνης, 2007).

3. Το σχολείο

Ανάμεσα στους τύπους κοινωνικοποίησης είναι και εκείνος της εκπαίδευσης, η οποία κατά κανόνα ασκείται από φορείς εκτός οικογενειακού πλαισίου στοχεύοντας στην μετάδοση δεξιοτήτων και γνώσεων (Τσουραμάνης, 2003). Ένας εκπαιδευτικός και ταυτόχρονα κοινωνικός είναι το σχολείο. Αποτελεί σημαντικό παράγοντα στον επαγγελματικό προσανατολισμό των νέων , βάση του επαγγέλματος που επιθυμούν να ακολουθήσουν και αυτό επιτυγχάνεται μέσω της αλληλένδετης επικοινωνίας με τους καθηγητές τους αλλά και μέσω των επιδόσεων τους. Οι εκπαιδευτικοί, πέρα από μεταβιβαστές γνώσεων αναλαμβάνουν και εκείνο τον ρόλο του συμβούλου όπως αποδεικνύεται από μία σχετική έρευνα του Δημητρόπουλου στην Ελλάδα το 1994 όπου διαπιστώθηκε πως οι μαθήτριες είναι εκείνες που επηρεάζονται λιγότερο από τους καθηγητές τους, σε αντίθεση με τους μαθητές (Βίκυ& Παπάνης , 2007). Ακόμη και σήμερα επικρατεί στο εκπαιδευτικό σύστημα η άποψη να θεωρείται φυσιολογικό για τα κορίτσια άριστων επιδόσεων να ασχοληθούν με παραδοσιακά γυναικεία επαγγέλματα σε αντίθεση με τα αγόρια από τα οποία αναμένεται να ασχοληθούν με οικογενειακά καθήκοντα και όλα αυτά επειδή τόσο οι εκπαιδευτικοί όσο και οι γονείς δεν μπορούν να αποδεσμευτούν από το στερεοτυπικό σύστημα των ρόλων που προβάλλει η κοινωνία ως φυσιολογικό(Μωυσιάδου,2012).

4. Ο τύπος διαμονής

Ο τύπος διαμονής αποτελεί έναν από τους παράγοντες που επιδρά με αξιοσημείωτο ποσοστό την επιλογή του εφήβου αναφορικά με την επαγγελματική του πορεία. Τα παιδιά των αγροτικών περιοχών σύμφωνα με τους Δημητροπούλου(1994) και Τομπαΐδη(1982), εμφανίζουν πιο χαμηλές επιδόσεις στα μαθήματα , κάνοντας έτσι πιο σπάνια την είσοδο τους σε ανώτερα και ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα (Βίκυ & Παπάνης, 2007). Ενώ σύμφωνα με τους Falkowski Falk(1983), η αγροτική καταγωγή των νέων δίνει περισσότερες πιθανότητες να αποτρέψει τις εφήβους να περιοριστούν στο σπίτι και στη δημιουργία οικογένειας απ'ότι σε ένα συγκεκριμένο επάγγελμα υψηλού κοινωνικού στάτους (Βίκυ & Παπάνης, 2007).

5. Η διάρκεια και τα έξοδα των σπουδών

Ένας ακόμη παράγοντας που επηρεάζει τους νέους στην απόφαση που αφορά το επάγγελμα τους είναι τα έξοδα της εκπαίδευσης ιδιαίτερα σε περιόδους οικονομικής κρίσης. Το κόστος σπουδών μεταβάλλεται συχνά ανάλογα με την περιοχή για παράδειγμα οι έφηβοι που σπουδάζουν σε αστικά κέντρα έχουν περισσότερα έξοδα από αυτούς που φοιτούν σε επαρχία όπως διαπιστώθηκε σε μία έρευνα των Davey&Stoppard (1993) όπου βρέθηκε ότι ενώ οι μαθητές επιθυμούσαν αρχικά να ακολουθήσουν εκσυγχρονισμένα επαγγέλματα καταστάλαζαν να ασχολούνται με πιο παραδοσιακά κάτι που συνδέεται με το υψηλό κόστος της εκπαίδευσης . Στην Ελλάδα τουλάχιστον για τα κορίτσια το κόστος και η χρονική διάρκεια σπουδών επιδρούν καθοριστικά στην εκλογή επαγγέλματος καθώς είναι γνωστή η άποψη που κυριαρχεί ακόμη και σήμερα σε ένα μέρος της κοινωνίας μας , πως τα κορίτσια θα χρειαστεί να εργαστούν μόνο για συμπληρωματική βοήθεια στα έσοδα της εργασίας του συντρόφου τους (Βίκυ&Παπάνης,2007).

6. Το κοινωνικό κύρος του επαγγέλματος

Συχνό κριτήριο για την επιλογή επαγγελματικής σταδιοδρομίας αποτελεί το κύρος και η αναγνώριση που προσφέρει αντίστοιχα κάθε επάγγελμα. Στην Ελλάδα κυριαρχεί η αντίληψη ότι η καλή κοινωνική θέση εξασφαλίζεται μέσω ενός καλού επαγγέλματος και το καλό επάγγελμα(άνεση, καλός μισθός, σταθερό , μη χειρωνακτικό, υψηλό κοινωνικό κύρος) διασφαλίζεται μέσω της Πανεπιστημιακής εκπαίδευσης. Αυτό το παραπάνω γίνεται αντιληπτό τόσο στα κατώτερα όσο και στα υψηλά κοινωνικά στρώματα καθώς σύμφωνα με την Βρετάκου(1990) από τη μία έχουμε τις προσδοκίες των γονέων των κοινωνικά κατώτερων στρωμάτων των γονέων κατώτερων κοινωνικά στρωμάτων οι οποίοι φιλοδοξούν την κοινωνική άνοδο και από την άλλη τις προσδοκίες των γονέων των ανώτερων κοινωνικά στρωμάτων να εξακολουθούν να διατηρούν τα προνόμια που έχουν αποκτήσει. (Βίκυ&Παπάνης,2007)

7. Τα εισοδήματα (οικονομικές απολαβές)

Ένα ακόμη βασικό κριτήριο που λαμβάνεται υπόψη πριν την επαγγελματική επιλογή είναι οι οικονομικές απολαβές. Ως οικονομικές απολαβές ορίζονται οι αποδοχές του επαγγέλματος καθώς και η μορφή αμοιβής, είτε μινιαίος μισθός είτε ωρομίσθια εργασία. Σε έρευνες όπως αυτές των Betz&Hackett (1981), του Gaskell(1985) και των Elizuretal(1991) εξακριβώθηκε οι άνδρες προσανατολίζουν το ενδιαφέρον τους περισσότερο σε θέσεις που προσφέρουν υψηλές οικονομικές απολαβές επιδιώκοντας την ανεξαρτησία τους, την ηγεσία στο χώρο εργασίας αλλά και τον ανταγωνισμό θέτοντας μακροχρόνιους στόχους ενώ οι γυναίκες επιδιώκουν επαγγέλματα που σχετίζονται περισσότερο με την αποδοχή της κοινωνίας και αναγνώριση απο τους άλλους βάζοντας όμως στόχους σύντομης διάρκειας(παρόν) (Βίκυ&Παπάνης,2007).

8. Τα Μ.Μ.Ε. και οι νέες τεχνολογίες

Ο παραδοσιακός αγροτικός τρόπος ζωής που κυριαρχούσε στον τόπο μας μετεξελίχθηκε με γρήγορους ρυθμούς σε μεταβιομηχανικό. Οι μεταβολές είναι συνεχείς με αποτέλεσμα την δημιουργία νέων αντιλήψεων, αξιών και συμπεριφορών,

νέων προτύπων και αναγκών. Σύμφωνα με τους Κρασανάκη(1984)&Κοσμίδου(1986) το παλιό με το νέο αναμιγνύονται και διαφοροποιούνται διαρκώς , δημιουργούνται νέα επαγγέλματα ενώ άλλα είτε ξεθωριάζουν είτε εξαφανίζονται Η διαρκώς εξελισσόμενη τεχνολογία , τα ΜΜΕ και η διαφήμιση είναι παράγοντες που ασκούν επίδραση στην επιλογή επαγγέλματος του εφήβου(Βίκυ&Παπάνης,2007) Έτσι, υπάρχουν επαγγέλματα που επηρεάστηκαν από την εκβιομηχάνιση με αποτέλεσμα οι χειρωνακτικές ιδίως εργασίες (εργοστάσια) να έχουν αντικατασταθεί από σύγχρονα μηχανήματα. Συνέπεια όλων των παραπάνω είναι οι νέοι να αντιμετωπίζουν προβλήματα στην προσπάθεια τους να προσαρμοστούν στον πραγματικό χώρο εργασίας.(Βίκυ&Παπάνης,2007).

9. Ο τομέας και οι συνθήκες εργασίας

Ο τομέας εργασίας συνιστά επίσης κίνητρο για τους νέους σχετικά με την προτίμηση αυτών στον ιδιωτικό ή στο δημόσιο τομέα καθώς επίσης και τις διάφορες προτιμήσεις σε σχέση με την ατομική ζωή η οποία συνδέεται με τον ελεύθερο χρόνο, τις διακοπές κτλπ. Η χώρα μας παρουσιάζει μια ιδιόμορφη οικονομική ανάπτυξη η οποία αποτελεί την αιτία για την οποία ο Έλληνας προσπαθεί συχνά να κατακτήσει μια θέση στο Δημόσιο τομέα ο οποίος εξασφαλίζει μονιμότητα και ασφάλεια εν αντιθέσει με τον Ιδιωτικό ο οποίος θεωρείται πως είναι λιγότερο ανεπτυγμένος και με λιγότερες δυνατότητες όπως υποστηρίζουν οι Κοντογιαννοπούλου & Πολυδωρίδη (1995). Σύμφωνα με τον Καλογήρου(1979) οι εργασιακές συνθήκες που οδηγούν στην επιλογή ή αποφυγή συγκεκριμένου επαγγέλματος είναι οι εξής: α. Είδος εργασίας (εσωτερική, εξωτερική ή και τα δυο), β. η μέση τιμή της θερμοκρασίας, είτε αυτή είναι υψηλή είτε χαμηλή, γ. ήσυχο περιβάλλον ή θορυβώδες, έχοντας ως αποτέλεσμα την προξένηση βλαβών, δ. Κατά πόσο είναι επικίνδυνη ή μη μια εργασία , ε. Θετικοί και ευχάριστοι ως επι το πλείστον όροι εργασίας ή αρνητικοί που κάνουν τον τόπο εργασίας δυσάρεστο(όπως σκόνη, μυρωδιές) και στ. ενδιαφέρουσα και ήρεμη ή εκνευριστική και ανιαρή εργασία (Βίκυ & Παπάνης, 2007).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο

ΓΥΝΑΙΚΕΙΑ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο θα γίνει για αρχή μια αναφορική εισαγωγή που σχετίζεται με τις ίσες ευκαιρίες ανάμεσα στα δυο φύλα και γενικότερα την μεταξύ τους ισότητα, τα δικαιώματα σχετικά με την απασχόληση ενώ στο τελευταίο μέρος αυτού του κεφαλαίου θα αναφερθεί στην γυναικεία απασχόληση (γυναίκα και εργασία στη σύγχρονη κοινωνία, εκπαίδευση και κατάρτιση γυναικών, χαρακτηριστικά γυναικείας απασχόλησης γενικά και στην Ελλάδα και απασχόληση γυναικών στον αγροτικό τομέα).

Ισότητα ευκαιριών

Η νομοθεσία της κοινότητας προβλέπει ότι δεν επιτρέπεται να γίνονται διακρίσεις εις βάρος των γυναικών εξαιτίας του φύλου τους και ότι πρέπει να μεταχειρίζονται ισότιμα και να τους παρέχονται ίσα δικαιώματα και τις ίσες ευκαιρίες στο χώρο εργασίας. Το 1961 υπεγράφη ο Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης ο οποίος αποτελεί μια από τις Συνθήκες του Συμβουλίου της Ευρώπης που προστατεύει τα δικαιώματα των ανθρώπων και περιλαμβάνει τα θεμελιώδη δικαιώματα των εργαζομένων. Αυτή η ισότητα έχει προβλεφθεί για όλους τους τομείς εξέλιξης ή ένταξης στην απασχόληση. Όλα τα κράτη μέλη της Ευρώπης υποχρεούνται να τηρούν τρεις βασικές αρχές που είναι οι παρακάτω. α) αρχή της ίσης αμοιβής: υποδηλώνει ότι κάθε ίδιο είδος εργασίας πρέπει να αμείβεται με τον ίδιο τρόπο ανεξαρτήτου φύλου .β) η αρχή της ίσης μεταχείρισης στα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης: η οποία υποδηλώνει την άρση κάθε είδους διάκρισης στον τομέα αυτό και ορίζει μέσα από συγκεκριμένους κανόνες την εφαρμογή της και γ) η αρχή ίσης μεταχείρισης και των δυο φύλων ως προς την πρόσβαση στην απασχόληση, την επαγγελματική κατάρτιση και προώθηση και τις συνθήκες εργασίας: η οποία υποδηλώνει τις διατάξεις που επιτρέπουν να γίνονται ορισμένες παρεκκλίσεις από τη στιγμή που μία θέση απασχόλησης απαιτεί από τη φύση της εργαζόμενο ενός συγκεκριμένου φύλου.(Επίσημη Εφημερίδα L 204 της 26.07.2006)

Ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών

Τόσο οι νόμοι της χώρας μας όσο και οι νόμοι της Ευρωπαϊκής Ένωσης προωθούν την ισότητα γυναικών-αντρών με σκοπό της επίτευξη ίσης μεταχείρισης και προώθησης ίσων ευκαιριών στην καθημερινότητα. Προκειμένου να επιτευχθεί αυτό, από το 1982, έχουν εφαρμοστεί για τις γυναίκες 5ετή Προγράμματα Κοινοτικής Δράσης τα οποία στοχεύουν στην: α) ένταξη της ισότητας μεταξύ των εργοδοτών και των συνδικαλιστικών οργανώσεων στον Ευρωπαϊκό κοινωνικό διάλογο αλλά και στην διαρκή προσπάθεια συνεργασίας σε όλα τα επίπεδα αλλά και στην αλλαγή της νοοτροπίας, β) ενίσχυση της γυναικείας προσπάθειας απασχόλησης και οικονομικής ισότητας, αλλά και στην εξάλειψη των διακρίσεων στην αγορά εργασίας, γ) εξατομίκευση κοινωνικών παροχών μέσω του συνδυασμού εργασίας- νοικοκυριού- οικογενειακής ζωής, δ) παροχή ίσων ευκαιριών συμμετοχής και των δυο φύλων στη λήψη αποφάσεων, ε) εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Δικαίου αλλά και στην παροχή πληροφοριών αναφορικά με την ισότητα ευκαιριών σε άντρες και γυναίκες και τέλος Στ) προώθηση παρακολούθησης και αξιολόγησης του προγράμματος Δράσης παροχή πληροφοριών για την ισότητα των ευκαιριών και τέλος Στ) την προώθηση της παρακολούθησης και αξιολόγησης του προγράμματος Δράσης (Θεοδωροπούλου Ε., Τσουραπάς Α., Φιλοπούλου Μ., Κουρούνη Ε.,1998).

Δικαιώματα σε σχέση με την απασχόληση

Υπάρχουν ορισμένα δικαιώματα σε σχέση με την απασχόληση τα οποία ισχύουν τόσο για το ανδρικό φύλο όσο και για το γυναικείο τα οποία θα περιγραφούν συνοπτικά. Α) ίση αμοιβή για ίση εργασία όταν και τα δύο φύλα εργάζονται για τον ίδιο εργοδότη Β) ίση αμοιβή για εργασία ίσης αξίας καθώς από συλλογικές διαπραγματεύσεις συχνά προκύπτουν ρυθμίσεις οι οποίες δίνουν μικρότερη αμοιβή σε μία ομάδα που αποτελείται κυρίως από γυναίκες κάτι το οποίο συνιστά παραβίαση του θεμελιώδους κοινοτικού δικαιώματος της ίσης αμοιβής Γ) ίση μεταχείριση στο χώρο εργασίας κάτι το οποίο σηματοδοτεί να μην επιτρέπονται οι διακρίσεις με βάση το φύλο πχ τα κράτη μέλη οφείλουν ενισχύουν την προστασία

των γυναικών αναγνωρίζοντας τη σεξουαλική παρενόχληση ως εκμετάλλευση λόγω του φύλου τους Δ) πρόσβαση στην απασχόληση όπου οι εργοδότες δεν πρέπει να κάνουν διακρίσεις στις προσλήψεις των εργαζομένων τους Ε) επαγγελματική κατάρτιση όπου τόσο άνδρες όσο γυναίκες έχουν εξίσου δικαιώματα κατάρτισης και εκπαίδευσης ΣΤ) προαγωγές όπου οι εργοδότες δεν πρέπει να κάνουν διαχωρισμό σε αυτές ανάλογα με το φύλο Ζ) δικαιώματα σε σχέση με την κοινωνική ασφάλιση δηλαδή απαγορεύονται οι φυλετικές διακρίσεις στον τομέα αυτό με βάση το νόμο και τέλος Η) οι συνθήκες εργασίας πρέπει να διέπονται από ασφάλεια και υγιεινή όπως για παράδειγμα αν μία γυναίκα είναι έγκυος δικαιούται ένα ορισμένο επίπεδο υγιεινής και ασφάλειας στο χώρο που εργάζεται. (Δουλκέρη Τ,1994)

Γυναικεία απασχόληση

Ως όρος η γυναικεία απασχόληση μπορεί να συσχετιστεί με τις διαδικασίες της εκβιομηχάνισης, τις αντιλήψεις που επικρατούν στην σύγχρονη κοινωνία καθώς και τα πρότυπα κατανάλωσης. Ωστόσο, αυτή η έννοια χαρακτηρίζεται από αρκετές ιδιαιτερότητες αλλά και αλλαγές τόσο από εποχή σε εποχή όσο και από τόπο σε τόπο. Συνδέεται με την ιστορική εξέλιξη του θεσμού της οικογένειας αλλά και τις δομές της όπως έχουν σχηματισθεί με το πέρασμα των χρόνων (Συμεωνίδου, 1990). Πιο ειδικά, από την δεκαετία του 1960 ξεκινά στην χώρα μας μια γυναικεία επανάσταση με κοινωνικές και οικονομικές διαστάσεις. Αφετηρία για χειραφέτηση της γυναίκας αποτέλεσε η μάζωξη των γυναικών στην μισθωτή εργασία, οδηγώντας σε οικογενειακές, κοινωνικές και οικονομικές αλλαγές. Μιλώντας πιο ειδικά, στον τομέα της απασχόλησης βλέπουμε πως η θέση της γυναίκας αλλάζει ριζικά εφόσον εκείνη αρχίζει και εργάζεται όλο και περισσότερο με σκοπό να ανταπεξέλθει στο διττό της ρόλο εντός και εκτός της οικείας της. Ταυτοχρόνως, η είσοδος της στην αγορά εργασίας οδηγεί στην βελτίωση της οικογενειακής και οικονομικής της θέσης, αλλάζοντας έτσι τον ρόλο της στην κοινωνία τόσο στο δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό χώρο αφού τώρα οι ευθύνες και οι υποχρεώσεις μοιράζονται ισόποσα πλέον και στους δύο συζύγους. Κλείνοντας, εξαιτίας των κοινωνικών στερεοτύπων, της εξέλιξης της οικονομίας και της αλλαγής της καταναλωτικής μανίας, διακρίνουμε την αυξημένη συμμετοχή των γυναικών στην εργασιακή απασχόληση. Δεν είναι λίγες οι μελέτες που έχουν δείξει πως η συμμετοχή της γυναίκας στην αγορά εργασίας

εξαρτάται τόσο από τις ικανότητές της όσο και από τα ατομικά της γνωρίσματα. Για παράδειγμα, οι γυναίκες που προέρχονται από τα μεσαία κοινωνικά στρώματα και έχουν υψηλό μορφωτικό επίπεδο, εργάζονται συχνότερα και εγκαταλείπουν με μεγαλύτερη δυσκολία την εργασία τους (Neumark & Poslewaite,1998).

Γυναίκα και εργασία στη σύγχρονη κοινωνία

Οι νέες προκλήσεις αλλά και η παγκοσμιοποίηση έχουν επιφέρει στη σύγχρονη κοινωνία αλλαγές. Ως αποτέλεσμα αυτών των αλλαγών ήταν η τροποποίηση των σχημάτων παραγωγής, η επιτάχυνση της προόδου της τεχνολογίας στην πληροφορική και οι ζωές των γυναικών τόσο ως εργαζόμενες όσο και ως καταναλώτριες να επηρεάζονται από τις επικοινωνίες. Ενώ σε αρκετές χώρες η γυναικεία συμμετοχή στο εργατικό δυναμικό παρουσιάζει αύξηση, υπάρχουν χώρες στις οποίες η απασχόληση των γυναικών δεν δείχνει να συμπορεύεται με τη βελτίωση των μισθών, τις καλύτερες συνθήκες εργασίας ακόμα και την προαγωγή. Παρόλο που παρατηρείται αύξηση της συμμετοχής των γυναικών στη σύγχρονη κοινωνία και ενώ είναι αρκετές οι ανεπτυγμένες χώρες, η συμμετοχή αυτή στην Ελλάδα είναι χαμηλή σε σύγκριση με εκείνη των ανδρών. Με βάση τα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας (2000) η συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας ήταν 39% σε αντιστοιχία με εκείνη των ανδρών που ήταν 62%. Οι αυξανόμενες ανισότητες της οικονομικής κατάστασης σε συνδυασμό με την οικονομική κρίση, έχουν προκαλέσει οικονομική αστάθεια σε πολλές χώρες παρατηρώντας σοβαρή επίπτωση στις ζωές των γυναικών (European Commission, 2002b 1980-2002).

Εκπαίδευση και κατάρτιση των γυναικών

Μια από τις σημαντικότερες προϋποθέσεις για την επίτευξη της ισότητας των ανδρών και των γυναικών αλλά και την ενδυνάμωση των τελευταίων, είναι η εκπαίδευση. Ωστόσο, για τις γυναίκες κυρίως που ζουν στην ύπαιθρο, σύμφωνα με τα διεθνή στατιστικά στοιχεία, παρατηρείται χαμηλό επίπεδο μόρφωσης και εξειδίκευσης, έχοντας ως αποτέλεσμα την μη επίτευξη ενός ικανοποιητικού αποτελέσματος απασχόλησης για εκείνες. Το ποσοστό ανεργίας των γυναικών σύμφωνα με στοιχεία

της Ε.ΣΥ.Ε. το 2007 άγγιξε το 12,6% και ήταν υπερδιπλάσιο από εκείνο των ανδρών (5%). Δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις στις οποίες οι γυναίκες είτε αδυνατούν να βρουν δουλειά είτε εγκαταλείπουν αυτήν που έχουν μόλις αποκτήσουν την δική τους οικογένεια. Επιπλέον οι νέοι με ηλικία 15-29 ετών αντιμετώπιζαν ανεργία 17.8% δηλαδή ο 1/5 νέους ήταν άνεργος. Με αυτόν τον τρόπο η ανεργία εκτοξεύεται σε ποσοστό 23,6% όταν είσαι νέα και γυναίκα.

Χαρακτηριστικά γυναικείας απασχόλησης

Τα τελευταία 30 χρόνια παρατηρείται, σχεδόν σε όλες τις χώρες της Ε.Ε, στον εργατικό τομέα σημαντική αύξηση του ποσοστού γυναικείας συμμετοχής. Μέσα από τα μέτρα και τις πολιτικές που πάρθηκαν με σκοπό την ενίσχυση της πρόσβασης των γυναικών στην μόρφωση, την απασχόληση και την επαγγελματική τους κατάρτηση, παρατηρήθηκε αυτή η αύξηση. Επιπλέον, μεταξύ των μέτρων ήταν και η εγγύηση ίσως ευκαιριών και η εξασφάλιση ίσων αμοιβών και δικαιωμάτων. Βάση αυτού, πλέον στην Ευρώπη ο γυναικείος πλυθησμός εργαζομένων αποτελεί ενεργό στοιχείο της αγοράς εργασίας, δεδομένου πως τα ποσοστά της δραστηριότητάς τους βρίσκονται σε συνεχή άνοδο σε αντίθεση με την δραστηριότητα των ανδρών όπου τα ποσοστά μένουν σταθερά ή μειώνονται.

Πιο συγκεκριμένα, η αύξηση του μορφωτικού επιπέδου των γυναικών σε συνδυασμό με την επαγγελματική τους κατάρτηση, εξηγεί το γεγονός της απασχόλησης της πλειοψηφίας των γυναικών στον τριτογενή τομέα. Άλλα στοιχεία που βοήθησαν σε αυτή την έκβαση είναι, η διακύρηξη ισότητας μεταξύ ανδρών-γυναικών, η διακύρηξη ίσων ευκαιριών, η βελτιστοποίηση των κοινωνικών υπηρεσιών, η τεχνολογική πρόοδος αλλά και η μείωση του αριθμού γεννήσεων (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2007). Όμως, σε αντίθεση με την αύξηση της γυναικείας απασχόλησης το ποσοστό απασχόλησης συγκριτικά με εκείνο των ανδρών, παραμένει χαμηλό.

Έτσι, οι γυναίκες συγκεντρώνονται κυρίως σε έναν μικρό αριθμό επαγγελμάτων όπως: υπάλληλοι γραφείου, πωλήτριες, ανειδίκευτοι εργάτες του τομέα των υπηρεσιών και της βιομηχανίας(χωρίς πτυχίο πχ), υπάλληλοι παροχής προσωπικών υπηρεσιών(φροντίδα ηλικιωμένων πχ) , υπάλληλοι εξυπηρέτησης πελατών, διδακτικό προσωπικό, υπάλληλοι λογιστηρίου και βοηθοί επιστημονικών επαγγελμάτων(πχ βοηθός νοσηλεύτη). Από την οικονομική κρίση και μέχρι σήμερα

το χαμηλό ποσοστό συμμετοχής των γυναικών στην απασχόληση αφορά τις κατηγορίες των απασχολούμενων σε μικρές και μεγάλες επιχειρήσεις, την αυτοαπασχόληση, τους απασχολούμενους στη γεωργία και την βιομηχανία καθώς και στην πλήρη απασχόληση.

Σύμφωνα με τη Διεθνή Οργάνωση Εργασίας(ΔΟΕ,2017) η τρέχουσα παγκόσμια συμμετοχή στο εργατικό δυναμικό ανέρχεται για τις γυναίκες κοντά στο 49% και για τους άνδρες στο 75%. Στις αναπτυσσόμενες οικονομίες οι γυναίκες που έχουν σύντροφο ή σύζυγο είναι λιγότερο πιθανό να εργάζονται σε αμειβόμενη εργασία ή να ψάχνουν ενεργά για εργασία. Αυτό συχνά προκύπτει από την οικονομική σταθερότητα των συντρόφων τους και το στερεότυπο " του άνδρα κουβαλητή" ενώ επιπρόσθετα σε αυτές τις χώρες η έλλειψη μέσων μαζικής μεταφοράς και η έλλειψη κρατικών δομών για φύλαξη παιδιών και ενήλικων μελών της οικογένειας που χρειάζονται φροντίδα έρχονται να προστεθούν ως δύο ακόμα αιτίες που εμποδίζουν την πρόσβαση των γυναικών στην απασχόληση. Στις ανεπτυγμένες χώρες συμβαίνει το αντίστροφο, οι οικονομικές ανάγκες ωθούν τις γυναίκες στην αμειβόμενη εργασία ανεξάρτητα από τις προσωπικές επιθυμίες και την οικογενειακή τους κατάσταση.

Η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας και το ΙνστιτούτοGallup(Αμερικάνικος Οργανισμός Σφυγμομέτρησης της κοινής γνώμης για κάθε είδους γενικού ενδιαφέροντος ζήτημα) συνεργάστηκαν το 2017, για να ρωτήσουν τις γυναίκες σε όλον τον κόσμο αν προτιμούν να εργάζονται σε αμειβόμενες θέσεις εργασίας, να φροντίζουν τις οικογένειές τους ή να κάνουν και τα δύο. Τα στοιχεία δείχνουν ότι το 70% των γυναικών ανεξάρτητα από το καθεστώς απασχόλησής τους προτιμούν να εργάζονται σε αμειβόμενες θέσεις εργασίας. Δράσεις για να γίνει ακόμα πιο ελκυστική η γυναικεία επιχειρηματική δράση, την σύσταση των επιχειρήσεων κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας από γυναίκες αλλά και προτάσεις για τα κίνητρα φορολογικής και ασφαλιστικής φύσεως, στοχεύοντας στην αύξηση της ενθάρρυνσης των γυναικών με απότερω σκοπό την μείωση του ποσοστού της γυναικείας ανεργίας της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων που έχει θέσει βάσει του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Ισότητα των Φύλων (2016-2020).

Γυναικεία απασχόληση στον αγροτικό τομέα

Ο ρόλος της γυναίκας στο χώρο της αγροτικής εργασίας είναι άμεσος καθώς συμμετέχει στην παραγωγική διαδικασία ως ένας οικονομικός συντελεστής. Βάση αυτού, είναι σχεδόν βέβαιο πως σε καμία εποχή η απασχόληση της δεν περιορίστηκε στις οικιακές εργασίες και στην ανατροφή των παιδιών αλλά ταυτόχρονα βοηθούσε στις αγροτικές εργασίες. Δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις που και στην σημερινή εποχή, η γυναίκα που εργάζεται στον αγροτικό τομέα εργάζεται και στην οικογενειακή επιχείρηση χωρίς να αμοίβεται. Οι ευθύνες που επωμίζεται έχουν να κάνουν με την επιβίωση του αγροτικού νοικοκυριού, την εκπαίδευση και κοινωνικοποίηση των παιδιών αλλά ταυτόχρονα και την αναπαραγωγή της εκμετάλλευσης του οικογενειακού πλαισίου. Μπορεί να φέρνει εις πέρας και να συνδυάζει, καταβάλλοντας μεγάλη προσπάθεια, δραστηριότητες με κοινό παρονομαστή την άμισθη εργασία της (Τσάρτας, 1991). Η παρουσία αυτών των γυναικών σε θέματα που έχουν να κάνουν με το δημόσιο πλαίσιο, όπως κοινωνική ασφάλιση, εκπαιδευτική κατάρτιση, επαφή με κρατικούς φορείς, είναι περιορισμένη και αυτό έρχεται σε αντίθεση με την πολύπλευρη συμμετοχή τους στην γεωργική παραγωγή και στην διατήρηση του νοικοκυριού. Αποτέλεσμα των παραπάνω ήταν η δημιουργία επιθυμίας αυτών των γυναικών να αφήσουν τον αγροτικό χώρο και να κινηθούν σε μια πιο μόνιμη βάση στο αστικό κέντρο, γνωρίζοντας πως εκεί υπάρχουν περισσότερες επιλογές και ευκαιρίες για την ένταξη τους στην παραγωγική διαδικασία.

Κατά την τελευταία 20ετία στην χώρα μας, παρατηρείται αύξηση της ενίσχυσης του γυναικείου ρόλου στην ύπαιθρο. Επιπλέον, αξιοσημείωτη υπήρξε η πρωτοβουλία της Γενικής Γραμματείας Ισότητας η οποία ήταν η πρώτη, σε συνεργασία με άλλους φορείς, που ξεκίνησε τις προσπάθειες για την οργάνωση και τη σύσταση γυναικείων αγροτουριστικών συνεταιρισμών σε αρκετές περιοχές της χώρας μας. Η δημιουργία και η σύσταση γυναικείων αγροτουριστικών συνεταιρισμών, χαρακτηρίζεται υψίστης σημασίας για τη Γενική Γραμματεία Ισότητας. Μέσα από αυτούς τους συνεταιρισμούς η γυναίκα έχει το δικαίωμα να συμμετέχει ενεργά στους κοινωνικούς θεσμούς και να λαμβάνει ενεργό ρόλο σε διοικητικά θέματα, να παράγει το δικό της προσωπικό εισόδημα. Κάτι που μέχρι τώρα η εργασία της στις γεωργικές εργασίες ήταν άμισθη. Επιπλέον, είναι γνωστό πως για τις γυναίκες είναι πιο εύκολο να συμμετέχουν σε γυναικείους συνεταιρισμούς απ'ότι σε μεικτούς και αυτό καθιστά πιο εύκολο να μεταφέρουν "τη φωνή" της γυναίκας στην κοινωνικοοικονομική και

πολιτική ζωή του τόπου τους (Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης ,2000).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΔΟΜΕΣ

Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο θα αναφερθούμε: στον ορισμό της κοινότητας, στην κοινωνική εργασία με κοινότητα, στις παραδοσιακές κοινωνικές δομές και τέλος στην παρουσίαση της κοινότητας της Τυλίσου η οποία καταγράφηκε έπειτα από δική μας έρευνα και δράση στα πλαίσια της εποπτείας της ομάδας μας στα προηγούμενα εξάμηνα.

Ο ορισμός της κοινότητας

Ως Κοινότητα ορίζεται η ομάδα ανθρώπων που ζει σε κοινό περιβάλλον και έχει ως κύριο της γνώρισμα την διαρκή αλληλεπίδραση μεταξύ των φορέων που την αποτελούν. Σε μια κοινότητα ανθρώπων αρκετοί είναι οι παράγοντες που έχουν τη δύναμη να διαμορφώσουν κανόνες και ειδικές καταστάσεις εντός αυτής. Ήθη, έθιμα, παραδόσεις, αξίες, προσωπικές ανάγκες και ιδεολογίες μπορούν να διαπλάθονται μεταξύ των μελών.

Μέσα στη γεωγραφική και πολιτισμική ενότητα, η οποία περικλύει και τον γεωγραφικό αλλά και τον συμβολικό τόπο, σχηματίζεται ένας συγκεκριμένος τύπος ζωής ο οποίος έχει διαμορφωθεί από αρχαιότερα θρησκευτικά εθιμοτυπικά αλλά και από την δυνατότητα του ανθρώπινου γένους να αλληλεπιδρά με τη φύση, προσαρμόζοντάς την ή προσαρμόζοντας εκείνον σε αυτή. Κάπως έτσι, η ύπαρξη κοινοτήτων έχει τις ρίζες της στα αρχαία χρόνια, τότε που αποτελούσαν σύνολα παραγωγής πολιτισμού αλλά και φορείς της ανθρώπινης επιβίωσης.

Το σύνολο των ανθρώπων που σε συγκεκριμένες καταστάσεις αποφασίζουν να ζήσουν σε κοινό χώρο, ο οποίος επιλέγεται και δομείται από τους ίδιους και εντός αυτού δημιουργούνται παραγωγικές, πολιτισμικές, πολιτικές και κοινωνικές σχέσεις μεταξύ των κατοίκων, αποτελούν την κοινότητα. Η ελληνική κοινότητα διακρίνεται για το ιστορικό της μόρφωμα, η σπουδαιότητα του οποίου φανερώθηκε στα χρόνια του Όθωνα, και αποτέλεσε σημείο συσπείρωσης και αυτόνομης λειτουργίας των Ελλήνων.

Η λαογραφία ενδιαφέρεται για τις κοινωνικές σχέσεις και δομές που διαμορφώθηκαν στις κοινότητες της τότε εποχής (περίοδο Τουρκοκρατίας) καθώς αυτές προβάλλουν ένα συλλογικό ήθος, το οποίο είναι συγκεκριμένο, που διέπει την ζωή της κοινότητας και το οποίο αντανακλά ένα σύνολο κανόνων, τρόπων συμπεριφοράς και αξιών. Οι αξίες της κοινότητας γίνονται αντιληπτές κυρίως μέσα από θεσμούς και η κοινότητα αποτέλεσε γι αυτό το λόγο ένα θεσμό που διαμόρφωσε ιστορικές αξίες, οι οποίες αναδεικνύουν το πνεύμα της κοινότητας, ως το σύνολο από κανόνες και προσδοκίες.

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΔΟΜΕΣ

Εισαγωγή

Στο παρακάτω κεφάλαιο σκοπεύουμε να συνδέσουμε το θέμα του πολιτισμού, αυτού που αποκαλούμε "λαϊκό" ή " παραδοσιακό" πολιτισμό, με την κοινωνία , με τις κοινωνικές δομές της και τις σχέσεις που τη χαρακτηρίζουν. Ορίζεται λοιπόν ο πολιτισμός όχι ως ένα μέρος του φαινομένου που λέγεται κοινωνία, αλλά ως ένα ολικό φαινόμενο που περιλαμβάνει οικονομία, πολιτικήκλπ. και συγκροτείται από όλα αυτά. Όντως, τα είδη του λαϊκού πολιτισμού δε απασχόλησαν σε μεγάλο βαθμό την παραδοσιακή Λαογραφία αφού οι στόχοι της ήταν τελείως διαφορετικοί. Τα ερωτήματα που έθετε στον εαυτό της(η λαογραφία) είχαν κυρίως ιστορικό περιεχόμενο, αφορούσαν δηλαδή την προέλευση των φαινομένων και όχι την κοινωνική τους ενσωμάτωση και λειτουργία. Η Λαογραφία ασχολείται όχι μόνο με τον εντοπισμό, τη συλλογή και τη περιγραφή των φαινομένων αλλά και με την ερμηνεία τους ώστε να έχει τη δυνατότητα προσδιορισμού του κοινωνικού γίνεσθαι, για να καταλήξει έτσι στην κατανόηση του φαινομένου που λέγεται πολιτισμός και οποιαδήποτε σύλληψής του.

Οργάνωση του χώρου

Η οργάνωση του χώρου αντανακλά την δραστηριότητα σε πολιτισμικό πλαίσιο μίας κοινωνίας η οποία βασίζεται στη σχέση αλληλεπίδρασης μεταξύ ανθρώπου- φύσης. Ο άνθρωπος στην προσπάθειά του να ενσωματωθεί στο φυκό του περιβάλλον, μπαίνει στη διαδικασία παραγωγής πολιτισμού. Ως πολιτισμός ορίζεται ό,τι κατασκευάζει μια κοινωνία από την στιγμή της δημιουργίας της και συγκεκριμένα από την στιγμή που παράγεται ιστορία. Ο πολιτισμός ως προϊόν της σχέσης άνθρωπου-φύσης δημιουργεί τρόπους διαχείρισης των συστημάτων που αυτά με τη σειρά τους αντιστοιχούν σε μορφές κοινωνικής οργάνωσης(παραγωγικές δομές και σχέσεις), κοσμοαντιλήψεις ,αξίες και αρχές που τον χαρακτηρίζουν. Ο χώρος είναι το πλαίσιο λειτουργίας μίας κοινωνίας αλλά και το πεδίο υποδοχής του πολιτισμού από το οποίο δέχεται επιρροή στο οποίο όλες οι πολιτισμικές δραστηριότητες διατυπώνονται διαχρονικά όσο τα κοινωνικά συστήματα μεταβάλλονται. Ωστόσο και το ίδιο το φυσικό τοπίο δέχεται μεταβολές στη μορφολογία του εφόσον τροποποιούνται και οι τρόποι διαχείρισης της φύσης μέσω της πολιτισμικής ανάπτυξης. Μία επίσκεψη σε ένα ορεινό χωριό με στοιχεία που ταιριάζουν σε άλλες εποχές, όπως οι πεζούλες όπου γίνονταν οι καλλιέργειες, τα μονοπάτια που χρησιμοποιούσαν ζώα και άνθρωποι για την παραγωγική και κοινωνική τους δραστηριότητα, επιβεβαιώνουν τη μεταμόρφωση του τοπίου. Ένα τοπίο που ειδικά σε αυτή τη κατηγορία των χωριών δηλώνει την απουσία του πολιτισμού που είχε αναπτυχθεί εκεί. Έτσι, ο κοινωνικός χαρακτήρας του ανθρώπου ορίζει την κατοικία και τον οικισμό ως ιστορική κατηγορία.

Κοινότητα

Ως βιώσιμος οργανισμός στην ολότητά του, η κοινότητα υφίστανται μεταβολές κατά την εξέλιξη του ιστορικού γίνεσθαι, λόγω των κοινωνικών, οικονομικών, ιστορικών και πολιτικών της λειτουργιών. Συγκεκριμένα, ο Καραβίδας υποστήριξε ότι "η κοινότητα είναι βιοματική και όρος ύπαρξης των ίδιων των παραγωγικά εργατικών ατόμων αφού επιβάλλεται μόνο από κάτω, από τη ζωή και από καταστάσεις που δημιουργούνται αυθόρμητα και ανεξάρτητα χωρίς κανέναν να έχει το δικαίωμα

διεκδίκησης της πατρότητας. Γενικά, η κοινότητα δεν αποτελεί απλώς "αγροτική μονάδα οικισμού" εφόσον συμπεριλαμβάνει κοινό κοινοτικό πνεύμα, προέλευση και από ένα σημείο και μετά ανεξαρτοποιείται από γεωγραφικούς, πολιτικούς ή άλλους παράγοντες καθώς αναφέρεται στο κοινό "ανήκειν. Γενικά σε ότι αφορά την αγροτική κοινωνική δομή, όταν μιλάμε για ένα χωριό στη καθημερινότητά μας οραματιζόμαστε, εν αντιθέσει με ότι ισχύει για την πόλη, σε μια μικρή κοινωνία αλληλογνωριμίας, με έντονα στοιχεία κοινωνικής συνοχής και αλληλεπίδρασης. Ο κοινωνιολόγος I.T. Sanders, διατύπωσε τα βασικά γνωρίσματα της αγροτικής κοινωνίας συμπεριλαμβάνοντας σε αυτή την οργάνωση σε χωριά-κοινότητες καθώς και την ισχυρή παρουσία των σχέσεων συγγένειας (οικογενειοκρατία). Η αγροτική κοινότητα αποτελεί μερίδα ενός συνόλου, συνενυθίζεται με άλλα υποσυστήματα με τα οποία αλληλοεπιδρά και αλληλοσυμπληρώνεται ενώ οι νέοι κάτοικοι της κοινότητας αυτής αναλαμβάνουν διαμεσολαβητικό ρόλο ανάμεσα στο χωριό και την πόλη όταν εγκατασταθούν εκεί. Μια κοινότητα μπορεί να χαρακτηρίζεται από αντιθέσεις και εσωτερικές συγκρούσεις οι οποίες δεν εμποδίζουν όμως την ενότητα, αντίθετα την προϋποθέτουν. Ωστόσο, υψίστης σημασίας κοινωνικό-οικονομικός σχηματισμός στον αγροτικό χώρο αποτελεί η αυτόνομη οικογενειακή αγροτική μονάδα παραγωγής όπου το εθιμικό κληρονομικό δίκαιο, ο θεσμός της προίκας, η πολυαπασχόληση της διευρυμένης οικογένειας αποτρέπουν τη συσώρευση της γης. Ο τρόπος που αναπτύχθηκε η νεοελληνική κοινωνία διαφοροποίησε την έννοια του χωριού και της πόλης. Ενιαία χαρακτηριστικά σε μία μικρή κοινότητα αποτελούν: 1) ο τρόπος αντίληψης του κόσμου, 2) οι κανόνες συμπεριφοράς, 3) τα ήθη, 4) τα έθιμα, 5) οι αξίες, 6) οι μεταφυσικές δοξασίες, 7) η καλλιτεχνική έκφραση και η ενδογαμία. Η κοινωνική ωστόσο διάρθρωση μιας μικρής κοινότητας που τη διέπουν παραδοσιακοί νόμοι οικονομικής και κοινωνικής ζωής δεν σχετίζεται με τη σύγχρονη κοινωνία της βιομηχανίας, κυριαρχείται από ομοιογένεια η οποία με τη σειρά της συνοδεύεται από άλλα χαρακτηριστικά κοινωνικότητας, όπως η συλλογικότητα, ο κοινωνικός έλεγχος, οι προσωπικές σχέσεις και η σχετική αυτάρκεια.

Συγγένεια

Οι συγγενικές δομές ήταν αποτέλεσμα κοινωνικής συγκρότησης των παραδοσιακών κοινωνιών ενώ εξακολουθεί να ασκεί επιρροή στις κοινωνικές σχέσεις . Ακόμη και σήμερα σε πολλά χωριά οι περισσότερες οικογένειες σχετίζονται κατα κάποιο τρόπο μεταξύ τους. Η ηθική της αιματικής-συμβασιακής και πλασματικής συγγενικής σχέσης αποτέλεσε σημαντικό παράγοντα ανάπτυξης του κοινοτικού πνεύματος αλληλεγγύης. Σύμφωνα με τον R.Firth η συγγένεια ορίζεται ως δεσμός αίματος και γάμου ή ως ένα σύστημα δεσμών της κοινωνίας που στηρίζονται στην ταυτοποίηση γενεαλογικών σχέσεων, εκείνων δηλαδή που προκύπτουν από νόμιμη ένωση ενός άνδρα και μίας γυναίκας και τη γένεση παιδιού. Τα παιδιά που θα γεννηθούν, όταν ενηλικιωθούν, εντάσσονται στην ομάδα αποκτώντας αρχές και κληρονομώντας συμβολικά αγαθά της οικογένειας και της κοινότητάς τους. Ο γάμος συμβολίζει μία σχέση αμοιβαιότητας, κοινωνικής συμμαχίας και ανταλλαγής προίκας μεταξύ των συντρόφων και των οικογενειών τους. Με το πέρασμα των χρόνων οι αγροτικές κοινότητες ενσωματώθηκαν και προσαρμόστηκαν στις νέες κοινωνικο-οικονομικές συνθήκες προκαλώντας μία ραγδαία αποσύνθεση των παραδοσιακών δομών, και εν τέλει μία εξωστρέφεια όπως αυτή εκφράζεται μέσω της αστικοποίησης. Ο γάμος εκτός κοινότητας, στον αστικό χώρο, αποτελεί στόχο των κατοίκων της κοινότητας προκειμένου να επιτευχθεί κοινωνική άνοδο και βελτίωση των προσωπικών συνθηκών ζωής. Τέλος, ένα ακόμη χαρακτηριστικό που αποδεικνύει την αποσύνθεση των παραδοσιακών δομών είναι η οπισθοχώρηση της παραδοσιακής σύνδεσης μεταξύ συγγένειας και κουμπαριάς.

Οικογένεια

Το διχοτομικό σχήμα παραδοσιακή-διευρυμένη / σύγχρονη-πυρηνική οικογένεια τονίζει την εξέλιξη των σχέσεων ανάμεσα στους ανθρώπους. Αυτές οι σχέσεις εμφανίζονται πλέον πιο ελεύθερες μετά την αποδέσμευση του κοινωνικού ελέγχου ο οποίος περιέβαλλε την κλειστή και αυστηρά δομημένη διευρυμένη οικογένεια του παρελθόντος. Η διερεύνηση των ανθρώπινων σχέσεων στα πλαίσια της οικογένειας

σε μία μεταβατική κοινωνία , όπως η ελληνική, προκαλεί σύγκριση μεταξύ παρελθόντος και παρόντος. Σύμφωνα με τα πορίσματα που συνοψίζονται από εθνογραφικά δεδομένα αρχικά τροποποιείται το γραμμικό διχοτομικό σχήμα παρελθόν-διευρυμένη/ παρόν-πυρηνική οικογένεια παράλληλα με την ιστορική γραμμική αντίληψη του θεσμού. Μία πρώτη παρατήρηση είναι πως ο ίδιος ο θεσμός της οικογένειας με την ευρύτερη έννοια γίνεται πλέον πιο ελαστικός χωρίς να συμβιβάζεται με τις αντιλήψεις της γραμμικής εξέλιξης. Μία δεύτερη παρατήρηση είναι ότι η διευρυμένη οικογένεια δεν αποτελούσε ούτε παρελθοντικά τον βασικότερο τύπο οικογένειας στην Ελλάδα. Μία τρίτη γενική παρατήρηση που μπορούμε να αναφέρουμε είναι ότι η διευρυμένη οικογένεια συνδέεται άμεσα με το θεσμό της κοινότητας. Έτσι, κάθε φορά που αποδυναμώνεται η κοινότητα ταυτόχρονα ενδυναμώνεται η διευρυμένη οικογένεια και το αντίστροφο. Το παραπάνω παύει να υφίσταται στη σύγχρονη εποχή όπου η αποδυνάμωση της κοινότητας συνδυαστικά με διάφορες καταστάσεις που συμβαίνουν αποδυναμώνουν τις οικογενειακές δομές. Η αποδυνάμωση των οικογενειακών δομών μέσω της αφαίρεσης διεκπεραιωτικών λειτουργιών από τον οικογενειακό θεσμό στην προβιομηχανική εποχή, είχε ως αποτέλεσμα την εξάπλωση του συστήματος ελεύθερης οικονομίας, την άνοδο των κρατικών θεσμών και την κοινωνική κινητικότητα και διαφοροποίηση της βιομηχανικής κοινωνίας. Η ίδια η κοινωνικοποίηση για παράδειγμα των παιδιών αποτελούσε βασική λειτουργία της οικογένειας που στις μέρες μας έχει μεταφερθεί σε εξωτερικούς θεσμούς(παιδικοί σταθμοί, σχολεία κλπ.). Τα νέα ιδανικά της ατομικής ελευθερίας, της ατομικής προσπάθειας για κοινωνική άνοδο, της αυτονομίας και ανεξαρτησίας των γυναικών αλλοιώνουν τη συλλογικότητα της διευρυμένης οικογένειας.

Σχέσεις παραγωγής

Σε μία σύγχρονη κοινωνία το οικονομικό σύστημα ρυθμίζεται από μηχανισμούς ελεύθερης αγοράς και αποτελεί κύριο παράγοντα ο οποίος με τη σειρά του διαμορφώνει τις ανθρώπινες σχέσεις. Σε μη καπιταλιστικές αγροτικές κοινωνίες οι σχέσεις συγγένειας , η θρησκεία και η πολιτική διαδραμάτισαν σημαντικό ρόλο στο

κοινωνικό σύστημα ενώ παράλληλα ρύθμιζαν και τις παραγωγικές σχέσεις(το οικονομικό όπως θα λέγαμε σήμερα). Σύμφωνα με τον Godelier συνήθως η οργάνωση μίας κοινωνίας βασίζεται σε ποικίλους τρόπους παραγωγής, συνδέονται μεταξύ τους με έναν ιδιαίτερο τρόπο, από τους οποίους κυριαρχεί ο ένας. Οι όψεις υπανάπτυξης ,που εμφανίζει ο κοινωνικοοικονομικός σχηματισμός της σύγχρονης Ελλάδας, παρουσιάζουν την περιθωριοποίηση του πρωτογενούς τομέα της οικονομίας ο οποίος δεν αφομοιώνεται αλλά ούτε και χάνεται όπως συνέβη στις καπιταλιστικές κοινωνίες. Αντίθετα, στις μη καπιταλιστικές κοινότητες το "αγροτικό" δεν μπορεί να γίνει κατανοητό αν δεν συσχετιστεί με το αστικό. Η αγροτική κοινωνία έχει χαρακτηριστεί εξάλλου ως μερική .Ακολουθεί ωστόσο μία σχηματοποιημένη παράσταση της διχοτομίας αρχαϊκή-σύγχρονη κοινωνία όπως αυτή έχει προσδιοριστεί από μελέτες ανθρωπολόγων. (DavidSeddon ,1978 ,R.Firth,1951, EricWolf,1966, K.Polanyi,1968, Th..Shanin,1973, J.Ennew- P.Hirst - K.Tribe,1977, A.VChayanov,1966).

Σύγκριση αρχαϊκής με τη σύγχρονη κοινωνία

Αρχαϊκή Κοινωνία	Σύγχρονη Κοινωνία
<ul style="list-style-type: none"> • Οικονομία αυτοσυντήρησης 	<ul style="list-style-type: none"> • Οικονομία κέρδους και κατανάλωσης
<ul style="list-style-type: none"> • Απουσία σχέσεων ελεύθερης αγοράς 	<ul style="list-style-type: none"> • Κυριαρχία σχέσεων ελεύθερης αγοράς
<ul style="list-style-type: none"> • Αξίες με ηθικό και κοινωνικό υπόβαθρο αποτελούν σημαντικό παράγοντα στην οικονομική συμπεριφορά 	<ul style="list-style-type: none"> • Οικονομικές ενέργειες αποδεσμευμένες και κυρίαρχες
<ul style="list-style-type: none"> • Απόκτηση δικαιωμάτων πάνω σε υλικά μέσα με την κυριαρχία πάνω σε πρόσωπα 	<ul style="list-style-type: none"> • Κυριαρχία σε πρόσωπα μέσω δικαιωμάτων πάνω σε υλικά μέσα
<ul style="list-style-type: none"> • Παραγωγή οργανωμένη σε 	<ul style="list-style-type: none"> • Παραγωγή στηριγμένη στο

οικιακή βάση	ελεύθερο άτομο
<ul style="list-style-type: none"> • Σύνολα μικρού μεγέθους "κλειστά" (κοινότητες) 	<ul style="list-style-type: none"> • Σύνολα μεγάλου μεγέθους "ανοικτά" (κοινωνίες)
<ul style="list-style-type: none"> • Στοιχειώδης καταμερισμός εργασίας με βάση το φύλο και την ηλικία 	<ul style="list-style-type: none"> • Προηγμένος καταμερισμός εργασίας
<ul style="list-style-type: none"> • Κάθετη κοινωνική διαστρωμάτωση με βάση συγγενειακές/θρησκευτικές/ηλικιακές σχέσεις 	<ul style="list-style-type: none"> • Οριζόντια κοινωνική διαστρωμάτωση με οικονομικά κριτήρια (ταξικό σύστημα)

Πίνακας 1

Σύγκριση των χαρακτηριστικών αρχαϊκής με τη σύγχρονη κοινωνία

Όπως δείχνει ο παραπάνω πίνακας η νεοελληνική κοινωνία κάνει προσπάθειες ταύτισης με τη σύγχρονη κοινωνία της οποίας τα βασικά γνωρίσματα φαίνονται παραπάνω στο σχήμα. Είναι μία πορεία μετάβασης από την τοπική κοινότητα στην εθνική κοινωνία, από την τοπική οικονομία της αυτοσυντήρησης στην εθνική οικονομία αγοράς, από το τοπικό παζάρι όπου οι ανταλλαγές δεν σημαίνουν εμπορευματοποίηση των σχέσεων παραγωγής στην ελεύθερη αγορά όπου κάτι τέτοιο όντως συμβαίνει.

Παρουσίαση της κοινότητας Τυλίσου

Εισαγωγή

Ο Δήμος Τυλίσου ήταν δήμος του Νομού Ηρακλείου ο οποίος συστάθηκε βάσει του Προγράμματος 'Καποδίστριας', με τη συνένωση παλαιότερων κοινοτήτων της περιοχής, οι οποίες απετέλεσαν τα δημοτικά διαμερίσματα που τον απάρτιζαν. Ο δήμος λειτούργησε την περίοδο 1999-2010, με το πέρας της οποίας καταργήθηκε, καθώς τέθηκε σε εφαρμογή το Πρόγραμμα 'Καλλικράτης' και εντάχθηκε στο νέο

Δήμο Μαλεβιζίου. Βρισκόταν στα δυτικά του Νομού Ηρακλείου, καταλάμβανε έκταση 131.064 στρεμμάτων και έδρα του είχε οριστεί το χωριό Τύλισος.

Η παρούσα μελέτη κοινότητας έγινε το Φλεβάρη του 2019 από την ομάδα εποπτείας μας με βάση τις πέντε διαστάσεις που είναι η ιστορική, η γεωγραφική, η οικονομική, η κοινωνική και η πολιτισμική.

Οι πέντε διαστάσεις της κοινότητας

Ιστορική διάσταση - Ιστορική εξέλιξη της Τυλίσου

Η Τύλισος ήταν ο πρώτος μινωικός χώρος που ανασκάφηκε. Η ανάπτυξή της τοποθετείται στο 1650-1450 π. Χ. ως το 1200 π. Χ. Το 1450 καταστράφηκε, αλλά ξανακτίστηκε και ευημέρησε μέχρι και το 1200. Τη θέση της πόλης εντόπισαν οι περιηγητές Pashley και Spratt. Ο Spratt τοποθετεί την αρχαία πόλη στο ψηλότερο πάνω τμήμα της θέσης και εκπλήσσεται από την έκταση της, που βρισκόταν σε μια τόσο προνομιούχα και πλεονεκτική στρατηγική τοποθεσία. Οι ανασκαφές στην Τύλισο άρχισαν το 1912 από τον *Ιωσήφ Χατζηδάκη*, με αφορμή την τυχαία ανακάλυψη τριών μεγάλων χάλκινων λεβήτων (καζανιών). Λόγω της ανακάλυψης των λεβήτων και ενός εντυπωσιακού χάλκινου εδωλίου εκπληκτικής τέχνης πιστεύεται ότι η Τύλισος αποτέλεσε μεγάλο κέντρο *χαλκουργίας*. Επίσης, στην Τύλισο βρέθηκαν πλάκες και πιθάρια χαραγμένα με Γραμμική Α', που θεωρείται γλώσσα των ανακτόρων, αφού έχει εντοπιστεί μόνο σε ανάκτορα κι επαύλεις. Η αρχιτεκτονική των μεγάρων και οι τοιχογραφίες που βρέθηκαν στην αρχαία Τύλισο προσιδιάζουν τις αντίστοιχες της [Κνωσού](#). Οι δύο πόλεις συνδέονταν ιδιαίτερα την περίοδο 1450-1200 π.Χ., όπως φαίνεται από τα ευρήματα. Το σημερινό χωριό διασώζει ακέραιο το προελληνικό όνομα της αρχαίας πόλης, στα ερείπια της οποίας έχει κτιστεί. Το γεγονός ότι το όνομα της αρχαίας πόλης διατηρείται μέχρι σήμερα σημαίνει ότι η περιοχή δεν έπαψε να κατοικείται. Στα ενετικά αρχεία, αναφέρεται με διάφορες παραλλαγές της ονομασίας.

Δημογραφικά Στοιχεία

Στην απογραφή του 1881, η Τύλισος είχε 536 χριστιανούς και 47 Τούρκους κατοίκους. Στις επόμενες απογραφές η Τύλισος είχε 775 (1900), 932 (1920), 1.139 (1928), 1.177 (1940), 1.322 (1951), 1.372 (1961), 1.167 (1971) , 1.230 (1981) , 1.085 (2001) κατοίκους. Ο πραγματικός πληθυσμός της κοινότητας Τυλίσου ανέρχεται στους 933 με την επίσημη απογραφή του 2011.

Διοίκηση

Η Τύλισος είναι μεγάλος οικισμός και αποτελεί δημοτική ενότητα του δήμου Μαλεβιζίου. Το 1998, έγινε Δήμος Τυλίσου με τον νόμο Καποδίστρια ενώ το 2010-11 με το νόμο του Καλλικράτη έγινε κοινότητα κάτι που ισχύει μέχρι και σήμερα. Η παραπάνω αυτή εξέλιξη επηρεάζει τη λειτουργία του χωριού καθώς ο Δήμος Μαλεβιζίου αποτελείται από ένα μεγάλο αριθμό χωριών και έτσι δεν υπάρχει καθαρή εστίαση στα προβλήματα και τις ανάγκες που προκύπτουν στην Τύλισο. Η κοινότητα εκπροσωπείται από ένα τριμελές συμβούλιο, το οποίο εκλέγεται κάθε τέσσερα χρόνια. Σε περίπτωση που προκύψει κάποιο σοβαρό ζήτημα συγκαλείτε γενική συνέλευση από τον Δήμαρχο του Δήμου Μαλεβιζίου και το Τοπικό συμβούλιο. Υπάρχει οργανωτική σύνδεση του Δήμου Μαλεβιζίου με την Τύλισο με άριστες σχέσεις και συνεργασία ανάμεσά τους . Ο δήμος Μαλεβιζίου συνέβαλε επίσης, στην δημιουργία πολλών κοινωνικών δομών όπως η ίδρυση παιδικού σταθμού και ΚΑΠΗ. Σε σχέση με τα γύρω χωριά, στη Τύλισο δεν υπήρχε ούτε υπάρχει σήμερα δυνατότητα για αγορά περιουσίας ή κατασκευή κτηρίων.

Γεωγραφική διάσταση

Η Τύλισος βρίσκεται στις ανατολικές υπώρειες του Ψηλορείτη, σε μια κοιλάδα κατάφυτη από ελιές και αμπέλια σε απόσταση 15 λεπτών (12χλμ) από το

Ηράκλειο. Αν και έχει χαρακτηριστεί ορεινό χωριό, στην πραγματικότητα το υψόμετρό της είναι 200μ.

Περιβάλλεται από ελαιόδεντρα , δημιουργώντας ένα έντονο πράσινο τοπίο. Έχει καλλιεργήσιμες εκτάσεις αμπελιών οι οποίες όμως δεν αξιοποιούνται επαρκώς. Κύρια απασχόληση των κατοίκων είναι η γεωργία με την καλλιέργεια της ελιάς και του αμπελιού και η αρκετά αναπτυγμένη κτηνοτροφία. Στη περιοχή υπάρχει Βιοτεχνική Δραστηριότητα-ΒΙΟΠΑ.

Δομημένο Περιβάλλον

Το χωριό διαθέτει καλές υποδομές ύδρευσης, άρδευσης καθώς και ικανοποιητικό σύστημα αποχέτευσης. Υπάρχουν μισό χτισμένα και γκρεμισμένα σπίτια, τα οποία όμως έρχονται σε αντίθεση με άλλα πολυτελή και καλοχτισμένα σπίτια. Αν και είναι αγροτική περιοχή και υπάρχουν αυλές και κήποι στα σπίτια, δεν καλλιεργούνται προϊόντα από τους ίδιους τους κατοίκους.

Μέσα εφοδιασμού

Ως προς τα μέσα εφοδιασμού στο χωριό υπάρχουν δύο παντοπωλεία, δύο σούπερ μάρκετ, ένα ταχυδρομείο, τρεις φούρνοι, καφενεία, δύο βενζινάδικα και ένα αγροτικό ιατρείο. Δεν υπάρχει φαρμακείο, πράγμα που δημιουργεί πρόβλημα στους κατοίκους αφού το κοντινότερο τους είναι στο Γάζι. Υπάρχουν επίσης καφετέριες που γίνονται και νυχτερινά μαγαζιά κυρίως την καλοκαιρινή περίοδο. Η συγκοινωνία από και προς τις μεγαλύτερες πόλεις είναι αραιή καθώς τα δρομολόγια του ΚΤΕΛ δεν είναι συχνά.

Μέσα επιμόρφωσης

Η Τυλίσος διαθέτει εξαθέσιο δημοτικό σχολείο και γυμνάσιο. Δεν υπάρχουν φροντιστήρια.

Μέσα Πολιτισμού

Υπάρχουν ακόμη αρκετές εκκλησίες και εξωκλήσια, ένα γήπεδο ποδοσφαίρου, ο Πολιτιστικός Σύλλογος Τυλίσου, ο Σύλλογος Γυναικών, το ΚΑΠΗ, και ο αρχαιολογικός χώρος- μινωικές οικίες. Στο χωριό υπάρχουν δύο πλατείες, στη μία εκ των οποίων υπάρχει μια αποκαταστημένη ενετική κρήνη, με δύο καμάρες και δύο κρουνοί.

Οικονομική διάσταση

Η δομή και δραστηριότητα της οικονομίας της περιοχής κυριαρχείται από την γεωργία, κατά κανόνα ελιές και λιγότερο αμπέλια, κηπευτικά και εσπεριδοειδή. Σαν κύρια απασχόληση οι άνθρωποι απορροφώνται επαγγελματικά στα ξενοδοχεία και στις υπηρεσίες του Γαζίου και του Ηρακλείου οπότε γίνεται αντιληπτό ότι υπάρχει κάθετη σχέση εργασίας – κατοικίας αφού η πλειοψηφία των κατοίκων του χωριού εργάζεται εκτός της Τυλίσου και έτσι υποδηλώνεται η έλλειψη θέσεων εργασίας στην περιοχή. Συμπληρωματικά, για επιπλέον εισόδημα το μεγαλύτερο μέρος των κατοίκων της Τυλίσου ασχολείται με τα αγροτικά και κάποιο ποσοστό εξασφαλίζεται οικονομικά μόνο από την καλλιέργεια της γης. Έτσι, είναι εμφανές ότι πρόκειται για αγροτική περιοχή. Παλαιότερα υπήρχε ενδιαφέρον για την παραγωγή αμπελιού και για την ξυλεία κάτι που πλέον δεν ισχύει, καθώς σταμάτησαν οι επιδοτήσεις γι' αυτό και έτσι η ασχολία των κατοίκων περιορίζεται πια στην παραγωγή λαδιού. Αναλυτικότερα, όσον αφορά την κύρια οικονομική δραστηριότητα σε σχέση με πρωτογενή, δευτερογενή και τριτογενή τομέα της Τυλίσου ισχύουν τα εξής:

Πρωτογενής τομέας

A. Αμπελουργία

Οι κλιματολογικές και εδαφικές συνθήκες του Δήμου Τυλίσου ευνοούν ιδιαίτερα την καλλιέργεια του αμπελιού από τους προϊστορικούς χρόνους. Η οικονομία της περιοχής στηριζόταν σε μεγάλο ποσοστό στο αμπέλι ενώ σήμερα λόγω έλλειψης επιδοτήσεων δεν καλλιεργείται.

B. Ελαιοκαλλιέργεια

Η ελιά καταλαμβάνει την μεγαλύτερη έκταση στην περιοχή και το 54,4% είναι παραδοσιακή καλλιέργεια. Η ποικιλία που υπάρχει από παλιά είναι η χοντρολιά, η οποία καλλιεργείται για την παραγωγή κυρίως λαδιού. Τα τελευταία χρόνια που παρατηρείται αύξηση της καλλιεργούμενης έκτασης, είτε σε αντικατάσταση αμπελιών είτε σε νέα χωράφια, έχουμε την εξάπλωση της ψιλολιάς που επικρατεί στον υπόλοιπο νομό. Η οργάνωση της παραγωγής είναι σε ατομική βάση, ενώ η δραστηριότητα καταπολέμησης του δάκου σε συλλογική βάση. Η ελιά επεξεργάζεται σε ένα μεγάλο αριθμό ελαιουργείων ιδιωτικών ή συνεταιριστικών.

Γ. Λοιπές καλλιέργειες

Εκτός των κύριων καλλιεργειών υπάρχουν και άλλες σε μικρότερη όμως κλίμακα. Αροτρώσες καλλιέργειες 4,59% του συνόλου των καλλιεργειών του Δήμου και κηπευτικά 2,81% του συνόλου.

Δ. Κτηνοτροφία

Η κτηνοτροφία της περιοχής διακρίνεται : 1) σε οικόσιτη που είναι ως επί το πλείστον ανεπτυγμένη στα αγροτικά νοικοκυριά της περιοχής και έχει να κάνει με

όρνιθες - κουνέλια - περιστέρια και μικρό αριθμό σε αίγες ή πρόβατα και μέλισσες, και 2) σε συστηματική εκτροφή:

- Χοιροτροφία: Η χοιροτροφία για το Δήμο αριθμεί γύρω στα 1000 κομμάτια και αποτελεί το 6,1% της χοιροτροφίας του Νομού Ηρακλείου.
- Αιγοπροβατοτροφία :Ο αριθμός των ζώων στην περιοχή είναι σύμφωνα με τα δελτία της γεωργικής στατιστικής έρευνας έτους 2000 , 23.000 κεφάλια.
- Μελισσοκομία: Επί συνόλου 4,568 δηλούμενων κυψελών στην περιοχή, η πλειοψηφία βρίσκεται στο Δημοτικό Διαμέρισμα της Δαμάστας (2.000 κυψέλες). Η παραγωγή σήμερα ανά κυψέλη είναι 10-12 κιλά.
- Ορνιθοτροφία: Στο ΔΔ Γωνιών, λειτουργεί ένα ορνιθοτροφείο παραγωγής αυγών και εκκολαπτήριο πουλερικών .

Δευτερογενής τομέας

Στην περιοχή υπάρχει θεσμοθετημένη βιοτεχνική ζώνη σύμφωνα με την απόφαση αρ.22292/4915 και η οποία αποτελεί τροποποίηση της 16/23-9-1981 απόφασης του Εθνικού Συμβουλίου Χωροταξίας και Περιβάλλοντος. Στη βιοτεχνική ζώνη λειτουργούν οκτώ επιχειρήσεις. Στη περιοχή λειτουργούν ακόμη 3 επιχειρήσεις επεξεργασίας -μεταποίησης τροφίμων και 8 ελαιουργία. Επίσης σημαντική είναι και η παραγωγή αδρανών υλικών στην περιοχή του Δήμου. Η δραστηριότητα βρίσκεται εντός της λατομικής ζώνης της Δαμάστας, η οποία είναι μία από τις επτά Λατομικές Ζώνες του Νομού. Λειτουργούν επίσης στο Δήμο ένα Κηροποιείο, ένα εργαστήριο κοσμημάτων , ένα εργαστήριο ειδών λαϊκής τέχνης και ένα εργαστήριο ζαχαροπλαστικής και σε ιδιοκτησία του Δήμου λειτουργεί μια εταιρεία ετοιμού σκυροδέματος.

Τριτογενής τομέας

Το χονδρικό και λιανικό εμπόριο περιλαμβάνει το μεγαλύτερο αριθμό επιχειρήσεων (περίπου 26 επιχειρήσεις) του τριτογενή τομέα στο Δήμο. Οι τουριστικές δραστηριότητες και υποδομές της περιοχής της Τυλίσου, περιλαμβάνουν 2

καταλύματα στην Τύλισο και το Αστυράκι, ένα Μουσείο αγροτικής και λαϊκής τέχνης - τα οποία έχουν χρηματοδοτηθεί από το LEADER II -και σε επτά ταβέρνες 5 στο Μάραθος, 1 στις Γωνιές, 1 στον Καμαριώτη και 1 στη Δαμάστα. Σημαντικός είναι και ο αριθμός των παραδοσιακών παλαιών καφενείων στα χωριά του Δήμου. Υπάρχουν ακόμη στο Δ.Δ. Τυλίσου δύο κουρεία και ένα κομμωτήριο.

Ακόμη, το χωριό της Τυλίσου υπάγεται στο Δήμο Μαλεβιζίου. Λόγω της οργανωτικής σύνδεσης της κοινότητας της Τυλίσου με τον Δήμο Μαλεβιζίου το χωριό επηρεάζεται κυρίως σε ότι αφορά τον οικονομικό τομέα. Ο δήμος Μαλεβιζίου συνέβαλε συγκεκριμένα στην δημιουργία πολλών κοινωνικών δομών όπως η ίδρυση παιδικού σταθμού και ΚΑΠΗ. Σε σχέση με τα γύρω χωριά, στη Τύλισο δεν υπήρχε ούτε υπάρχει σήμερα δυνατότητα για αγορά περιουσίας ή κατασκευή κτηρίων σήμερα. Ωστόσο, οι υπάρχουσες περιουσίες (σπίτια-μαγαζιά) είναι στην πλειοψηφία τους ιδιόκτητα.

Σύμφωνα με τους κατοίκους της Τυλίσου ανασταλτικός παράγοντας στην ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας αποτελεί το γεγονός ότι δεν αξιοποιείται επαρκώς ο αρχαιολογικός χώρος και δεν έχει γίνει σωστή εκμετάλλευση του νερού μέσω δημιουργίας θερμοκηπίων.

Συμπερασματικά, σαν χωριό ήταν πιο εύρωστο παλιότερα σε αντίθεση με τώρα. Ωστόσο, παραμένει ένα εύπορο χωριό χωρίς οικονομικό πρόβλημα στο οποίο λίγοι άνθρωποι πιέζονται οικονομικά και αυτοί δε το δείχνουν.

Κοινωνική διάσταση

Κοινωνικό κλίμα

Γενικά

Η Τυλίσος είναι ένα φιλήσυχο χωριό χωρίς συγκρούσεις , αντιπαραθέσεις ή ανταγωνισμό παρά την κοινή ενασχόληση των κατοίκων με την καλλιέργεια της ελιάς. Υπάρχουν δηλαδή, καλές σχέσεις μεταξύ των κατοίκων. Σημαντικά προβλήματα στην κοινότητα της Τυλίσου δεν προκύπτουν συχνά αλλά μειονέκτημα αποτελεί το γεγονός ότι όταν εμφανιστούν δεν αντιμετωπίζονται συλλογικά και με συνεργασία των κατοίκων. Αυτό συμβαίνει λόγω της οικονομικής δυσκολίας του πληθυσμού ,που υπάρχει μετά την κρίση, που οδηγεί στην ύπαρξη σχετικής αδιαφορίας διότι ο καθένας φροντίζει για την προσωπική του επιβίωση. Όμως λόγω των καλών σχέσεων των κατοίκων αν παραστεί ανάγκη είναι πρόθυμοι να προσφέρουν βοήθεια. Κυριαρχεί ηρεμία στο χωριό, όμως υπάρχει σχολιασμός και κριτική που εμποδίζει τη δημιουργία στενότερων σχέσεων. Παρόλα αυτά σημεία επικοινωνίας για την πλειοψηφία των κατοίκων είναι τα καφενεία και οι καφετέριες που βρίσκονται στο χωριό. Παράλληλα, η ύπαρξη των καταστημάτων, αποτελεί έφορο έδαφος για την ανάπτυξη κοινωνικών σχέσεων και επικοινωνίας . Από την άλλη πλευρά σημεία επικοινωνίας των εφήβων είναι κάποια δρομάκια του χωριού, τα οποία είναι κάπως δυσπρόσιτα και παρεμποδίζουν τη συχνή διέλευση των κατοίκων της Τυλίσου. Υπάρχουν δύο καφετέριες, οι οποίες τους προσελκύουν ενώ συχνή είναι και η συγκέντρωση των νέων σε σπίτια συνομηλίκων. Τέλος, χώρος προσέλευσης και συγκέντρωσης της νεολαίας Τυλίσου αποτελεί και το Γυμνάσιο, στο οποίο επιλέγουν να διασκεδάσουν περισσότερο μέσω αθλητικών δραστηριοτήτων.

Ζωή των Νέων

Σχετικά με τη ζωή των νέων στο χωριό, προσφέρονται ψυχαγωγικές δραστηριότητες όπως η ομάδα ποδοσφαίρου και η οργάνωση χοροεσπερίδων. Την καλοκαιρινή κυρίως περίοδο υπάρχει νυχτερινή ζωή αν και γενικότερα οι νέοι επιλέγουν το Ηράκλειο για ψυχαγωγία και δραστηριότητες. Μετά την εφηβεία δημιουργούνται και μεικτές παρέες, ωστόσο οι ερωτικές σχέσεις επηρεάζονται από την ύπαρξη έντονου σχολιασμού στο χωριό κάτι που αποτελεί χαρακτηριστικό μιας κλειστής κοινωνίας.

Μορφή Οικογένειας

Η μορφή της οικογένειας παραμένει κατά κύριο λόγο παραδοσιακή, αν και έχει δεχτεί επιρροές από τον αστικό τρόπο ζωής λόγω της εγγύτητας σε μεγαλύτερες πόλεις. Γι' αυτό το λόγο, οι γονείς δεν έχουν πρόβλημα με το να μένουν τα παιδιά τους εκτός Τυλίσου με την προοπτική εγκατάστασης σε άλλες περιοχές χωρίς να υπάρχει αποκοπή από το χωριό λόγω των στενών οικογενειακών δεσμών. Συνήθως τα μέλη της οικογένειας μένουν όλα μαζί για να φροντίζουν και εκείνα που δεν μπορούν να αυτοεξυπηρετηθούν. Σε πολύ λίγες περιπτώσεις οι ηλικιωμένοι πηγαίνουν σε χώρους εξυπηρέτησης ηλικιωμένων.

Προβλήματα χωριού

Ένα από τα πιο σημαντικά προβλήματα της Τυλίσου είναι αυτό της ανεργίας. Εξαιτίας των περιορισμένων επαγγελματικών ευκαιριών που υπάρχουν στο χωριό και σχετίζονται με την αγροτική ζωή, οι νέοι στρέφονται στην αναζήτηση εργασίας στις πόλεις και τελικά απορροφώνται από αυτές. Γενικότερα προβλήματα που προκύπτουν σύμφωνα με τους κατοίκους του χωριού είναι: ότι οι υποδομές για ύπαρξη και δημιουργία κέντρων ψυχαγωγίας και διασκέδασης είναι ανύπαρκτες, η φυγή των νέων από το χωριό, σαν αποτέλεσμα όμως της έλλειψης θέσεων εργασίας στο

Δημοτικό Διαμέρισμα Τυλίσου, με συνέπεια τη προσπάθεια εύρεσης εργασίας στο αστικό κέντρο. Επίσης, στα υπάρχοντα προβλήματα εντάσσεται η έλλειψη Ιατρικής Περίθαλψης στο χωριό της Τυλίσου τις βραδινές ώρες και σε περιπτώσεις εκτάκτου ανάγκης, όπως και η έλλειψη φαρμακείου.

Δυνατά Σημεία Χωριού

Στα δυνατά σημεία της Τυλίσου τα οποία δεν έχουν αξιοποιηθεί περιλαμβάνονται, σύμφωνα με τον Πρόεδρο της Τυλίσου και τον πρώην Δήμαρχο, ο αρχαιολογικός χώρος, η Πινακοθήκη και το φυσικό περιβάλλον τα οποία μέσω της βελτίωσής τους (υποδομές-δομές) θα μπορούσαν να προσελκύσουν επιπλέον επισκέπτες και τουρίστες. Μία άλλη αλλαγή πραγματοποιήσιμη στην κοινότητα της Τυλίσου πέρα του αρχαιολογικού χώρου, είναι η αλλαγή του παραδοσιακού τρόπου σκέψης και νοοτροπίας των νέων προκειμένου να διατηρηθεί μεν η παράδοση και ταυτότητα του χωριού αλλά να εξελιχθεί ο τρόπος ζωής της νέας γενιάς και να επιτευχθεί η ανεξαρτησία της από την οικογένεια καταγωγής της.

Δύναμη ισχύος χωριού

Δύναμη ισχύος του χωριού αποτελεί ο Πρόεδρος της Κοινότητας της Τυλίσου αρμοδιότητες του οποίου είναι να:

- Καταρτίζει την ημερήσια διάταξη και καλεί το Κοινοτικό Συμβούλιο σε συνεδρίαση.
- Εισηγείται τα θέματα στο Κοινοτικό Συμβούλιο και διευθύνει τις εργασίες του.
- Εκτελεί τις αποφάσεις του Κοινοτικού Συμβουλίου.
- Εκπροσωπεί την Κοινότητα στα δικαστήρια και σε κάθε αρχή και δίνει όρκους που επιβάλλονται στην Κοινότητα
- Είναι προϊστάμενος των υπηρεσιών της Κοινότητας και τις διευθύνει.
- Είναι προϊστάμενος όλου του προσωπικού της Κοινότητας

- Διατάζει την είσπραξη των κοινοτικών εσόδων και εκδίδει τα χρηματικά εντάλματα πληρωμής σε βάρος των πιστώσεων που προβλέπονται στον προϋπολογισμό
- Υπογράφει τις συμβάσεις που συνάπτει η Κοινότητα.
- Εκδίδει πιστοποιητικά προσωπικής και οικογενειακής καταστάσεως των Δημοτών.

Ο Καλλικρατικός Δήμος Μαλεβιζίου

Ο Καλλικρατικός Δήμος Μαλεβιζίου προέκυψε από την συνένωση του κεντρικού Δήμου Γαζίου, όπου είναι και η έδρα του ενιαίου Δήμου, και των Δήμων Κρουσώνα και Τυλίσου. Ο ΟΕΥ προβλέπει Κεντρικές Υπηρεσίες στην έδρα του νέου Δήμου (Γάζι) και αποκεντρωμένες υπηρεσίες στις έδρες των πρώην ΟΤΑ (Κρουσώνας και Τύλισος).

Οι Κεντρικές Υπηρεσίες του Δήμου Μαλεβιζίου, ανάλογα με το αντικείμενο και τους σκοπούς τους, μπορούν να ομαδοποιηθούν ως εξής:

- Υπηρεσίες Υπαγόμενες Απευθείας στον Δήμαρχο.
- Επιτελικές Υπηρεσίες, με αρμοδιότητες την παροχή επιτελικής υποστήριξης στα πολιτικά όργανα και στις δημοτικές υπηρεσίες, δηλ. επεξεργασμένων στοιχείων και προτάσεων για τη λήψη τεκμηριωμένων αποφάσεων.
 - Υπηρεσίες Περιβάλλοντος και Ποιότητας Ζωής, με αρμοδιότητες των νέων Δήμων που αφορούν την προστασία του φυσικού και του δομημένου περιβάλλοντος και την προώθηση της αστικής ανάπτυξης.
 - Υπηρεσίες Κοινωνικής Προστασίας, Παιδείας, Πολιτισμού και Αθλητισμού, με αρμοδιότητες των νέων Δήμων που αφορούν στην κοινωνική προστασία, στη προστασία της δημόσιας υγείας και στην παροχή υπηρεσιών στους τομείς της παιδείας, του πολιτισμού και του αθλητισμού.
 - Υπηρεσίες Υποστήριξης, με αρμοδιότητες την παροχή διοικητικής, οικονομικής και τεχνικής υποστήριξης σε όλες τις δημοτικές υπηρεσίες.

Οι Αποκεντρωμένες Υπηρεσίες του Δήμου Μαλεβιζίου εξυπηρετούν τους Δημότες των απομακρυσμένων και δυσπρόσιτων περιοχών της ενδοχώρας του Δήμου και περιλαμβάνουν υπηρεσίες οι οποίες υπάγονται διοικητικά σε αντίστοιχες Διευθύνσεις ή Τμήματα των Κεντρικών Υπηρεσιών του Δήμου. Ανάλογα με το αντικείμενο και τους σκοπούς τους, μπορούν να ομαδοποιηθούν ως εξής:

- Γραφείο ΚΕΠ.
- Γραφείο Διοικητικών Θεμάτων και Εξυπηρέτησης του Πολίτη.
- Γραφείο Οικονομικών Θεμάτων.
- Γραφείο Συντήρησης Υποδομών.
- Γραφείο Καθαριότητας / Ανακύκλωσης.

Τοπικοί φορείς και υπηρεσίες

Εκκλησία

- Υπάρχουν πάνω από δώδεκα εκκλησίες (Άγιος Νικόλαος , Χριστός , Άγιος Ιωάννης x3 , Ευαγγελίστρια , Παναγία , Άγιος Γεώργιος , Άγιος Γεώργιος ιδιωτική , Άγιος Αντώνιος , Λούτρα.) . Η εκκλησία της Παναγίας και του Χριστού είναι οι παλαιότερες αφού ιδρύθηκαν γύρω στο 1.400 ενώ οι υπόλοιπες ιδρύθηκαν γύρω στο 1.800.

- Συνεργασία της Εκκλησίας με όλους τους φορείς του χωριού – δεν γίνονται διακρίσεις.

- Συμμετοχή κυρίως ηλικιωμένων στα δρώμενα της Εκκλησίας (και άνδρες και γυναίκες εξίσου). Αλλά προσέλευση όλων των ηλικιακών ομάδων σε μνημόσυνα – πανηγύρια – εορτές – γάμους/κηδείες/βαφτίσια που παλαιότερα ήταν εντονότερη .

Τοπικό Ιατρείο

- Το ιατρείο λειτουργούσε ήδη από το 1999.

- Κατά μέσο όρο το 40% του πληθυσμού της Τυλίσου επισκέπτεται το ιατρείο μηνιαίως.
- Στο ιατρείο εξετάζονται από νεογνά έως και άτομα τρίτης ηλικίας.
- Χρηματοδότηση από την 7^η ΔΥΠΕ.
- το ιατρείο καλύπτει όλες τις ανάγκες των κατοίκων, χρόνιες και έκτακτες (έλεγχος για ζάχαρο, για πίεση, καρδιογραφήματα, πιστοποιητικά υγείας, δελτία μαθητή, ηλεκτρονική συνταγογράφηση, εξέταση για: αιματοκρίτη, χοληστερίνη, τριγλυκερίδια, σπυρομέτρηση και επισκέψεις κατ' οίκον. για εξέταση των χρόνιων πασχόντων και κατά κεκλιμένων).

Δημοτικό σχολείο

Η ίδρυση σχολείου έγινε το 1900.

- Λειτουργεί ως εξαθέσιο σχολείο από το 2016. Το 2003 το σχολείο ήταν διθέσιο.
- Ενεργός σύλλογος γονέων. Οργανώνει παζάρια, ενημερωτικές ομιλίες και τελική γιορτή.
- Ύπαρξη υποστηρικτικής δομής (ΕΔΕΑΥ), για την διάγνωση παιδιών με μαθησιακές δυσκολίες ή με θέματα συμπεριφοράς.

Σύλλογος γονέων και κηδεμόνων

- απροσδιόριστος χρόνος ίδρυσης.
- 6 μέλη από τα οποία 3 είναι ενεργά (ενώ υπάρχουν 96 παιδιά στο νηπιαγωγείο και στο δημοτικό σχολείο) .
- Οι αποφάσεις παίρνονται από το 5μελές συμβούλιο.
- Δράσεις γίνονται μόνο από το συμβούλιο.
- Σκοπός: Ασκούν πιέσεις στο δήμο για υποθέσεις του σχολείου, μεταφέρουν αιτήματα που οι δάσκαλοι από μόνοι τους δεν μπορούν να διεκδικήσουν.

- Δράσεις : Ζωγραφική με ωραία μηνύματα στους τοίχους του σχολείου (δεν έχει ολοκληρωθεί ακόμη), παζάρια , σουβλακοβραδιά στο τέλος κάθε σχολικής χρονιάς με λαχνούς των οποίων τα έσοδα πηγαίνουν στα δώρα των παιδιών για Χριστούγεννα και Πάσχα. Επίσης έχουν πάρει πλαστική μοκέτα και κουρτίνες στο νηπιαγωγείο. Μελλοντική δράση που θα ήθελαν να πραγματοποιήσουν είναι η δημιουργία λαχανόκηπου, στην αυλή του σχολείου, για τον οποίο υπάρχουν τα υλικά και τα μέσα που χρειάζονται, αλλά περιμένουν την βελτίωση του καιρού. Επιπλέον υπάρχει η ιδέα μιας δασκάλας του σχολείου, να ζωγραφίσουν τα παιδιά τους τοίχους στα σοκάκια του χωριού.

Πολιτιστικός Σύλλογος

- Ίδρυση συλλόγου γύρω στο 1977.
- Υπάρχουν κάποιες εκδηλώσεις που οργανώνονται από τον σύλλογο και είναι σταθερές κάθε χρόνο, οι οποίες είναι κυρίως μουσικοχορευτικές ενώ συχνές είναι και οι ιατρικές ομιλίες.
 - Η συμμετοχή των κατοίκων στις εκδηλώσεις – ομιλίες που οργανώνει ο σύλλογος είναι ενεργή ειδικά σε αυτήν του Αγίου Νικολάου όπου η συμμετοχή ξεπερνά τα 500 άτομα ενώ στις υπόλοιπες κυμαίνεται στους 50 με 100 κατοίκους.
 - Η πληθυσμιακή ομάδα που συμμετέχει πιο ενεργά στον σύλλογο είναι οι νέοι 20-30 ετών αλλά και τα παιδιά της εφηβείας γύρω στα 15 που προσφέρουν σημαντική βοήθεια στις εκδηλώσεις του συλλόγου . Ωστόσο υπάρχει συμμετοχή από όλες τις ηλικιακές ομάδες
 - Χρηματοδότηση από έσοδα που προέρχονται κυρίως από τις καλοκαιρινές εκδηλώσεις τα οποία χρησιμοποιούνται εκ νέου για οφέλη του χωριού (παγκάκια)
 - Όσον αφορά τα αιτήματα των κατοίκων προς το σύλλογο , λόγω της εξέλιξης της Τυλίσου από δήμο σε κοινότητα , οι κάτοικοι έχουν την πεποίθηση ότι ο σύλλογος είναι αρμόδιος και έχει τις ικανότητες για επίλυση όλων των προβλημάτων. Έτσι , ο σύλλογος αναλαμβάνει αρμοδιότητες που δεν ανταποκρίνονται στον ρόλο του.

ΚΑΠΗ

- Η ίδρυση ΚΑΠΗ έγινε το 2012 έπειτα από εκφρασμένη ανάγκη του πληθυσμού, με εντολή του Δημάρχου μετά από μελέτες κοινότητας που έγιναν από τα ΚΕΚΑ του ΤΕΙ Κρήτης με το νόμο του Καλλικράτη.

- Ανήκει στο ΔΟΚΑΠΑΜ (Δημοτικός Οργανισμός Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Προστασίας και Παιδείας) ενώ είναι και πρόσωπο Δημόσιου Δικαίου και αποτελεί τμήμα του ΚΑΠΗ Γαζίου. Ωστόσο, στο ΚΑΠΗ Γαζίου εντάσσονται και το ΚΑΠΗ Καλεσσών και το ΚΑΠΗ Τυλίσου αλλά και το Βοήθεια στο Σπίτι, τα οποία όλα μαζί διαμορφώνουν ένα πρόγραμμα για την ολοκληρωμένη φροντίδα των ηλικιωμένων.

- Το προσωπικό αποτελείται από δύο κοινωνικούς λειτουργούς (η μία επισκέπτεται τα ΚΑΠΗ 2 φορές και η άλλη μία φορά την εβδομάδα), και μία νοσηλεύτρια (επίσκεψη μία φορά την εβδομάδα). Γενικά φυσικοθεραπευτής δεν υπάρχει ενώ παρόλο που παλαιότερα υπήρχε ιατρός και εργοθεραπευτής σήμερα δεν υπάρχει τίποτα από τα δύο.

- Εκφρασμένες ανάγκες των ηλικιωμένων προς τα ΚΑΠΗ είναι τα αιτήματά τους για φυσικοθεραπεία και για ομάδες εργοθεραπείας. Επίσης υπάρχει ανάγκη για χαρτογράφηση των αναγκών υγείας των ηλικιωμένων λόγω διάφορων σοβαρών περιστατικών όπως: τυφλότητα (6 με 7 άτομα), προβλήματα ακοής, διάφορες μορφές αναπηρίας, αρκετά άτομα με ψυχική ασθένεια, αδιαχείριστα άγχη, άνοια, μανιοκατάθλιψη και σχιζοφρένεια.

- Προγράμματα και δράσεις του ΚΑΠΗ: Πρόγραμμα Νοητικής Ενδυνάμωσης το οποίο εφαρμόζει ασκήσεις νοητικής ενδυνάμωσης, ομάδες πρόληψης, ομάδες μνήμης οι οποίες χωρίζονται σε ομάδες με ήπια και σοβαρή γνωστική διαταραχή, προγράμματα εκτίμησης των γνωστικών ελλειμμάτων των ηλικιωμένων, ομάδες υγείας και ομάδες προσωπικής ανάπτυξης. Επίσης προγραμματίζεται να ξεκινήσει και μία ομάδα κατασκευών για τους ηλικιωμένους.

- Οι σχέσεις μεταξύ των ηλικιωμένων είναι φαινομενικά καλές χωρίς αντιπαραθέσεις όπως εξίσου καλές παρουσιάζονται και οι σχέσεις ηλικιωμένων με προσωπικό. Ωστόσο, κάποιοι ηλικιωμένοι αναπτύσσουν δίκτυο εξάρτησης από το

προσωπικό και για το λόγο αυτό είναι πιθανόν να μην εκφράζουν τα παράπονά τους εξαιτίας του φόβου τους για διακοπή της λειτουργίας των ΚΑΠΗ.

- Υπάρχει συμμετοχή ενός αρκετά μεγάλου αριθμού των ηλικιωμένων στο ΚΑΠΗ , συγκεκριμένα παρευρίσκονται σταθερά 30-40 άτομα ενώ στην Τύλισο οι ηλικιωμένοι υπολογίζονται γύρω στους 170.
- Άνδρες δεν συμμετέχουν καθόλου στα ΚΑΠΗ λόγω της ενασχόλησής τους με τα αγροτικά και λόγω της προτίμησής τους να περνούν τον ελεύθερο τους χρόνο στο καφενείο.

Πρόγραμμα Βοήθεια στο σπίτι

- Αποτελεί νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου.
- Υπάγεται στον δημοτικό οργανισμό κοινωνικής αλληλεγγύης, προστασίας και παιδείας Μαλεβιζίου (ΔΟΚΑΠΑΜ).
- Είναι υπό την αιγίδα του Υπουργείου Εσωτερικών.
- Παλιότερα χρηματοδοτούταν αποκλειστικά από την Ε.Ε ,αργότερα από την Ε.Ε και το κράτος και τώρα μόνο από το κράτος.
- Υπάρχουν τρία Β.Σ.Σ στο δήμο Μαλεβιζίου(Τύλισος, Γάζι και Κρουσώνας).
- Το πρόγραμμα λειτουργεί εδώ και 14 χρόνια.
- Στην αρχή η δράση γινόταν γνωστή από φυλλάδια και μέσω των κατοίκων. Τώρα οι εξυπηρετούμενοι έρχονται σε επαφή με το πρόγραμμα.
- Ως προς το προσωπικό υπάρχει μία διοικητική υπάλληλος (8άμηνη σύμβαση ΟΑΕΔ), μια κοινωνική ανθρωπολόγος, μία νοσηλεύτρια και δύο οικογενειακοί βοηθοί.
- Σκοπός του προγράμματος:Εξυπηρέτηση των εγγεγραμμένων ατόμων, προσφέροντας υπηρεσίες στο σπίτι για να αποφεύγεται η μετακίνηση αυτών και των φροντιστών τους. Υπηρεσίες σχετικά με τη λήψη και παράδοση εγγράφων, γνωματεύσεις γιατρών, νοσηλευτική φροντίδα(μέτρηση ζαχάρου, πίεσης, περιποίηση τραυμάτων, περιπτώσεις κατακλίσεων, αιμοληψίες και ενεσοθεραπείες).

- Η ηλικία των εξυπηρετούμενων είναι από 65 και πάνω. Οι περισσότεροι είναι πάνω από 80 ετών.
- Από το πρόγραμμα αποκλείονται οι ηλικιωμένοι που δεν μπορούν να μετακινηθούν εύκολα. Η μόνη υπηρεσία που προσφέρεται είναι οι αιμοληψίες.
- Εξυπηρετούν περίπου 130 άτομα την εβδομάδα, 20-25 άτομα την ημέρα ανά χωριό. Κάθε μέρα το Β.Σ.Σ Τυλίσου πηγαίνει σε άλλο χωριό.
- Αυτή την περίοδο τα ΑμεΑ που εξυπηρετούνται είναι ηλικιωμένοι. Τα παιδιά χρειάζονται κυρίως τις υπηρεσίες ενός ειδικού σχολείου.
- Στόχος του προγράμματος είναι να ξεκουραστούν οι φροντιστές των ηλικιωμένων έστω μια φορά την εβδομάδα.
- Οι φροντιστές είναι κυρίως μέλη της οικογένειας και μόνο όταν οι ηλικιωμένοι χρειάζονται 24ωρη φροντίδα προσλαμβάνονται κοπέλες για βοήθεια.
- Υπάρχει ένα πρόγραμμα με ψυχίατρο που επισκέπτεται το κάθε Β.Σ.Σ του δήμου μια φορά το τρίμηνο, αλλά οι εξυπηρετούμενοι είναι διστακτικοί

Πολιτισμική διάσταση

Στις σύγχρονες κοινωνίες, η σημασία του εθίμου δεν είναι ανάξια λόγου. Ένα μεγάλο μέρος της θρησκείας και της ηθικής έχει εθιμικό παρά ενσυνείδητο χαρακτήρα καθώς η κοινωνική συμπεριφορά ρυθμίζεται σε σημαντικό ποσοστό από το έθιμο και τη κοινή γνώμη. Στις περισσότερες κοινωνίες, μιλάμε για «έθιμα» και «ήθη», γιατί και τα δύο αυτά στοιχεία διακρίνονται για την ποικιλία τους, που προκύπτει από την ύπαρξη πολλών ανταγωνιζόμενων και συγκρουόμενων ομάδων και από την ταχύτητα της κοινωνικής μεταβολής.

Στην Τύλισο η συμμετοχή των κατοίκων στις τοπικές εκδηλώσεις σήμερα είναι πιο μεγάλη συγκριτικά με παλαιότερα. Έχουν απήχηση σε όλο τον κόσμο και υπάρχει βοήθεια και συμμετοχή στη διοργάνωσή τους και από τους νέους. Όσο αφορά τους τελευταίους και τις συμπεριφορές που αναπτύσσουν ως προς τα έθιμα, τονίζεται ότι προσπαθούν να τα τηρήσουν και να συμμετέχουν ενεργά. Η προσέλευση και συμμετοχή φαίνεται να γίνεται περισσότερο από τη νεολαία και τους μεσήλικες. Οι ηλικιωμένοι ωστόσο δεν μετέχουν ενεργά σε αυτά.

Σημαντικό είναι ακόμη το έθιμο του μπακαλιάρου το οποίο ξεκίνησε το 2003 και γίνεται κάθε παραμονή του Αγίου Νικολάου. Το προσωνύμιο “μπακαλιάρος” ακολουθεί τους κατοίκους της Τυλίσου, καθώς παλιότερα αντάλλασσαν ξύλα που ήταν η κύρια παραγωγή τους με μπακαλιάρους επειδή ήταν το φθηνότερο ψάρι. Ιδιαίτερο έθιμο του χωριού είναι ότι κάθε Δευτέρα του Πάσχα οι κάτοικοι πηγαίνουν στο νεκροταφείο και τρώνε και μνημονεύουν τους νεκρούς. Κάθε χρόνο διοργανώνεται επίσης βραδιά jazz στον αρχαιολογικό χώρο με μεγάλη προσέλευση κατοίκων εντός και εκτός Ηρακλείου. Στις 6 του Δεκέμβρη την ημέρα του Άγιου Νικόλα ο Πολιτιστικός Σύλλογος ντύνεται με κρητικές στολές και γίνεται λιτανεία της εικόνας του Αγίου Νικόλα. Στις 7 του Δεκέμβρη παρέχεται δωρεάν ιατρικός έλεγχος και ακόμη γίνονται διάφορες ιατρικές κυρίως ομιλίες λόγω της ύπαρξης πολλών γιατρών στο χωριό[(π.χ. 18 Νοέμβρη πραγματοποιήθηκε ομιλία με το ΧΑΠ (χρόνια αποφρακτική πνευμονοπάθεια)]. Πραγματοποιούνται επίσης, πολλά πανηγύρια λόγω των πολλών εκκλησιών που υπάρχουν στο χωριό.

SWOT ANALYSIS

<u>Δυνατά Σημεία</u>	<u>Αδυναμίες</u>
<ul style="list-style-type: none"> • Εγγύτητα σε αστικές περιοχές • Δυνατότητα παραγωγής • Οικονομική ευμάρεια • Καλό κοινωνικό κλίμα • Ύπαρξη ενεργών φορέων • Ικανοποιητική λειτουργία Δημοτικού σχολείου 	<ul style="list-style-type: none"> • Περιορισμένες θέσεις εργασίας • Ασφυκτικές οικογενειακές σχέσεις- Προσκόλληση νέων στις οικογενειακές εστίες • Κυρίαρχη ηλικιακή ομάδα είναι οι ηλικιωμένοι

<u>Ευκαιρίες</u>	<u>Απειλές</u>
<ul style="list-style-type: none">• Προθυμία φορέων για συνεργασία• Φυσικό περιβάλλον για τουριστικές μονοήμερες εκδρομές• Αρχαιολογικό χώρος για τουριστική εκμετάλλευση	<ul style="list-style-type: none">• Ελλιπής ενημέρωση σε σημαντικά θέματα• Νοοτροπία κλειστής κοινωνίας ως προς τις αντιλήψεις

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο θα γίνει αναφορά στο σκοπό της μελέτης και ποια είναι τα ερευνητικά ερωτήματα, στη μεθοδολογία, τον τρόπο συλλογής στοιχείων, τα κριτήρια επιλογής του δείγματος, ο τρόπος ανάλυσης των δεδομένων, τα ηθικά /δεοντολογικά ζητήματα και οι δυσκολίες για την πραγματοποίηση των συνεντεύξεων.

Σκοπός μελέτης

Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι η διερεύνηση των επαγγελματικών προοπτικών των κοριτσιών στην αγροτική Κρήτη – η μελέτη της περίπτωσης της Τυλίσου, και η καταγραφή των παραγόντων που συμβάλλουν στη διαμόρφωση του σχεδίου τους για το επαγγελματικό τους μέλλον.

Ερευνητικά ερωτήματα

Δύο είναι τα ερευνητικά ερωτήματα στα οποία πρόκειται να αναζητηθούν απαντήσεις:

- α. Ποιες είναι οι επαγγελματικές προοπτικές των κοριτσιών στο χωριό;
- β. Ποιοι είναι οι παράγοντες που διαμόρφωσαν το σχέδιο των κοριτσιών σχετικά με το επαγγελματικό τους μέλλον;

Μεθοδολογία έρευνας

Πρόκειται για μια ποιοτική έρευνα, που στοχεύει στο να μελετήσει ανθρώπους στο φυσικό κοινωνικό τους περιβάλλον και να συλλέξει με φυσικό τρόπο τα στοιχεία. Εστιάζει στο νόημα που προσδίδουν οι μετέχοντες στον κοινωνικό τους κόσμο. Το δυνατό σημείο της είναι η δυνατότητα να μελετά ανθρώπους στο πεδίο, δηλ. στο φυσικό τους χώρο.

Τρόπος συλλογής δεδομένων

Τα στοιχεία συλλέχθηκαν με τη μέθοδο της ημι-δομημένης συνέντευξης. Οι ημι-δομημένες συνεντεύξεις συγκροτούνται από έναν θεματικό οδηγό και ερευνούν σε βάθος και επιδιώκουν να επεκταθούν στα ζητήματα και τα θέματα που αναδύονται κατά την διάρκεια της. Αυτού του είδους οι συνεντεύξεις, θεωρούνται ότι επιτρέπουν στους ανθρώπους να απαντούν περισσότερο με τους δικούς τους όρους παρά με τους όρους που μια τυποποιημένη συνέντευξη επιτρέπει. Και επιπλέον, εξ αιτίας του ότι έχει μια δομή, επιτρέπει περισσότερη σύγκριση απαντήσεων σε σχέση με αυτή που επιτρέπει η εστιασμένη συνέντευξη. Όπως όλες οι μέθοδοι συνέντευξης, έτσι και σε αυτή οι συνεντευκτές δεν πρέπει να ανησυχούν μόνο για το περιεχόμενο της συνέντευξης, αλλά επίσης για το πώς θα καταγράψουν την ουσία της συνέντευξης και τον τρόπο με τον οποίο κάνουν τις ερωτήσεις.

Κριτήρια επιλογής του δείγματος

Τα κριτήρια επιλογής του δείγματός μας ήταν τα εξής: α. κορίτσια, β. ηλικία 15-18 ετών, γ. μόνιμοι κάτοικοι Τυλίσου.

Τρόπος προσέγγισης δείγματος

Κατά την προσέγγιση του δείγματός μας αντιμετωπίσαμε αρκετές δυσκολίες αφού τα κορίτσια, ειδικά της ηλικίας 15-18 που μας ενδιέφεραν, μειοψηφούν αριθμητικά σε σχέση με τα αγόρια του χωριού. Ωστόσο, αξιοποιήσαμε τόσο τις γνωριμίες μας με κάποιους κατοίκους του χωριού, όσο και τις επαφές που είχαμε αναπτύξει με διάφορους τοπικούς φορείς κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης που πραγματοποιήσαμε εκεί τον προηγούμενο χρόνο, όπως αυτόν του Συλλόγου Γονέων, του Πολιτιστικού Συλλόγου, του Συλλόγου Γυναικών και τον Διευθυντή του Σχολείου. Μέσα από τις παραπάνω επαφές βρήκαμε το πρώτο κορίτσι για τις ανάγκες της μελέτης μας το οποίο στη συνέχεια μας πρότεινε γνωστές και φίλες της στη Τύλισο, δίνοντάς μας τα στοιχεία τους. Έπειτα η ομάδα μας επικοινωνήσε μαζί τους και κάπως έτσι έγινε η πραγματοποίηση και των υπόλοιπων συνεντεύξεών μας.

Ανάλυση δεδομένων

Η μέθοδος της θεματικής ανάλυσης επιλέχθηκε για την ανάλυση των δεδομένων (Braun & Clarke, 2006). Πρόκειται για μία μέθοδος ανάλυσης ποιοτικών δεδομένων η οποία μπορεί να εφαρμοστεί σε πολλά διαφορετικά σύνολα για την αντιμετώπιση πολλών διαφορετικών ερευνητικών ερωτημάτων. Η Θεματική Ανάλυση εστιάζει στον τρόπο με τον οποίο θα μορφοποιήσουμε και θα αναγνωρίσουμε τα ποιοτικά δεδομένα, μέσα από μια συγκεκριμένη διαδικασία 6 βημάτων και είναι μια ευρέως χρησιμοποιούμενη μέθοδος ανάλυσης ποιοτικών δεδομένων: εξοικείωση με τα δεδομένα, κωδικοποίηση, αναζήτηση θεμάτων/ θεματικών ενοτήτων, επανεξέταση θεματικών ενοτήτων, ορισμός και ονοματοποίηση θεμάτων/ θεματικών ενοτήτων, και σύνταξη/ γραφή/ σύνθεση των αναλυτικών αφηγήσεων και των ευρημάτων από τα δεδομένα και την σύνδεση της ανάλυσης με την υπάρχουσα βιβλιογραφία (Braun & Clarke, 2006).

Ηθικά και δεοντολογικά ζητήματα

Πριν από την έναρξη της κάθε συνέντευξης μας ενημερώναμε τις μετέχουσες για τους σκοπούς της εργασίας μας και το περιεχόμενο της έρευνάς μας και κάναμε μία μικρή συζήτηση ώστε να αισθανθούν πιο άνετα και οικεία μαζί μας και να δημιουργηθεί ένα "ζεστό" κλίμα ασφάλειας και συνεργασίας. Τέλος, τις πληροφόρησαμε για την εχεμύθεια και το απόρρητο των προσωπικών τους στοιχείων, ότι δηλαδή οι όποιες πληροφορίες θα χρησιμοποιηθούν καθαρά για τους σκοπούς της μελέτης χωρίς να αναφερθούν τα ονόματά τους. Έτσι, εξασφάλισαμε ζητήματα εμπιστευτικότητας.

Δυσκολίες της έρευνας

Οι δυσκολίες που αντιμετωπίσαμε ήταν κυρίως δύο. Αρχικά, η ίδια η προσέγγιση καθώς όπως προαναφέραμε υπάρχει περιορισμένος αριθμός νέων κοριτσιών στη Τύλισο. Η δεύτερη ωστόσο δυσκολία που είχαμε να αντιμετωπίσουμε αφορούσε το κομμάτι ανάπτυξης εμπιστοσύνης μεταξύ μας καθώς τα κορίτσια δεν μας γνώριζαν και χρειαζόταν αρκετό χρόνο να επεξεργαστούν το εάν θα έρθουν στο γραφείο για τις ανάγκες της συνέντευξής καθώς επίσης και για να αισθανθούν οικειότητα προκειμένου να μας εμπιστευθούν και να ανοιχτούν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5ο

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Από την ανάλυση των στοιχείων μας προέκυψαν οι παρακάτω 7 θεματικές ενότητες ου παρουσιάζονται αναλυτικά στο παρόν κεφάλαιο:

1η Θεματική ενότητα : Προσωπικές προσδοκίες

2η Θεματική ενότητα : Προσδοκίες που έχει η οικογένεια

3^η Θεματική ενότητα: Προσδοκίες της κοινότητας της Τυλίσου για ένα κορίτσι

4^η Θεματική ενότητα: Προσδοκίες της οικογένειας και της κοινότητας που έχουν αντίκτυπο στις αποφάσεις και ενέργειες των κοριτσιών

5^η Θεματική ενότητα 5: Επαγγελματικές ευκαιρίες για αγόρια-κορίτσια

6^η Θεματική ενότητα: Στερεότυπα για το φύλο

7η Θεματική ενότητα: Καθημερινότητα στο χωριό

Δημογραφικά Στοιχεία

Όνομα	Κ.Γ	Κ.Κ	Σ.Χ	Μ.Φ	Χ.Π	Ν.Α
Ηλικία	18	17	17	16	15	18
Μόνιμη Κάτοικος Τυλίσου	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι
Εκπαίδευση κοριτσιού	Φοιτήτρια Στελέχου Υπηρεσιών Αερομεταφοράς Α ‘Δημοσίου ΙΕΚ Ηρακλείου	Μαθήτρια Β' Λυκείου	Μαθήτρια Β ‘Λυκείου	Μαθήτρια Α ‘Λυκείου	Μαθήτρια Γ ‘Λυκείου	Μαθήτρια Γ ‘Λυκείου
Επάγγελμα Γονέων	Μητέρα=Μοδίστρα Πατέρας= Δημόσιος Υπάλληλος στο ΕΚΑΒ	Μητέρα=Νοσοκόμα Πατέρας=Πωλήτης	Μητέρα=Υπάλληλος σε Σούπερ Μάρκετ Πατέρας= Πωλητής	Μητέρα= Πωλήτρια στον Αρόλιθο Πατέρας=ελαιοχρωματιστής	Και οι 2 γονείς = Καθηγητές Παραδοσιακών χορών	Μητέρα= Πωλήτρια σε Σούπερ Μάρκετ Πατέρας= Ιδιοκτήτης Σούπερ Μάρκετ
Αδέρφια	1 αδερφή 5 ετών	1 αδερφό 10	1 αδερφό 13	Μοναχοπαίδι	1 αδερφό 11	1 αδερφή 7

και 1 αδερφό 8 ετών	1 χρονών αδερφή 20 ετών και 1 αδερφή 25	1 χρονών		1 χρονών	και 1 αδερφή 25 ετών
---------------------	---	----------	--	----------	----------------------

1η Θεματική ενότητα : Προσωπικές προσδοκίες

Προσδοκίες από την επαγγελματική πορεία

Ποικίλες είναι οι προσδοκίες των μετεχουσών για το επαγγελματικό τους μέλλον. Μας αναφέρουν διάφορους επαγγελματικούς τομείς στους οποίους θέλουν να ασχοληθούν όπως τον τουρισμό, να σπουδάσουν ψυχολογία, μαθηματικά, ιατρική, ή νηπιαγωγοί και βοηθοί φαρμακοποιών. Ορισμένες δηλώνουν ότι θα ήθελαν να σπουδάσουν εκτός Ηρακλείου ή και εκτός Κρήτης.

Στο μέλλον επιθυμώ να ασχοληθώ με τον τουριστικό κυρίως τομέα στην Κρήτη κάτι στο οποίο καταστάλαξα στο Λύκειο από τη στιγμή που πέρα από Αγγλικά γνωρίζω καλά και Ρωσικά που είναι και η μητρική μου γλώσσα Σ1

Μόλις τελειώσω το σχολείο θα ήθελα να καταφέρω να περάσω Ψυχολογία στο Πανεπιστήμιο του Ρεθύμνου. Σ3

Μετά το Λύκειο θα ήθελα να σπουδάσω Καθηγήτρια Μαθηματικών Σ4

Θα ήθελα να σπουδάσω νηπιαγωγός Σ2

συγκεκριμένα θα ήθελα να σπουδάσω Ιατρική εκτός Κρήτης Σ5

Σχετικά με τον τόπο στον οποίο θα ήθελαν να εργαστούν, σχεδόν όλες δεν θα ήθελαν να εργαστούν στο χωριό, αλλά θα προτιμούσαν να φύγουν και εκτός Κρήτης, ακόμη και στο εξωτερικό, ώστε να αποκτήσουν εμπειρίες. Με την επιστροφή τους μόνο μία δηλώνει ότι δεν θα την πείραζε να εργαστεί στο Γυμνάσιο του χωριού. Οι υπόλοιπες δεν επιθυμούν να επιστρέψουν στο χωριό τους.

...και γενικά θα προτιμούσα να φύγω από το χωριό καθώς έτσι θεωρώ πως θα μπορέσω να εξελιχθώ επαγγελματικά στον τομέα που έχω διαλέξει. Σ1

και στο μέλλον κατά προτίμηση θα ήθελα να εργάζομαι ως Καθηγήτρια Λυκείου, ή θα μπορούσα να εργαστώ στο σχολείο του χωριού, Όσον αφορά τώρα γενικά τα μελλοντικά μου σχέδια, επιθυμώ να φύγω εκτός Κρήτης Σ4

ενώ γενικά θα ήθελα να καταφέρω να μείνω κάποια χρόνια μετά τις σπουδές μου στο εξωτερικό ώστε να γνωρίσω άλλες κουλτούρες και νοοτροπίες, όταν

επιστρέψω στην Κρήτη όμως, η εργασία μου θα ήθελα να είναι εκτός Τυλίσου
Σ5

...ενώ μόλις τελειώσω με τις σπουδές μου επιθυμώ να βρω εργασία εκτός
χωριού. Σ6

Προσδοκίες από την δημιουργία οικογένειας

Η δημιουργία οικογένειας συνιστά επιθυμία του συνόλου των κοριτσιών που ερωτήθηκαν καθώς ο οικογενειακός δεσμός αποτελεί βασική αξία της κουλτούρας του χωριού. Ωστόσο, οι μισές ακριβώς από τις κοπέλες αναφέρουν ότι θα ήθελαν να αποκτήσουν οικογένεια σε νεαρή ηλικία δηλαδή στο άμεσο μέλλον.

Θέλω πολύ να αποκτήσω και τη δική μου οικογένεια Σ1

Προσωπικά θα ήθελα να αποκτήσω οικογένεια σε μικρή ηλικία εφόσον τόσο για
μένα όσο και για την οικογένειά μου ο οικογενειακός δεσμός αποτελεί μία πολύ
σημαντική αξία για τον άνθρωπο και για την κουλτούρα του χωριού. Σ2

Μόλις ολοκληρώσω και τις σπουδές μου, ανεξάρτητα από το εάν θα έχω
εργασία ή όχι θα ήθελα σύντομα να αποκτήσω οικογένεια. Σ3

Σχετικά με τον τόπο στον οποίο θα ήθελαν να διαμένουν στο μέλλον, τα μισά από τα κορίτσια που μας έδωσαν συνέντευξη επιθυμούν να έχουν ως μόνιμη κατοικία τους την Τύλισο και να δημιουργήσουν εκεί οικογένεια. Από τις υπόλοιπες κοπέλες οι δύο αναφέρουν ότι το εάν θα διαμένουν μόνιμα στο χωριό θα εξαρτηθεί από τις οικογενειακές και οικονομικές εξελίξεις της ζωής τους.

... Αλλά όταν γίνει αυτό θέλω επίσης να γυρίσω πίσω στο χωριό ώστε να
αφοσιωθώ κυρίως στην οικογένεια και τα παιδιά μου. Σ1

Θα ήθελα η οικογένεια μου να έχει ως βάση το χωριό Σ5

Δεν θα με πείραζε ωστόσο αν στο μέλλον ζούσα εντός ή εκτός χωριού και αυτό
είναι κάτι που θα εξαρτηθεί από τις εξελίξεις στη ζωή μου όπως για παράδειγμα
η καταγωγή του συντρόφου μου Σ2

Ωστόσο, δεν είναι στα σχέδιά μου ούτε και επιθυμώ να επιστρέψω στο χωριό
παρά μόνο σε περίπτωση οικογενειακής ή οικονομικής ανάγκης Σ3

Επιπρόσθετα, σε ότι αφορά τις προσδοκίες των κοριτσιών σχετικά με τη δημιουργία οικογένειας μόνο μία τόνισε ότι προσδοκά να δημιουργήσει οικογένεια σε ένα μεγαλύτερο χωριό από αυτό της Τυλίσου και συγκεκριμένα το ιδανικό για εκείνη θα ήταν ο σύζυγός της να ήταν εξίσου από χωριό οπότε να εγκατασταθεί και η ίδια σε

αυτό ενώ τέλος εξίσου μία κοπέλα συμπλήρωσε ότι θα επιδιώξει να εγκαταλείψει την εργασία της όταν αποκτήσει οικογένεια προκειμένου να αφοσιωθεί στα παιδιά της.

... Ο σύζυγος μου να είναι από χωριό αλλά όχι από το δικό μου ώστε αργότερα ασχέτως της δουλειάς μου το σπίτι μου να είναι στο χωριό του άνδρα μου. Σ6
Ωστόσο, επειδή ως παιδί δεν έχω περάσει πολλές ώρες με τη μητέρα μου λόγω του ότι εργαζόταν πολλές ώρες γι αυτό και σκέφτομαι όταν δημιουργήσω την οικογένειά μου να εγκαταλείψω την εργασία μου ώστε να αφοσιωθώ στη φροντίδα των παιδιών μου γιατί δεν θα ήθελα να νιώσουν κάποια στιγμή την απουσία μου. Σ1

2^η Θεματική η ενότητα : Προσδοκίες που έχει η οικογένεια

Σχέσεις με την οικογένεια

Ως προς τις σχέσεις με τα αδέρφια, με εξαίρεση τη μία κοπέλα που είναι μοναχοπαιδί, οι υπόλοιπες κάνουν κοινές δραστηριότητες και εξόδους με τα αδέρφια τους και έχουν καλή επικοινωνία μεταξύ τους εκτός από μία κοπέλα που μας εκμυστηρεύτηκε πως δεν υπάρχουν καλές σχέσεις μεταξύ των αδερφών λόγω των διαφορετικών χαρακτήρων τους.

Μπορώ να πω πως έχω αρμονικές σχέσεις με τα αδέρφια μου και δεν τσακωνόμαστε συχνά παρά τη διαφορά ηλικίας Σ1

Από την οικογένειά μου εμπιστεύομαι την μεγαλύτερή μου αδερφή για τα προσωπικά μου ζητήματα Σ2

Με τη μικρή μου αδερφή λόγω της διαφοράς ηλικίας μας δεν υπάρχει καλή επικοινωνία όπως και με την μεγάλη μου αδερφή δεν έχουμε στενές σχέσεις και δεν εμπιστευόμαστε πράγματα η μία στην άλλη επειδή έχουμε πολύ διαφορετικούς χαρακτήρες. Σ6

Ως προς τις σχέσεις με τους γονείς η πλειοψηφία των κοριτσιών έχει αρμονικές σχέσεις μαζί τους αφού συζητάνε τα προβλήματα και τις ανησυχίες τους ως οικογένεια με μόνη εξαίρεση μία κοπέλα η οποία ανέφερε πως δεν έχει στενές σχέσεις με τους δικούς της εφόσον προτιμά να συζητά τους προβληματισμούς της με την αδερφή της. Ενώ σχεδόν όλες οι κοπέλες ανέφεραν πως υπάρχει περισσότερη οικειότητα με την μητέρα τους, στην οποία εμπιστεύονται τα πάντα.

Υπάρχουν καλές σχέσεις με τους γονείς μου, δεν υπάρχουν τσακωμοί, έχουμε καλή επικοινωνία και κάνουμε αρκετές εξόδους μαζί. Σ3

Είμαστε πολύ δεμένη οικογένεια, έχουμε στενές σχέσεις μεταξύ μας. αφού συγκεκριμένα και με τους δύο μου γονείς έχω καλή επικοινωνία και συζητώ μαζί τους τα προβλήματα και τις ανησυχίες μου, με στηρίζουν σε όλους τους τομείς εφόσον έχουν παρόμοιες απόψεις και αντιλήψεις με τις δικές μου, είναι δηλαδή ανοιχτόμυαλοι. Σ5

Δεν έχω ιδιαίτερα στενές σχέσεις με τους δικούς μου και δεν προτιμώ να συζητώ πολλά μαζί τους Σ2

... στενές σχέσεις έχω με τη μητέρα μου που συζητάω τα πάντα μαζί της καθώς την αισθάνομαι και σα φίλη μου αφού γενικά η μητέρα μου με καταλαβαίνει πολύ γι' αυτό και θεωρώ πως μπορώ να την εμπιστευτώ για ότι μου συμβαίνει Σ1.

Ειδικά όμως με τη μητέρα μου είμαστε πολύ δεμένες, μοιραζόμαστε τα πάντα και με στηρίζει σε όλα. Σ3

Ως προς τον τρόπο λειτουργίας της οικογένειας τρεις βασικά κοπέλες ανέφεραν πως η οικογένειά τους δεν έχει επηρεαστεί από τον παραδοσιακό τρόπο λειτουργίας του χωριού ενώ ένα από τα κορίτσια δήλωσε ότι η οικογένειά της λειτουργεί πατριαρχικά καθώς ζει μαζί τους ο παππούς της. Επίσης, σε ότι αφορά τις πιέσεις της οικογένειας δεν αναφέρθηκε πουθενά από κάποια κοπέλα πως νιώθει ότι οι γονείς της προσπαθούν να της επιβάλλουν πράγματα με τα οποία δεν συμφωνεί και γι' αυτό συγκεκριμένα δύο κοπέλες ανέφεραν πως υπάρχει ισορροπία εντός της οικογένειας.

Η οικογένειά μου ωστόσο λειτουργεί με βάση κάποιους κανόνες (πχ να γυρίζω από τις βόλτες μου τις συμφωνημένες ώρες και να βοηθάω στις δουλειές του σπιτιού), δε σκέφτονται δηλαδή με βάση τον παραδοσιακό τρόπο του χωριού και δεν τους ενδιαφέρει το κουτσομπολιό και τα σχόλια των κατοίκων ούτε το αν θα καταλήξει μακροπρόθεσμα σε δέσμευση η σχέση μου. Σ1

Μιας και η μητέρα μου είναι μεν από το χωριό αλλά δεν έχει μεγαλώσει εδώ και ο πατέρας μου απλά έχει ζήσει αρκετά χρόνια στην Τύλισο, έχουν ξεφύγει από την πατριαρχική νοοτροπία του χωριού Σ4

Ο τρόπος ωστόσο λειτουργίας της οικογένειάς μου είναι αρκετά παραδοσιακός και πατριαρχικός αφού μένει μαζί μας και ο παππούς μου ο οποίος είναι ο αρχηγός της οικογένειάς και εκείνος που παίρνει τις αποφάσεις για τις ενέργειες

μας οπότε τόσο οι γονείς μας όσο και εμείς οφείλουμε να τον σεβόμαστε και να τον υπακούμε. Σ6

...ποτέ δεν έχει υπάρξει όμως κάποια πίεση και από τους δύο γονείς μου και δεν θα έλεγα πως είναι αυστηροί. Επίσης παρότι είμαι 18 ετών και ζω σε χωριό διατηρώ μία ερωτική σχέση εδώ και αρκετό καιρό την οποία γνωρίζουν και σέβονται Σ1

Προσδοκίες της οικογένειας σου σε σχέση με τη δημιουργία οικογένειας , την εκπαίδευση και το επάγγελμά σου

Όλες οι οικογένειες στηρίζουν τις προσδοκίες που έχουν οι κόρες τους σε ότι αφορά τη δημιουργία οικογένειας , στο να εξελίξουν την εκπαιδευτική τους πορεία αποκτώντας εμπειρίες μέσω των σπουδών τους καθώς και σε ότι έχει να κάνει με τα όνειρα που έχουν σχετικά με το επάγγελμα που πρόκειται να ακολουθήσουν στο μέλλον, χωρίς να έχουν διαφορετικές φιλοδοξίες και επιδιώξεις για τη ζωή των κοριτσιών τους. Ωστόσο, μία κοπέλα δήλωσε ότι η οικογένειά της της έχει εκφράσει διαφορετικές προσδοκίες από εκείνη όσον αφορά τη μελλοντική της κατοικία καθώς η ίδια επιθυμεί να ζήσει εκτός Τυλίσου εν αντιθέσει με τους γονείς της που τη θέλουν κοντά τους ενώ ένα ακόμη κορίτσι πρόσθεσε ότι ενώ εκείνη θα ήθελε ο σύντροφός της να έχει καταγωγή από χωριό, ο πατέρας της θα προτιμούσε η σχέση της να μην είναι από κάποια συγκεκριμένα χωριά λόγω κάποιων προσωπικών του προκαταλήψεων και λόγω επαγγελματικών του εμπειριών σε αυτά .

...Δεν έχουν διαφορετικές προσδοκίες από τις δικές μου για την μελλοντική μου πορεία αλλά ακόμη και όταν διαφωνούμε πάντα με στηρίζουν στις αποφάσεις μου. Σ1

Οι γονείς μου δεν έχουν διαφορετικές επιθυμίες από μένα σε ότι αφορά τα μελλοντικά μου όνειρα και στηρίζουν τις προσδοκίες μου για σπουδές εκτός Κρήτης καθώς είναι και κάτι που η οικογένεια έχει ξαναβιώσει με τις μεγαλύτερες αδελφές μου που έχουν ήδη φύγει από το σπίτι για σπουδές, Σ2

...Ωστόσο όμως θα προτιμούσαν αργότερα να επιστρέψω στο χωριό και να μείνω μόνιμα εδώ ώστε να μπορώ να είμαι κοντά τους ενώ εγώ σε αυτό το

κομμάτι έχω διαφορετικές προσδοκίες για εκτός Τυλίσου ώστε να είμαι πιο ανεξάρτητη. Σ3

πάνω στο κομμάτι των ερωτικών σχέσεων και τη δημιουργία οικογένειας ο μπαμπάς μου δεν μου επιτρέπει να συνάπτω σχέσεις με άνδρες απο κάποια συγκεκριμένα χωριά όπως τα Ανώγεια επειδή ο ίδιος λόγω της δραστηριοποίησής του σε αυτά (τα χωριά) δεν έχει καλές επαφές με τους κατοίκους τους. Σ6

3^η Θεματική ενότητα 3^η: Προσδοκίες της κοινότητας της Τυλίσου για ένα κορίτσι

Προσδοκίες της κοινότητας για ένα κορίτσι

Ως προς τις προσδοκίες της Τυλίσου για ένα κορίτσι, πάνω από την πλειοψηφία των κοριτσιών , δήλωσε πως ο τρόπος σκέψης των ηλικιωμένων έχει αλλάξει με το πέρασμα των χρόνων καθώς πλέον θαυμάζουν και υποστηρίζουν την εκπαιδευτική και επαγγελματική τους ανέλιξη χωρίς να γίνονται διακρίσεις ανάμεσα στα δύο φύλα ως προς τους συγκεκριμένους τουλάχιστον τομείς . Ως προς σπουδές δηλαδή και επαγγελματική εξέλιξη προωθείται πλέον η ανεξαρτησία των γυναικών. Ωστόσο, τα ίδια κορίτσια επισημαίνουν πως παρά αυτές τις εκσυγχρονισμένες απόψεις των ηλικιωμένων εξακολουθεί να υπάρχει σχολιασμός και κριτική από μέρους τους ως προς το κομμάτι των ερωτικών σχέσεων τους, των εξόδων και της εμφάνισής τους αφού σε σχέση με αυτά προτρέπονται να: συνάπτουν σχέσεις με το άλλο φύλο σε πιο ώριμη ηλικία , να περιορίζουν γενικά εξόδους εκτός σπιτιού πόσο μάλλον με το άλλο φύλο και να προσέχουν να έχουν ένα σεμνό ντύσιμο.

Ωστόσο, δεν υπάρχει πια η άποψη ότι η γυναίκα πρέπει να είναι απλά νοικοκυρά και να παραμένει στο σπίτι με τα παιδιά , συνήθως το χωριό στηρίζει την εκπαιδευτική πορεία των κοριτσιών και τη μελλοντική επαγγελματική τους αποκατάσταση. Σ1

...σε σχέση με τις σπουδές και την επαγγελματική αποκατάσταση, δεν υπάρχουν εκ μέρους των κατοίκων διακρίσεις ανάμεσα στα δύο φύλα και μάλιστα οι μεγαλύτεροι φαίνεται ότι θαυμάζουν την εκπαιδευτική εξέλιξη και πρόοδο των νέων είτε είναι αγόρια είτε κορίτσια. Σ3

Κατά την άποψη μου, το χωριό προσδοκά από τα κορίτσια που μένουν σε αυτό να ντύνονται σεμνά, να μην έχουν από νεαρή ηλικία ερωτικές σχέσεις με διαφορετικούς συντρόφους, να μην δημιουργούν κάποια ολοκληρωμένη δηλαδή σχέση αν δεν υπάρχει τουλάχιστον αρραβώνας και η προοπτική του γάμου. Σ1

Κατά τη γνώμη μου τα πράγματα είναι πιο δύσκολα για ένα κορίτσι στο χωριό εφόσον όλοι γνωρίζομαστε μεταξύ μας υπάρχει πιο έντονος σχολιασμός για τη συμπεριφορά και τον πιο μοντέρνο τρόπο ζωής ενός κοριτσιού σε σχέση με παλαιότερα. Σ3

Κατά τη γνώμη μου οι ηλικιωμένοι μπορεί να σχολιάσουν κάτι που θα τους φανεί πρωτοπόρο για ένα κορίτσι στις μέρες μας αλλά πλέον είναι πιο συζητήσιμοι και πρόθυμοι να δεχθούν τις πιο σύγχρονες εξελίξεις στη ζωή των νέων παιδιών Σ5

Θεωρείται, με βάση την άποψη δύο κοριτσιών, πως η κοινότητα της Τυλίσου προσδοκά από ένα κορίτσι να έχει ως προτεραιότητα τη δημιουργία οικογένειας, την ανατροφή των παιδιών ή την φροντίδα άλλων μελών της οικογένειας και την αφοσίωση/ υπακοή στο σύζυγο με το να εγκρίνονται από τον ίδιο και μόνο οι ενέργειές της . Κάπως έτσι, οι ηλικιωμένοι του χωριού εξακολουθούν να διατηρούν παραδοσιακές απόψεις θεωρώντας πρόπον για ένα κορίτσι να γυρίζει στο χωριό αμέσως μετά την ολοκλήρωση των σπουδών της και να δημιουργεί εκεί την δική της οικογένεια.

...αυτό που προσδοκά το χωριό από μία ντόπια νεαρή κοπέλα είναι να δημιουργήσει γρήγορα οικογένεια, να αφοσιωθεί εκεί ,να φροντίσει την ανατροφή των παιδιών και τις δουλειές του σπιτιού χωρίς να ενδιαφέρεται τόσο για την προσωπική επαγγελματική της ανέλιξη. Σ4

Θεωρώ πως για την Τύλισο κάποιες προσδοκίες για τα κορίτσια του χωριού είναι μετά τις σπουδές τους να γυρίσουν στο χωριό και να αποκτήσουν οικογένεια είτε εργάζονται είτε όχι και οι γυναίκες να λειτουργούν αρκετά παραδοσιακά υπακούοντας το σύζυγό τους έχοντας εκείνες τη μόνη ευθύνη για το νοικοκυριό και τη φροντίδα των παιδιών. Σ6

Προσδοκίες άλλων κοριτσιών του χωριού για το επαγγελματικό τους μέλλον

Σε ότι αφορά τις προσδοκίες που έχουν άλλα κορίτσια του χωριού για την επαγγελματική τους πορεία , η πλειονότητα των κοριτσιών που ερωτήθηκαν υποστήριξε πως φίλες και γνωστές τους στο χωριό επιθυμούν να ακολουθήσουν ακαδημαϊκές σπουδές ώστε να αποκτήσουν όσο το δυνατόν περισσότερες εμπειρίες γίνεται εκτός χωριού. Επιθυμούν επίσης να βρουν μόνιμη εργασία αμέσως μετά το τέλος των σπουδών τους προκειμένου να μην εξαρτώνται αργότερα από οικογένεια ή σύντροφο και τέλος εξίσου οι περισσότερες θα επιδιώξουν να δραστηριοποιηθούν επαγγελματικά και να ζήσουν μόνιμα εκτός χωριού.

Κάποιες φίλες που έχω στο χωριό θέλουν κι εκείνες να ακολουθήσουν ακαδημαϊκές σπουδές όπως και υπόλοιπα κορίτσια ωστόσο που γνωρίζω στο χωριό πέρα από την μετέπειτα επαγγελματική τους αποκατάσταση θέλουν να μπορέσουν να αποκτήσουν αρκετές εμπειρίες εκτός του χωριού Σ4

Τα κορίτσια του χωριού , αυτά που γνωρίζω τουλάχιστον, τα περισσότερα επιθυμούν να σπουδάσουν και να ζήσουν εκτός χωριού ενώ λόγω του κουτσομπολιού και του παραδοσιακού τρόπου ζωής που προσδοκούν και επιδιώκουν οι ηλικιωμένοι για τους νέους, αρκετά κορίτσια του χωριού δεν θέλουν να επιστρέψουν στην Τύλισο. Σ6

Υπάρχει ωστόσο και η άποψη, όπως υποστηρίζει μία κοπέλα από τις ερωτώμενες, ότι με βάση την εμπειρία της από τις επαφές της με τα υπόλοιπα κορίτσια, άλλες κοπέλες προσδοκούν μεν για το μέλλον τους, να σπουδάσουν εκτός Κρήτης αλλά μετά να επιστρέψουν δε στο χωριό. Προς το παρόν όμως αυτό που απασχολεί τις περισσότερες είναι το κομμάτι των ερωτικών τους σχέσεων.

Από όσο γνωρίζω τα υπόλοιπα κορίτσια της ηλικίας μου στο χωριό σχετικά με το επαγγελματικό τους μέλλον, θέλουν να σπουδάσουν μεν αλλά να επιστρέψουν δε πίσω στο χωριό σα βάση τους . Όμως από τα νεαρότερα κορίτσια του χωριού βλέπω πως δεν επιθυμούν να ασχοληθούν με το σχολείο και αργότερα με τις σπουδές αφού προς το παρόν βλέπω πως αυτό που ενδιαφέρει τα κορίτσια είναι κυρίως οι ερωτικές τους σχέσεις. Σ1

4^η Θεματική ενότητα: προσδοκίες της οικογένειας και της κοινότητας που έχουν αντίκτυπο στις αποφάσεις και ενέργειες των κοριτσιών

Προσδοκίες της οικογένειας που την επηρεάζουν

Οικογενειακές συζητήσεις , κοινές προσδοκίες και κοινά σχέδια για το μέλλον υπάρχουν ακριβώς στις τρεις από τις έξι οικογένειες των κοριτσιών που ερωτήθηκαν οπότε δεν εντοπίζονται διαφορετικές μελλοντικές επιθυμίες ανάμεσα σε γονείς και παιδιά άρα τα τελευταία πράττουν με βάση αυτά που συζητούν και αποφασίζονται από κοινού με τις οικογένειες τους χωρίς να επηρεάζονται αρνητικά από αυτές.

Οι προσδοκίες της οικογένειάς μου δεν είναι διαφορετικές από τις δικές μου δεν μπορώ να πω ότι με επηρεάζουν αρνητικά οι γονείς μου αφού υπάρχει στήριξη από πλευράς τους σε ότι κι εάν αποφασίσω να πράξω . Σ1

Με την οικογένειά μου έχω κοινές προσδοκίες για το μέλλον μου οπότε δεν επηρεάζομαι από κάποιον. Σ4

Με την οικογένειά μου έχουμε τις ίδιες επιθυμίες και κοινά σχέδια για το μέλλον ,έχω συζητήσει μαζί με τους γονείς μου αυτά που προτιμώ για τη ζωή μου και είναι πρόθυμοι να με στηρίζουν σε αυτό Σ5

Στο εάν οι προσδοκίες της οικογένειας επηρεάζουν ένα κορίτσι επισημαίνεται πως οι υπόλοιπες τρεις ερωτώμενες πρόσθεσαν ότι ενώ γίνονται στο σπίτι οικογενειακές συζητήσεις και στενές σχέσεις, τα κορίτσια κάνουν δεύτερες σκέψεις για τις δικές τους επιθυμίες. Καθορίζουν δηλαδή (τα κορίτσια) τη συμπεριφορά και τις επιλογές τους ,για το επάγγελμα τους και τον τόπο διαμονής τους, ανάλογα με τις προσδοκίες των γονιών τους που συχνά είναι διαφορετικές καθώς επηρεάζονται συχνά από τα σχόλια του χωριού.

Η οικογένειά μου επηρεάζεται ψυχολογικά από την κριτική του χωριού σε ότι αφορά τις εξόδους μας με αγόρια- ακόμη και εάν είναι φίλοι μας με αποτέλεσμα να προσέχω κι εγώ παραπάνω τη συμπεριφορά μου Σ2

Μέσα στην οικογένειά μου υπάρχουν στενές σχέσεις και συζητάμε για τις ατομικές αποφάσεις του καθενός, αισθάνομαι ότι οι επιλογές μου επηρεάζονται ως έναν βαθμό από την οικογένειά μου (για παράδειγμα ενώ εγώ δεν επιθυμώ να μείνω μόνιμα στη Τύλισο το γεγονός ότι οι γονείς μου με θέλουν δίπλα τους, είναι κάτι που θα μου δημιουργήσει δεύτερες σκέψεις όταν είναι να πάρω αυτήν την απόφαση ως προς το που θα διαμείνω). Σ3

Οι προσδοκίες της οικογένειάς μου έχουν αντίκτυπο στις αποφάσεις και τις ενέργειές μου , με επηρεάζουν , οπότε προσέχω τις σχέσεις που θα συνάψω εκτός χωριού όπως και τις εξόδους μου σε αυτό Σ6

Προσδοκίες της κοινότητας που την επηρεάζουν

Από την νοοτροπία του χωριού η οποία σχετίζεται με τον παραδοσιακό ρόλο που πρέπει να ακολουθεί μία γυναίκα, δύο από τις κοπέλες αναφέρουν πως για να αποφύγουν τον αρνητικό σχολιασμό του χωριού ενεργούν στη ζωή τους σύμφωνα με την πατροπαράδοτη κουλτούρα του.

οι ενέργειές μου γίνονται πιο προσεκτικά και με βάση αυτά που θεωρεί πρέποντα για ένα κορίτσι το χωριό. Νιώθω δηλαδή ότι έχω επηρεαστεί από την νοοτροπία του χωριού σε σχέση με τον παραδοσιακό ρόλο της γυναίκας μέσα στην οικογένεια δηλαδή ότι η γυναίκα αναλαμβάνει τις δουλειές του σπιτιού και των παιδιών. Σ2

Για να αποφύγω τον αρνητικό σχολιασμό του χωριού όταν δημιουργήσω οικογένεια θα ήθελα να λειτουργήσει κι εκείνη παραδοσιακά ως προς τους ρόλους και τη δομή της(η γυναίκα να προσέχει δηλαδή τη συχνότητα των εξόδων της και την εμφάνισή της αλλά να μπορεί και η ίδια να εργάζεται) Σ6

Εξίσου σε σχέση με τις προσδοκίες της κοινότητας για ένα κορίτσι, οι υπόλοιπες κοπέλες συμπληρώνουν πως αυτές οι προσδοκίες δεν έχουν αντίκτυπο στο πως πράττουν στη προσωπική τους ζωή καθώς οι προσδοκίες της οικογένειάς τους αντιπροσωπεύουν τα δικά τους «θέλω» (των κοριτσιών) οπότε και οι ίδιες ενεργούν σύμφωνα με αυτά.

Ωστόσο, δεν επηρεάζομαι από τυχόν παραδοσιακές αντιλήψεις του χωριού (όπως το ότι θεωρούν ότι ένα κορίτσι 18 ετών είναι ανώριμο ακόμη για τη λήψη αποφάσεων για το προσωπικό της κυρίως κομμάτι) από τη στιγμή που ξέρω πως αυτό που κάνω είναι σωστό για μένα. Σ1

Από τις προσδοκίες του χωριού ωστόσο σίγουρα δεν επηρεάζομαι καθώς ο τρόπος που λειτουργώ εγώ και η οικογένειά μου είναι πολύ πιο σύγχρονος από αυτόν του χωριού οπότε δίνω έμφαση στα δικά μου "θέλω" τα

οποία αντιπροσωπεύουν και αυτά των γονέων μου και όχι στα "θέλω" της κοινότητάς μου. Σ4

:Απο την Τύλισο ωστόσο δεν επηρεάζομαι καθώς ότι είναι να αποφασίσω θα το συζητήσω πάντα μόνο με τους δικούς μου ανθρώπους. Σ5

5^η Θεματική ενότητα: Επαγγελματικές ευκαιρίες για αγόρια-κορίτσια

Επαγγελματικές ευκαιρίες/ προσδοκίες για αγόρια

Με τη δημιουργία σχολείων στη Τύλισο, τα τελευταία κυρίως χρόνια οι εκπαιδευτικές ευκαιρίες για αγόρια- κορίτσια είναι ισάξιες . Ωστόσο, για τον επαγγελματικό τομέα του χωριού , όλες οι κοπέλες δήλωσαν πως ένα αγόρι δραστηριοποιείται ευκολότερα από μία κοπέλα καθώς ο αγροτικός τομέας και ο τομέας των επιχειρήσεων που κυριαρχούν σε αυτό, είναι ανδροκρατούμενοι.

Τα τελευταία δέκα χρόνια με τη δημιουργία και του Γυμνασίου του χωριού, υπάρχει εξέλιξη στον τομέα της εκπαίδευσης στον οποίο αγόρια- κορίτσια αντιμετωπίζονται ισάξια. Σ4

Το χωριό περιμένει απο τα αγόρια να ασχοληθούν επαγγελματικά με τις επιχειρήσεις της οικογένειάς τους (αν υπάρχουν) καθώς υπάρχουν πολλές αγροτικές καλλιέργειες και αρκετές οικογενειακές επιχειρήσεις τις οποίες μπορούν να αναλάβουν πιο εύκολα οι άντρες(πχ τα τοπικά εργοστάσια). Σ1

Κατά τη γνώμη μου δίδονται λιγότερες ευκαιρίες σε μία κοπέλα στο χωριό αφού τόσο στον αγροτικό χώρο, ο οποίος κυριαρχεί στο χωριό, όσο και στις διάφορες τοπικές επιχειρήσεις εργάζονται κυρίως άνδρες. Σ3

Ο αγροτικός τομέας και ο τομέας των επιχειρήσεων έχουν απήχηση στο χωριό αλλά είναι κυρίως ανδροκρατούμενοι. Σ6

Επαγγελματικές ευκαιρίες/προσδοκίες για κορίτσια

Σε σχέση με τις ευκαιρίες που δίδονται σε μία κοπέλα στο χωριό σε σχέση με την επαγγελματική της αποκατάσταση, η πλειονότητα των κοριτσιών υποστηρίζει πως προτρέπονται μεν τα κορίτσια να βοηθήνε στο σπίτι και στα αγροτικά χωρίς όμως δε να λαμβάνουν μισθό από εκεί, αφού αυτό είναι κάτι που θα κάνουν συμπληρωματικά

με το σχολείο τους μέχρι να σπουδάσουν. Θεωρείται λοιπόν στην πλειοψηφία πως η Τύλισος δεν προσφέρει επαγγελματικές ευκαιρίες για μία κοπέλα εφόσον και ο αγροτικός τομέας δεν αποτελεί ενδιαφέροντα κλάδο απασχόλησης για εκείνες οπότε και υποστηρίζονται από τις οικογένειές τους να σπουδάσουν και να βρουν μόνιμη θέση εργασίας εκτός χωριού.

Απο τα κορίτσια αντίθετα αναμένεται να βοηθάνε μεν τις οικογένειές τους στα αγροτικά μα δεν τις προτρέπουν (τα κορίτσια) να ασχοληθούν με τον αγροτικό τομέα δίνοντάς τους την ευκαιρία να σπουδάσουν, να φύγουν από το χωριό και να ακολουθήσουν την επαγγελματική πορεία που θέλουν οι ίδιες. Σ1

Ο αγροτικός κλάδος θεωρώ πως δεν έχει ενδιαφέρον για τις νεότερες γυναίκες παρά μόνο σαν συμπλήρωμα ης εργασίας τους (ημιαπασχόληση). Σ2

Κατά τη γνώμη μου δίδονται λιγότερες ευκαιρίες σε μία κοπέλα στο χωριό τόσο στον οποίο αγροτικό χώρο, ο οποίος κυριαρχεί στο χωριό, όσο και στις διάφορες τοπικές επιχειρήσεις εργάζονται κυρίως άνδρες. Σ3

Στο κομμάτι των ευκαιριών που προσφέρει το χωριό σε μία κοπέλα σε σχέση με το επάγγελμά της , υπάρχει ωστόσο ένα κορίτσι που δήλωσε ότι και η Τύλισος δίνει πλέον ευκαιρίες να εργαστεί μία γυναίκα εκεί, όπως για παράδειγμα στους φούρνους και στους διάφορους τοπικούς Συλλόγους. Επιπλέον, ένα ακόμη κορίτσι αναφέρει την Τύλισο ως περιοχή που υπάρχει η δυνατότητα να βρει εκεί εργασία μία κοπέλα αλλά σε συγκεκριμένους τομείς όπως της πωλήτριας και της δασκάλας.

Κατά τη γνώμη μου δίνει πλέον ευκαιρίες το χωριό και σε μία γυναίκα που θέλει να εργαστεί εδώ ώστε να μπορεί να είναι κοντά και με την οικογένειά της. Για παράδειγμα μπορεί να εργαστεί σε κάποιο κατάστημα- φούρνο ή καφέ του χωριού μιας και έχουν δημιουργηθεί περισσότερα τα τελευταία χρόνια. Επίσης έχουν ανοίξει θέσεις εργασίας στα σχολεία, στο ΚΑΠΗ, στους τοπικούς φορείς του χωριού όπως τον Πολιτιστικό ή και στο Ιατρείο που παίρνουν και γυναίκες πλέον υπαλλήλους Σ4

Ένα κορίτσι θα μπορούσε να εργαστεί στο χωριό αλλά σε συγκεκριμένους τομείς όπως αυτοί της πωλήτριας(λόγω των μαγαζιών και των αρκετών φούρνων και των καφενείων του χωριού), της δασκάλας (λόγω της ύπαρξης δημοτικού, γυμνασίου και τις ανάγκες κάποιων ιδιαίτερων μαθημάτων στο σπίτι). Σ6

6^η Θεματική ενότητα: Στερεότυπα για το φύλο

Ρόλος του άνδρα στο χωριό

Όσον αφορά το ρόλο του άνδρα στο χωριό της Τυλίσου, η πλειονότητα των κοριτσιών δηλώνει πως όσο αλλάζουν οι εποχές αλλάζουν και οι πιο πατριαρχικές απόψεις στις νεότερες τουλάχιστον οικογένειες, σχετικά με τους ρόλους των δύο φύλων, αφού πλέον και ο άνδρας συνεισφέρει στο σπίτι και στην ανατροφή των παιδιών. Παρόλα αυτά οι ηλικιωμένοι του χωριού που αποτελούν και την πλειοψηφία, εξακολουθούν να πιστεύουν πως ο άνδρας είναι αυτός που πρέπει να παίρνει τις οικογενειακές αποφάσεις και να είναι ο αρχηγός της οικογένειας.

Ο άντρας είναι αυτός που παίρνει τις αποφάσεις του σπιτιού στις πιο παλιές κυρίως οικογένειες. Ωστόσο οι νέοι άντρες ασχολούνται πλέον και με τις δουλειές του σπιτιού και με τη φροντίδα των παιδιών πέραν της εργασίας τους.

Σ1

Από την καθημερινή μου εμπειρία στο χωριό θεωρώ πως δεν υπάρχει ισότητα ανάμεσα στα δύο φύλα στις μεγαλύτερες ηλικίες αφού ακόμη και στα καφενεία του χωριού συχνάζουν μόνο άνδρες Σ3

...Για παράδειγμα σύμφωνα με την εμπειρία μου από τους παππούδες και τις γιαγιάδες μου οι οποίοι αντιπροσωπεύουν αντιλήψεις μιας μεγάλης μερίδας των ηλικιωμένων του χωριού, κυριαρχεί ακόμη το στερεότυπο της πατριαρχικής εποχής Σ4

Οι ηλικιωμένοι δεν έχουν αλλάξει την άποψή τους ως προς την ανδρική υπεροχή Σ5

Εξίσου σε σχέση με τον ανδρικό ρόλο στο χωριό μία κοπέλα πρόσθεσε ότι ακόμη και στα νεαρά ζευγάρια εξακολουθεί να υπάρχει η αντίληψη της ανωτερότητας του ανδρικού φύλου διαχωρίζοντας τον άνδρα από τη γυναίκα αποδίδοντας περισσότερα δικαιώματα στον πρώτο.

Υπάρχει έντονος διαχωρισμός των ρόλων των 2 φύλων μέσα στην οικογένεια και στην κοινότητα πχ οι αποφάσεις πρέπει να περνάνε από την έγκριση του μεγαλύτερου ηλικιακά άντρα του σπιτιού. Ακόμη οι άνδρες μπορούν να κυκλοφορούν οποιαδήποτε ώρα και σε οποιοδήποτε μέρος χωρίς να δέχονται σχολιασμό σε αντίθεση με τις γυναίκες Σ6

Ρόλος της γυναίκας

Μία γυναίκα μέσης ηλικίας στο χωριό, δεν ασχολείται πλέον μόνο με το σπίτι αφού εργάζεται, παίρνει αποφάσεις από κοινού και έχει ίδιες υποχρεώσεις και δικαιώματα με το σύζυγο προς την υπόλοιπη οικογένεια όπως δηλώνεται τουλάχιστον από την πλειοψηφία των κοριτσιών. Επιπρόσθετα, οι ηλικιωμένοι είναι αυτοί που συνεχίζουν ακράδαντα να υποστηρίζουν την αντίληψη του ότι η γυναίκα είναι αυτή που πρέπει να παραμένει στο σπίτι, να ασχολείται με οικιακές εργασίες και να υπακούει το σύζυγο.

Οι γυναίκες της μέσης ηλικίας είναι πιο ανεξάρτητες καθώς εργάζονται και οι ίδιες εκτός χωριού Σ1

Στα ηλικιωμένα ζευγάρια του χωριού η γυναίκα είναι αυτή που πρέπει να υπακούει τον άνδρα και να ασχολείται με το νοικοκυριό . Κάτι το οποίο συμβαίνει όμως στη δική μου οικογένεια και στις περισσότερες τουλάχιστον οικογένειες των νέων του χωριού που γνωρίζω είναι οι αποφάσεις να λαμβάνονται από κοινού χωρίς να υπάρχει "αρχηγός στο σπίτι". Σ2

...τα στερεότυπα σχετικά με την κατωτερότητα των γυναικών φυσικά δεν υποστηρίζονται από τους νέους ανθρώπους του χωριού όπου οι ρόλοι των δύο φύλων είναι διαφορετικοί και ισάξιοι μέσα στην οικογένεια. Σ3

Θεωρώ πως υπάρχουν στερεότυπα για τα δύο φύλα όπως για παράδειγμα ότι η γυναίκα πρέπει να ακολουθεί τον άνδρα σε όλες του τις αποφάσεις Σ5

Όσον αφορά τώρα το ρόλο της γυναίκας στο χωριό υπάρχει μία κοπέλα η οποία επισήμανε ότι κατά την άποψη της και τα ζευγάρια νεότερης ηλικίας του χωριού, εξακολουθούν να εφαρμόζουν στις οικογένειές του τα στερεότυπα σχετικά με την κατωτερότητα της γυναίκας.

Σύμφωνα με την εμπειρία μου στο χωριό αλλά και στην οικογένειά μου πιστεύω πως μπορεί να μην υπάρχει πλέον το στερεότυπο σε βάρος των γυναικών σε ότι αφορά τη μόρφωση και την εργασία αφού ακόμη και εάν εργάζονται εξίσου και οι δύο σύζυγοι , η γυναίκα είναι αυτή που πάντα έχει την υποχρέωση για τις δουλειές του σπιτιού, το φαγητό και τα παιδιά. Για τις γυναίκες εξακολουθεί να υπάρχει η άποψη ότι είναι περισσότερο πρόπον να μην κυκλοφορούν πολύ και να περνούν τις περισσότερες ώρες τους στο σπίτι. Σ6

Οι σχέσεις μεταξύ των δύο φύλων στη νεαρή ηλικία:

Οι σχέσεις ανάμεσα στα δύο φύλα νεαρής ηλικίας είναι αρμονικές αφού τόσο οι ερωτικές όσο και οι φιλικές σχέσεις χαρακτηρίζονται από σεβασμό και ισότητα. Όπως αναφέρουν όλα τα κορίτσια των συνεντεύξεων, οι γονείς πλέον είναι πιο εκσυγχρονισμένοι και δίνουν μεγαλύτερη ελευθερία στα παιδιά τους αλλά λόγω της κριτικής των ηλικιωμένων, προτιμούν να μην συνάπτουν ερωτικές σχέσεις (τα κορίτσια) με αγόρια από το χωριό, κάτι το οποίο εάν γίνει θα το κρατήσουν μυστικό.

Στους νέους υπάρχει σεβασμός και ισότητα τόσο από την πλευρά των κοριτσιών προς τα αγόρια όσο και το αντίθετο. Σ1

Τα αγόρια και τα κορίτσια του χωριού διατηρούμε στενές κυρίως φιλικές σχέσεις, κάνουμε κοινά πράγματα (παιχνίδια και βόλτες στη γειτονιά) και είμαστε πολύ δεμένοι εφόσον έχουμε μεγαλώσει μαζί. Οι σχέσεις δηλαδή μεταξύ των δύο φύλων των νέων δέχονται συχνά αρνητικά σχόλια από τους ηλικιωμένους του χωριού κάτι το οποίο δεν επηρεάζει όμως τις περισσότερες οικογένειές αφού οι γονείς είναι πλέον πιο εκσυγχρονισμένοι Σ2

Οι σχέσεις ανάμεσα σε εμάς, τα παιδιά του χωριού, είναι πολύ καλές αφού γνωριζόμαστε από μικρά, αλλά είναι παρόλα αυτά περιορισμένες αφού μόλις μία νεαρή κοπέλα κυκλοφορήσει με παρέα αγοριών θα δεχθεί αρνητική κριτική κάτι το οποίο δεν συμβαίνει στην περίπτωση ενός αγοριού. Σ5

Είμαστε φίλοι όλα τα νέα παιδιά μεταξύ μας, τις ερωτικές σχέσεις μας προτιμάμε να τις κρατάμε εκτός χωριού για να λειτουργούμε πιο ελεύθερα και για να αποφεύγουμε τα αρνητικά σχόλια που γίνονται μεταξύ των κατοίκων όσον αφορά τους νέους και τον τρόπο που τους έχουν μεγαλώσει οι οικογένειές τους. Σ6

7^η Θεματική ενότητα: Καθημερινότητα στο χωριό

Τρόπος ζωής του χωριού(παραδοσιακός ή μοντέρνος)

Το χωριό αποτελείται από παλαιότερες κυρίως γενιές άρα και γι' αυτό ο τρόπος ζωής του είναι πιο πατροπαράδοτος όπως τόνισαν εξάλλου όλες οι ερωτηθείσες. Ωστόσο, η Τύλισος έχει εκσυγχρονιστεί καθώς πλέον υπάρχουν εκεί περισσότερες δυνατότητες για νέους και γυναίκες στο κομμάτι της εκπαίδευσης, της ψυχαγωγίας και της συμμετοχής στα κοινά (Σύλλογοι) .

*Ο τρόπος ζωής του χωριού έχει και παραδοσιακά και σύγχρονα στοιχεία Σ1
... η Τύλισος έχει φροντίσει για περαιτέρω μόρφωση και ψυχαγωγία με την
ύπαρξη πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στο χωριό και τη
λειτουργία καλοκαιρινών καφετεριών- εκδηλώσεων για νέους. Σ2*

*...υπάρχουν πια αρκετοί τοπικοί φορείς στους οποίους συμμετέχουν και πολλές
γυναίκες κάτι το οποίο σίγουρα δεν θα συνέβαινε παλαιότερα όπως για
παράδειγμα ο Σύλλογος Γυναικών. Σ3*

*Ο τρόπος ζωής του χωριού είναι κυρίως παραδοσιακός λόγω της πλειοψηφίας
των ηλικιωμένων κατοίκων του. Σ4*

Με ποιον από τους δύο επιθυμείς να πορευτείς μελλοντικά

Ποικίλες είναι οι απόψεις των κοριτσιών σχετικά με τον τρόπο ζωής με τον οποίο θα ήθελαν να πορευτούν οι ίδιες στο μέλλον.πλειοψηφία δήλωσε πως επιθυμία τους είναι να διατηρήσουν στις οικογένειές τους έναν πιο σύγχρονο τρόπο ζωής. Ωστόσο, υπάρχει και η άποψη μιας κοπέλας, να δημιουργήσει εκσυγχρονισμένη οικογένεια διατηρώντας όμως παραδοσιακά στοιχεία του χωριού σε αυτή. Τέλος, μία μόνο κοπέλα ανέφερε πως επιθυμεί να πορευτεί αποκλειστικά με τον τρόπο ζωής που έχει μάθει στο χωριό να ζεί, δηλαδή τον πιο παραδοσιακό.

*Εγώ εντωμεταξύ θα ήθελα να ζήσω μόνιμα στο χωριό και να πορευτώ με έναν
πιο σύγχρονο τρόπο ζωής διατηρώντας όμως και κάποιες παραδοσιακές αξίες
(όπως το να είναι προτεραιότητα η οικογένεια). Σ1*

*Προσωπικά , στο μέλλον θα ήθελα να ζήσω με βάση τον πιο μοντέρνο τρόπο
ζωής όπως δηλαδή έχω μεγαλώσει στη δική μου οικογένεια Σ4*

*Εγώ έχω επηρεαστεί από τον τρόπο ζωής που κυριαρχεί στο χωριό κι έτσι
επιθυμώ στο μέλλον τόσο το σπίτι όσο και η οικογένειά μου να έχουν σα βάση
το χωριό του συζύγου μου ώστε να αποφύγω τη ζωή στην πόλη και στη
σύγχρονη κοινωνία. Σ6*

Περιγραφή της καθημερινότητας ενός νέου κοριτσιού στο χωριό

Η καθημερινότητα των κοριτσιών του χωριού της Τυλίσου, όπως ανέφεραν εξάλλου όλες οι κοπέλες, είναι σχεδόν κοινή αφού περιλαμβάνει : σχολείο/σχολή, βοήθεια στις

οικιακές εργασίες και στα αγροτικά, φροντιστήρια, εξωσχολικές δραστηριότητες και βόλτες στο χωριό με φίλες/φίλους.

Η καθημερινότητα των περισσότερων νεαρών κοριτσιών στο χωριό όπως και η δική μου περιλαμβάνει τη βοήθεια στις δουλειές του σπιτιού, τα μεσημέρια μετά τη σχολή κυρίως σπίτι, το απόγευμα βόλτα με φίλους στο χωριό και το βράδυ σπίτι με την οικογένεια Σ1

Στην καθημερινότητά μου κάνω πολλά πράγματα με τις κολλητές μου οι οποίες είναι εξίσου απο το χωριό, πηγαίνουμε μαζί στο σχολείο, στα φροντιστήρια, σε διάφορες εξωσχολικές δραστηριότητες (για παράδειγμα βόλεϋ, γυμναστήριο). Σ5

...βοηθώ αρκετά τη μαμά μου στις δουλειές του σπιτιού, πηγαίνω φροντιστήριο και αρκετές φορές βοηθώ και τον πατέρα μου στα αγροτικά. Σ6

Περιγραφή του ελεύθερου χρόνου ενός νέου κοριτσιού στο χωριό

Ο ελεύθερος χρόνος των κοριτσιών του χωριού της Τυλίσου, όπως δηλώνουν οι ίδιες, αποτελείται από όμοιες δραστηριότητες και ειδικότερα από: βόλτες στο Ηράκλειο, στη γειτονιά τους και στο Γάζι, από επιτραπέζια παιχνίδια και ταινίες, διάβασμα βιβλίων και τέλος βοήθεια στο σπίτι.

Τον ελεύθερο μου χρόνο τον περνάω κάνοντας κοινές δραστηριότητες με τις παρέες μου όπως παιχνίδια στη γειτονιά, επιτραπέζια παιχνίδια στο σπίτι και βόλτες ή βοηθώντας τις δουλειές του σπιτιού. Σ4

Στον ελεύθερο μου χρόνο διαβάζω τα μαθήματα του σχολείου ή πηγαίνω βόλτα στο Ηράκλειο ή στο χωριό με τις φίλες μου. Σ5

...προτιμώ τις βόλτες και τις ταινίες στο χωριό με τις παρέες μου ή τις βόλτες σε γύρω περιοχές όπως το Γάζι λόγω των περισσότερων επιλογών διασκέδασης που υπάρχουν εκεί σε σχέση με την Τύλισο. Σ

Τι σου αρέσει στο χωριό και τί θα ήθελες αν γινόταν να αλλάξει:

Παρόμοιες είναι οι απόψεις των κοριτσιών σχετικά με αυτά που τους αρέσουν και που θα ήθελαν αντίστοιχα να αλλάξουν στο χωριό. Ειδικότερα, οι περισσότερες επισήμαναν πως τους αρέσει η ηρεμία που επικρατεί στο χωριό, το φυσικό του περιβάλλον, το αίσθημα ασφάλειας, οι προσωπικές σχέσεις μεταξύ των ανθρώπων του χωριού οι οποίες είναι αληθινές και πιο 'ζεστές'.

Αυτό που μου αρέσει στο χωριό είναι η ησυχία ,οι πιο προσωπικές ζεστές και αληθινές σχέσεις που υπάρχουν ανάμεσα στους κατοίκους και το φυσικό περιβάλλον του χωριού. Σ1

Πιστεύω πως η ζωή στο χωριό είναι ποιοτικά καλύτερα από αυτή της πόλης λόγω του φυσικού περιβάλλοντος(υπάρχει πολύ πράσινο), των στενών διαπροσωπικών σχέσεων καθώς όλοι είμαστε σαν μία οικογένεια και ζούμε στην ίδια γειτονιά. Σ3

Αυτό που μου αρέσει στο χωριό είναι η οικειότητα που υπάρχει με τα άλλα παιδιά , που είμαστε όλοι σαν μία οικογένεια, χωρίς ζήλεια και ανταγωνισμό. Σ4

Αυτό που μου αρέσει στο χωριό είναι οι ευκαιρίες που δίδονται πλέον για ψυχαγωγία κυρίως ην καλοκαιρινή περίοδο μέσω των τοπικών εκδηλώσεων(πχ τη γιορτή του μπακαλιάρου, των βραδιών τζαζ) που διοργανώνονται από τους Συλλόγους του χωριού, η φύση και το φυσικό περιβάλλον, τα παρκάκια και τα φυτά/λουλούδια/ζώα που κυριαρχούν στο χωριό. Σ5

Η πλειοψηφία των κοριτσιών με εξαίρεση μία μόνο κοπέλα, δήλωσε πως κάτι που θα ήθελε να αλλάξει στο χωριό είναι η νοοτροπία του σχολιασμού/ κουτσομπολιού από την πλευρά των ηλικιωμένων για τον πιο μοντέρνο τρόπο συμπεριφοράς των νέων, κάτι το οποίο δημιουργεί αρνητικά συναισθήματα στους νέους και τους ωθεί στο να φύγουν από το χωριό.

Λόγω της καθημερινότητάς μου στο χωριό, δεν θα άλλαζα κάτι πέραν της κριτικής των πιο ηλικιωμένων. Σ2

Στο χωριό σίγουρα δεν θα άλλαζα την ηρεμία/ησυχία που προσφέρει πρακτικά η μικρή κοινωνία και ζωή της Τυλίσου αλλά θα ήθελα αν γινόταν να αλλάξει η νοοτροπία που κυριαρχεί λόγω της κλειστής κοινωνίας. Σ3

οι νέοι επιλέγουν να εγκαταλείπουν το χωριό όχι μόνο για τις σπουδές τους αλλά και για το οικογενειακό και επαγγελματικό τους μέλλον καθώς επιθυμούν να πορευτούν με έναν διαφορετικό τρόπο ζωής από αυτόν του χωριού της Τυλίσου οπότε αν άλλαζαν κάτι(οι νέοι) θα ήταν ο τρόπος αυτός ζωής. Σ6

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6ο

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Έπειτα της ανάλυσης που πραγματοποιήσαμε στο παραπάνω κεφάλαιο αναφορικά με τις συνεντεύξεις που διεξάγαμε με τα κορίτσια που κατοικούν στο χωριό της Τύλισου προκύπτουν τα ακόλουθα προσωπικά μας συμπεράσματα: η Τύλισος είναι ένα φιλήσυχο χωριό στο οποίο ζουν άνθρωποι από όλες τις ηλικιακές ομάδες με κυρίαρχη εκείνη των ηλικιωμένων. Οι σχέσεις μεταξύ των κατοίκων του χωριού χαρακτηρίζονται από οικειότητα, αρμονία, αλληλοσυμπάρσταση και ενδιαφέρον. Ωστόσο, λόγω του ότι πρόκειται για μία μικρή κοινωνία η οποία εξακολουθεί να διατηρεί κάποια έντονα παραδοσιακά στοιχεία του παρελθόντος, δεν λείπουν κάποιες αρνητικές ανθρώπινες συνήθειες όπως το γεγονός του ότι όλοι γνωρίζονται με όλους και η έντονη αυτή οικειότητα επιτρέπει στον καθένα να έχει άποψη πάνω στις αποφάσεις και τη ζωή των συντοπιτών του.

Η νεολαία ωστόσο του χωριού υιοθετεί πλέον και αρκετά μοντέρνα στοιχεία εφόσον επιθυμεί να ζήσει σύμφωνα με τον πιο σύγχρονο τρόπο ζωής και όχι τόσο με την πατροπαράδοτη κουλτούρα του χωριού. Συγκεκριμένα, φαίνεται πως τα κορίτσια του χωριού έχουν όνειρα και φιλοδοξίες τόσο για το επαγγελματικό τους μέλλον όσο και για τη δημιουργία οικογένειας. Σε γενικές γραμμές, όλες οι κοπέλες επιθυμούν να ακολουθήσουν ακαδημαϊκές σπουδές, να έχουν μελλοντική επαγγελματική αποκατάσταση και μετέπειτα να δημιουργήσουν τη δική τους οικογένεια άλλες σε μικρότερη και άλλες σε μεγαλύτερη ηλικία με τη πλειοψηφία να έχει δηλώσει πως η κύρια προτίμηση τους θα ήταν να διαμένουν μεν στην Τύλισο αλλά να εργάζονται δε σε κάποιο αστικό κέντρο.

Ωστόσο, οι οικογένειες των κοριτσιών στο σύνολό τους ενώ έχουν πιο παραδοσιακά στοιχεία (πχ οικογενειακή αξία για ένα κορίτσι η δημιουργία οικογένειας) λειτουργούν πιο σύγχρονα σε σχέση με παλαιότερα καθώς οι σχέσεις ανάμεσα σε γονείς και παιδιά είναι αρμονικές και χαρακτηρίζονται από εμπιστοσύνη, επικοινωνία και κοινές προσδοκίες και στόχους για το επαγγελματικό οικογενειακό και εκπαιδευτικό τους μέλλον.

Τώρα , σε σχέση με την κοινότητα στην οποία ζουν τα κορίτσια και η οποία αποτελείται κυρίως από πιο ηλικιωμένους, οι προσδοκίες πλέον για μία γυναίκα έχουν αλλάξει αρκετά εφόσον υπάρχει μεγαλύτερη προσπάθεια κατανόησης και στήριξης από την πλευρά του χωριού σε ότι αφορά την επαγγελματική και εκπαιδευτική εξέλιξη των κοριτσιών. Παρόλα αυτά στην Τύλισο, εξακολουθεί να υπάρχει αρνητική κριτική των ηλικιωμένων για τις ερωτικές σχέσεις, τις εξόδους και την εμφάνιση ενός νέου κοριτσιού κάτι το οποίο καθιστά δύσκολη τη σύναψη δεσμών(ερωτικών-φιλικών) με το άλλο φύλο και δίνει μία αίσθηση έλλειψης ελευθερίας ως προς το πως να ενεργεί ένα κορίτσι στην καθημερινή του ζωή.

Μία γενικότερη εικόνα που πάρθηκε από τις ερωτώμενες και για τα υπόλοιπα κορίτσια του χωριού, δείχνει πως όλα πλέον τα νεαρά κορίτσια της Τυλίσου επιθυμούν να σπουδάσουν όντας στο μέλλον ανεξάρτητες τόσο από την οικογένεια όσο και από το σύντροφο/σύζυγο τους.

Επιπρόσθετα, η προσωπική ζωή των κοριτσιών δεν επηρεάζεται από τυχόν διαφορετικές γνώμες του χωριού καθώς έχουν δικές τους πρωτοβουλίες για το πώς θα ενεργήσουν και θα πορευτούν ενώ παράλληλα έχει δηλωθεί πως λαμβάνονται υπόψη κάποιες διαφορετικές επιδιώξεις που μπορεί να έχουν οι οικογένειες ονειρευτεί για τις κόρες τους οι οποίες με τη σειρά τους θα παίξουν σημαντικό ρόλο στις επιλογές των κοριτσιών για τη ζωή τους.

Επιπλέον, ο αγροτικός τομέας συνιστά την κύρια μορφή απασχόλησης και την βασική οικονομική δραστηριότητα των κατοίκων της Τυλίσου. Στον αγροτικό όμως τομέα απασχολούνται κατά πλειοψηφία άνδρες και οι γυναίκες προσφέρουν συνήθως άμισθη βοήθεια και εργασία ενώ παράλληλα δεν τους δίδονται ευκαιρίες για άλλα επαγγέλματα στο χωριό καθώς η Τύλισος δεν προσφέρει θέσεις εργασίας σε άλλους τομείς πέραν του αγροτικού και των μικρών επιχειρήσεων(πχ φούρνοι και καφετέριες του χωριού). Έτσι , συμπεραίνεται πως είναι ευκολότερο για έναν άνδρα να εργαστεί στο χωριό σε σχέση με τις γυναίκες και γι' αυτό οι τελευταίες επιλέγουν να αναζητούν πλέον επαγγελματική αποκατάσταση σε περιοχές εκτός χωριού.

Στην εποχή μας οι νεότερες οικογένειες του χωριού λειτουργούν με τον πιο σύγχρονο τρόπο ζωής εφόσον πλέον και οι γυναίκες εργάζονται ώστε να συνεισφέρουν κι εκείνες οικονομικά στο σπίτι, οι αποφάσεις λαμβάνονται από κοινού στα ζευγάρια , ο άνδρας βοηθάει στις οικιακές δουλειές και στην ανατροφή των παιδιών και υπάρχουν

γενικά ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις ανάμεσα στα δύο φύλα. Παρόλα αυτά στα πιο ηλικιωμένα ζευγάρια του χωριού, τα οποία αποτελούν και την πλειοψηφία των κατοίκων του, εξακολουθεί να κυριαρχεί η αντίληψη ότι ο άνδρας είναι "η κεφαλή" της οικογένειας αφού όλες οι αποφάσεις θα πρέπει να περνούν από δική του έγκριση. Επιπρόσθετα, ο άνδρας είναι ακόμη αυτός που πρέπει οπωσδήποτε να εργάζεται και να προσφέρει το κύριο εισόδημα στην οικογένεια ενώ οι γυναίκες είναι αυτές που έχουν την υποχρέωση συντήρησης του σπιτιού και φροντίδας των υπολοίπων μελών της οικογένειας ενώ δεν προσδοκώτε από εκείνες να έχουν αμειβόμενη εργασία εκτός σπιτιού.

Έπειτα, οι σχέσεις μεταξύ των δύο φύλων στην νεαρή ηλικία χαρακτηρίζονται από ισότητα και αμοιβαίο σεβασμό ενώ αφού γνωρίζονται από παιδιά και έχουν μεγαλώσει μαζί συνδέονται με ισχυρούς δεσμούς φιλίας. Βέβαια, σε ορισμένες περιπτώσεις αναπτύσσονται και ερωτικές σχέσεις μεταξύ των νέων οι οποίες όμως συνήθως κρατούνται κρυφές από τους ίδιους λόγω του αρνητικού σχολιασμού που μπορεί να δεχθούν από τους ηλικιωμένους.

Όπως έχει προαναφερθεί, οι ηλικιωμένοι αποτελούν την κύρια ομάδα του χωριού της Τυλίσου με αποτέλεσμα να διατηρούνται αρκετά παραδοσιακά στοιχεία και το χωριό να πορεύεται με βάση τον πιο πατροπαράδοτο τρόπο ζωής (κυριαρχία του ανδρικού φύλου, πατριαρχικός τρόπος λειτουργίας της οικογένειας). Όμως, προσφέρονται πλέον περισσότερες ευκαιρίες σε νέους και γυναίκες για περαιτέρω εκπαίδευση, ψυχαγωγία, συμμετοχή στα κοινά και σε διάφορες δραστηριότητες και ταυτόχρονα οι νεότεροι του χωριού διατηρούν μεν παλαιότερες αξίες υιοθετώντας όμως πιο μοντέρνα στοιχεία ζωής (ισότητα φύλων, επαγγελματική εξέλιξη κοριτσιών). Έτσι λοιπόν τα κορίτσια της Τυλίσου επιθυμούν να πορευτούν με έναν πιο εκσυγχρονισμένο τρόπο ζωής, να κάνουν δηλαδή ελεύθερα πράξη δικές τους επιλογές, να εξελίξουν την εκπαιδευτική και επαγγελματική τους σταδιοδρομία και να μην περιορίζονται μόνο στο ρόλο της νοικοκυράς, συζύγου και μητέρας.

Η καθημερινότητα των κοριτσιών της Τυλίσου είναι αρκετά κοινή με αυτή της ζωής των κοριτσιών της πόλης καθώς περιλαμβάνει σχολείο/σχολή, βοήθεια στο σπίτι και στα χωράφια, εξόδους με την παρέα και διάβασμα. Ο ελεύθερος τους χρόνος ωστόσο αποτελείται από βόλτα στο χωριό και στο κέντρο και από συναθροίσεις φίλων και συγγενών στα σπίτια

Αυτό που αγαπούν τα κορίτσια στη Τύλισο είναι οι σχέσεις που χαρακτηρίζονται από ενδιαφέρον και οικειότητα, η αίσθηση της ασφάλειας και η φυσική ομορφιά του χωριού. Ωστόσο, κάτι που επικρατεί στο χωριό και δημιουργεί δυσαρέσκεια στα κορίτσια είναι το κουτσομπολιό και η κριτική που δέχονται για τον πιο σύγχρονο τρόπο ζωής τους από τους πιο παλαιούς. Κάπως έτσι, αν αλλάξει η παραπάνω συνήθεια των ηλικιωμένων του χωριού τα κορίτσια θα εκφράζονται και θα λειτουργούν πιο ελεύθερα στο περιβάλλον τους κάτι το οποίο θα μπορούσε να τις προτρέψει στο να μην εγκαταλείψουν εύκολα την Τύλισο στο μέλλον.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνόγλωσση

- Αγνή, Β. (2006). Ανακτήθηκε 5 Δεκέμβρη 2019 από:
<file:///F:/θεωριες%20επιλογης%20επαγγελματος.pdf>
- Βίκη, Α., Παπάνης, Ε. (2007). *Κοινωνικοοικονομικοί παράγοντες και κίνητρα στην επιλογή επαγγέλματος*. Ανακτήθηκε από:
http://epapanis.blogspot.gr/2007/09/blog-post_5798.html.
- Βουτυράς Στ. (1981). *Η γυναίκα στη μισθωτή εργασία. Για μια σύγχρονη Κοινωνική Πολιτική στο πρόβλημα της εργαζόμενης Ελληνίδας*, Αθήνα.
- Βρετάκου Β. (1990). *Ο σχολικός επαγγελματικός προσανατολισμός στην Ελλάδα*. Αθήνα:Παπαζήση
- Γαλανού Α., Γελασάκη Δ. και Λεντιδάκη Ε. (2008). *Επαγγελματικές επιλογές των νέων κοριτσιών στον αγροτικό χώρο: Η μελέτη-περίπτωση των Ανωγείων*. Ηράκλειο: Τ.Ε.Ι Κρήτης
- Γαλατά Β.(1996). *Το επίπεδο κατάρτισης, η απασχόληση και η επαγγελματική εξέλιξη των γυναικών*, Ι.Ν.Ε.(2), Εκπαίδευση-Κατάρτιση, Φεβρουάριος 1996
- Γεωργιάδης Χ., Κουμής Δ., Τερζάκη Σ. και Τζουλιαδάκης Ν.(2010). *Λόγοι που οδηγούν τους μαθητές στην εγκατάλειψη της υποχρεωτικής και λυκειακής εκπαίδευσης. Η περίπτωση του Δήμου Γοργολαϊνή*. Ηράκλειο: Τ.Ε.Ι Κρήτης
- Γκιζέλη Γρηγόρη Κατατζόγλου, Ρωξάνης, Τεπέρογλου Αφροδίτης, Φίλια Βασίλη (1984). *Παράδοση και νεωτερικότητα στις πολιτιστικές δραστηριότητες της ελληνικής οικογένειας: μεταβαλλόμενα σχήματα*, Αθήνα, Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών
- Γκμπενόμπα Α. (2015). Ανακτήθηκε στις 25 Δεκέμβρη 2019, από:
<file:///F:/πτυχιακη%20για%20επαγγελμα.pdf>
- Δερβετζή Α, Κάβουρα Χ, Κευσενίδου Δ, Στίνη Ι, (2019). Ανακτήθηκε στις 22 Φλεβάρη 2020, από εποπτεία για μελέτη κοινότητας Τυλίσου '19
- Δημητρόπουλος, Ε.Γ.(1994). *Σχολικός Εκπαιδευτικός και Επαγγελματικός προσανατολισμός και συμβουλευτική*. Αθήνα: Γρηγόρης
- Δουλκέρη Τ.(1994), *Ισότητα των Φύλων στις εργασιακές σχέσεις*, Αθήνα: Παπαζήση
- Ηλιάδης, Ν.(1988). *Η εκλογή του επαγγέλματος*. Αθήνα: 'Ιων
- Θεοδοροπούλου Ε., Τσουραπάς Α., Φιλοπούλου Μ., Κουρούνη Ε.(1998), *Ευρωπαϊκά Προγράμματα για την Προώθηση της Απασχόλησης*, Εκδόσεις του Εθνικού Ινστιτούτου Εργασίας, Αθήνα
- Κάντας, Α., Χαντζή, Α.(1991). *Ψυχολογία της εργασίας. Θεωρίες επαγγελματικής ανάπτυξης: Στοιχεία συμβουλευτικής*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα
- Κασιμάτη, Κ.(1991). *Η επιλογή του επαγγέλματος. Έρευνα για τα κοινωνικά χαρακτηριστικά της απασχόλησης*. Αθήνα: Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών

- Κρίβας,Σ.(1987). *Η συνεισφορά των θεωριών επαγγελματικής εκλογής στην συμβουλευτική πρακτική κατά τη διαδικασία εκλογής επαγγέλματος*. Σύγχρονη Εκπαίδευση,33,29-36
- Κυριακίδου-Νέστορας Α., *Η θεωρία της Ελληνικής Λαογραφίας*, ΕΣΝΠΓΠ, Αθήνα,1978
- Κωστάκος,Γ.(1981). *Επαγγελματικός Προσανατολισμός. Θεωρία και πράξη*. Αθήνα.Gutenberg
- Λεβέντης,Δ.(1977). *Η επαγγελματική εκλογή των μαθητών και ο ρόλος των γονιών*. Οικογένεια και Σχολείο.8(37),27-32 και 8(38),12-22
- Λιάντας,Μ.(1996). *Επαγγελματικός προσανατολισμός*. Θεσσαλονίκη: Ζήτη
- Μαρκουλής,Δ.(1981). *Η καθοδήγηση στη μέση εκπαίδευση. Οργανωτικές δομές και επισκόπηση των κυριότερων θεωριών επαγγελματικής εκλογής*. Νέα Παιδεία,18,61-97
- Μουσούρου Α.(1993), *Γυναίκα και Απασχόληση. Δέκα Ζητήματα*, Αθήνα:Gutenberg
- Μωυσιάδου,Α.(2012). *Κοινωνικοί παράγοντες που επηρεάζουν τον επαγγελματικό προσανατολισμό κατά την εφηβεία*. Ανακτήθηκε από:

www.vipapharm.com/greek/free-online-journals/education/education-articles/moisiadou-aikaterini-prosanatolismos-efiveia/moisiadou-epaggelmatikos-prosanatolismos.htm.

- Νιτσιάκος Β.Γ.*Παραδοσιακές Κοινωνικές Δομές*.Οδυσσέας.Αθήνα,1991
- Συμεωνίδου Χ.(1990), *Απασχόληση και Γονιμότητα των Γυναικών στην περιοχή της Πρωτεύουσας*, Αθήνα: Εκδόσεις Ε.Κ.Κ.Ε
- Τσάρτας Π.(1996), *Τουρίστες ταξίδια, τόποι. Κοινωνιολογικές προσεγγίσεις στον τουρισμό*,Αθήνα:Εξάντας
- Τσουραμάνης,Χ.(2003), *Σύγχρονα κοινωνικά προβλήματα: Η ελληνική πραγματικότητα*.Αθήνα: Παπαζήσης
- Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης(2000), Έρευνα «*Αποτύπωση της Εικόνας των Γυναικείων Συνεταιρισμών*», συνεργασία: Γενική Γραμματεία Ισότητας-ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ., Αθήνα
- Χαριστού,Μ.(1991). *Ο σχολικός εκπαιδευτικός και επαγγελματικός προσανατολισμός στη Μεγάλη Βρετανία. Μία σύντομη ιστορική και θεωρητική ανασκόπηση*. Επιθεώρηση Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού, 16-17,47-62
- Χατζηκόστα Α. (2011). Ανακτήθηκε στις 12/01/2020, από:

<file:///F:/πτυχιακη%20για%20γυναικεια%20απασχοληση.pdf>

Ξενόγλωσση

- Capsi A, Bern D and Elder H. (1989).*Continuities and Consequences of interactional styles across the life course*. Journal of Personality, 57, 375-404.

- European Commission (2002b), *The life of women and men in Europe - A statistical portrait, data 1980-2002*, Luxemburg: Office of publications of European Commission.
- Ernestine Friedl, *Women and Men: An Anthropologist's View*. New York. Holt, Rinehart and Winston, 1975.
- Farmer, H., Rottela, S., Anderson, C., Wardrop, J. (1998). *Gender differences in science, math and technology careers: Prestige level and Holland interest type*. Journal of Vocational Behavior, 53, 73-96.
- Ginzberg, E. (1972). *Towards a theory of occupational choice: A restatement*. Vocational Guidance Quarterly, 20, 169-176.
- George Balandier, *Political Anthropology*. Harmondsworth-Penguin, 1972, p. 172. S.N. Eisenstadt, *Revolutions and the Transformations of Societies*. New York: Free Press, 1978 (chapter 1).
- Giddens A. (1996). *The Consequences of Modernity*. Cambridge, UK: Polity Press.
- Giddens, A. (2009), *Κοινωνιολογία*, Μετάφραση: Τσαούσης, Δ., Αθήνα: Gutenberg.
- Hogan, D.P., Astone, N.M.(1986). *The transition to adulthood* Annals Review of Sociology. Vol.12,109-130.
- Holland, J. L. (1985). *Making vocational choices: A theory of vocational personalities and work environments*, (2nd ed.). Englewood Cliffs, N. Jersey: Prentice Hall.
- Jean Lohisse, *Anonymous Communication: Mass Media in the Modern World*. London: George Allen and Unwin Ltd, 1973.
- Karen A. Miller, Alex Inkeles, "Modernity and Acceptance of Family Limitations in Four Developing Countries", Journal of Society Issues 30(4), 1974, 171. Majid Tehranian, "La malediction de la modernite: dialectique de la modernisation et de la communication", Revue internationale des Sciences Sociales, XXXII (2), 1980,267.
- Lakhani, M.A. (1973). *Understanding "Tradition"*. The American Journal of Sociology.79,,(11),1-44
- Laiou-Antoniou G. (1995), "Agro tourism in Greece, official document global Assembly of women and the Environment".
- Lerner MR (1982). *Children and adolescents as producers of their own development*. Developmental Review, Vol.2,(4) 342-370
- M. Petronoti, *The Economic Autonomy of Rural Women: A Survey of the Mediterranean with Specific Reference to three Greek Islands*, Unpublished Phil. Dissertation, The University of Kent at Canterbury, 1960, pp. 12-24
- Meler, S. (1991). *Vocational behavior, 1988-1990: Vocational choice, decision-making, career development interventions, and assessment*. Journal of Vocational Behavior, 39,131-181.
- Miller, J.C. (1978), *Η εφαρμογή του σχολικού-επαγγελματικού προσανατολισμού*. Αθήνα: Ο.Ε.Δ.Β.
- Newmark D. & Postlewaite An. (1998), "Relative income concerns and rise in married women's employment", Journal of Public Economics, (70), Η.Π.Α., σελ. 157-183.

- Roe, A.(1956). *The psychology of occupations*. New York: John Wiley and Sons.
- Shirley Weitz, *Sex Roles: Biological, Psychological and Social Foundation*, New York, Oxford University Press, 1977, p. 153.
- Super, D. (1983). *Assessment in career guidance: Toward truly developmental counseling*. *The Personnel and Guidance Journal*, 61, 555-562.
- Susan C. Rogers, "*Female Forms of Power and the Myth of Male Dominance. A Model of Female/Male Interaction in Peasant Society*", *American Ethnology* 2 (4), 1975, 727-756.
- Tinsley, H. (1992). *Career decision making and career indecision*. *Journal of Vocational Behavior*, 41, 209-211.
- Tonnies F. (1961). *Koinotita kai Koinonia [in Greek] [Gemeinschaft und Gesellschaft]*. Athens: Anagnostidis
- Wilbur Schramm, *Men, Messages and Media: A Look at Human Communication*. New York: Harper and Row, 1973.